

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

આભિદ્રેશન એક્ટ હેઠળની અરજી નં. ૧૩૧ /૨૦૧૯

સાથે

આભિદ્રેશન એક્ટ હેઠળની અરજી નં. ૧૩૪ /૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બિરેન વૈષ્ણવ

૧.	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
----	--	-----

૨.	રિપોર્ટરને રિફર કરવું કે નહીં?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

જીઈ પાવર કન્વર્ઝન ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

પીએએસએલ વિન્ડ સોલ્યુશન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ

=====

ઉપસ્થીતી:-

અરજદાર(રો) નં. ૧ માટે વિ. વકીલો દર્શન એમ વારંડાણી સાથે શાહીન પરીખ સાથે શલાકા પાટીલ સાથે સૂર્યા સંબ્યાલ સાથે જયદીપ બી. વર્મા સાથે વિ. સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મિહિર ઠાકોર

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે વિ. વકીલો શ્રી ધવલ શાહ, શ્રી શાર્વિલ પાઠક અને સુશ્રી અદિતિ શેઠ સાથે વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી તુષાર હેમાણી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી બિરેન વૈષ્ણવ

તારીખ : ૦૩/૧૧/૨૦૨૦

સંયુક્ત સીએવી ચુકાદો

૧. અરજદાર દ્વારા આબિટ્રિશન અને કન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૪૭ સાથે વાંચતા અને હાઈકોર્ટ એક્ટ, ૨૦૧૫ ના કોમર્શિયલ કોર્સ, કોમર્શિયલ ડિવિઝન અને કોમર્શિયલ એપેલેટ ડિવિઝનની કલમ ૨(૧)(સી), ૭ અને કલમ ૧૦(૧) ની જોગવાઈઓ સાથે વાંચતા સિવિલ પ્રોસિજર કોડના ઓર્ડર-૨૧, રૂલ ૧૧ હેઠળ ફોર્મ નં. ૬ (હુકમનામાની બજવણી માટેની અરજી) હેઠળ આબિટ્રિશન અરજી નં.૧૩૧/૨૦૧૯ ફાઈલ કરવામાં આવી છે. અરજદારની દાદ નીચે મુજબ વાંચવા મળે છે:

“(એ) કે આ માનનીય અદાલત સામાવાળા સામે કોર્ટના હુકમનામા તરીકે આબિટ્રિશન અને કન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૬૬ હેઠળ ઈન્ડિયન ઈન્ટરેસ્ટ એક્ટ, ૧૯૭૮ અનુસાર ગણતરી કરવામાં આવેલ આ રકમો પરના વ્યાજ સાથે આઈસીસી કેસ નં. ૨૨૯૨૪/એફએસ માં આપવામાં આવેલ તારીખ ૧૮ એપ્રિલ,

૨૦૧૯ ના એવોર્ડને લાગુ કરવા અને બજવણી કરવા માટે કૃપા કરે
જેમાં એકમાત્ર આબિટ્રેટરે અરજદારને રૂ. ૨,૫૮,૭૬,૩૩૦.૦૦
ભારતીય રૂપિયા અને ૪૦,૦૦૦ યુએસડીની મુદ્દલ રકમ મંજૂર કરી
છે;

(બી) કે આ માનનીય અદાલત જજમેન્ટ દેવાદાર/સામાવાળાને
આબિટ્રેશન અરજીના પરિશિષ્ટ એચ માં ગણતરી કર્યા મુજબ અને
તારીખ ૧૩ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૯ થી રકમ વસૂલ થાય તે તારીખ સુધી
ગણવામાં આવેલા વ્યાજ સાથે એકમાત્ર આબિટ્રેટર દ્વારા મંજૂર
કરાયેલ ઇન્ટરેસ્ટ એક્ટ, ૧૯૭૮ ની કલમ ૨(બી) સાથે વાંચતા
કલમ ૩(૧) અનુસાર ગણતરી કરેલ આ રકમો પરના વ્યાજ સાથે
રૂ. ૨,૫૮,૭૬,૩૩૦.૦૦ ભારતીય રૂપિયા અને ૪૦,૦૦૦ યુએસડી
ની મુદ્દલ રકમ ચૂકવવાનો હુકમ અને નિર્દેશ કરવા કૃપા કરે. તારીખ
૧૩ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૯ સુધી વાર્ષિક ૮% ના દરે મુદ્દલ અને વ્યાજ
સાથે ગણવામાં આવેલી કુલ રકમ રૂ. ૨,૬૮,૧૮,૮૫૮/- ભારતીય
રૂપિયા અને ૪૧,૨૮૮ યુએસડી થાય છે;"

૨. આઈએએપી નં. ૧૩૪ / ૨૦૧૯ એ જ પક્ષકારો વચ્ચે આબિટ્રેશન અને
કન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ (આ પછીથી "આબિટ્રેશન એક્ટ" તરીકે

સંદર્ભિત) ની કલમ ૯ હેઠળ અરજદાર દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવી છે.
આબિટ્રેશન અરજી નં.૧૩૪ / ૨૦૧૯ માં દાદ નીચે મુજબ છે:

“તેથી અરજદાર પ્રાર્થના કરે છે કે ઉક્ત આખરી એવોર્ડની બજવણી
અને સામાવાળા દ્વારા અરજદારને ચૂકવવાપાત્ર રકમની વસૂલાત
બાકી હોય ત્યાં સુધી, આ માનનીય અદાલત કૃપા કરીને:

(એ) આ માનનીય અદાલતના હુકમ દ્વારા સામાવાળાને
રૂ.૨૫,૮૭૬,૩૩૦.૦૦ ભારતીય રૂપિયા અને ૪૦,૦૦૦.૦૦
યુએસડી ની રકમ આ માનનીય અદાલતમાં જમા કરાવીને અથવા
વિકલ્પ તરીકે આ માનનીય અદાલત અને અરજદારોના સંતોષ
મુજબ પૂરતી જમીનગીરી પૂરી પાડીને ઉક્ત આખરી એવોર્ડ હેઠળ
અરજદારને મંજૂર કરાયેલી રકમ સુરક્ષિત કરવાનો નિર્દેશ આપે;

(બી) આ માનનીય અદાલતના હુકમ દ્વારા સામાવાળાને આ
અરજીના ફકરા ૨૫ માં જણાવેલ મિલકતો સહિતની તેમની તમામ
જંગમ અને સ્થાવર મિલકતોની વિગતો સોગંદનામા પર રજૂ
કરવાનો નિર્દેશ આપે;

(સી) આ માનનીય અદાલતના હુકમ દ્વારા સામાવાળાને આ અરજીના ફક્ત રૂપ માં જણાવેલ જંગમ અને સ્થાવર મિલકતો સહિતની તેની કોઈપણ મિલકતને ટ્રાન્સફર કરવા, વેચવા અને/અથવા તેનો વ્યવહાર કરવાથી રોકે;

(ડી) ઉપર જણાવેલ દાદ કલમ (એ) થી (સી) ના સંદર્ભમાં વચગાળાની રાહત માટે;

(ઈ) ઉપર જણાવેલ દાદ કલમ (એ) થી (સી) ના સંદર્ભમાં એકતરફી વચગાળાની રાહત માટે;

(એફ) કે આ માનનીય અદાલત આ કાર્યવાહીનો ખર્ચ અરજદારની તરફથી અને સામાવાળાની વિરુદ્ધમાં મંજૂર કરવા કૃપા કરે; અને”

૩. આ બંને અરજીઓ ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ ખાતે સ્થપાયેલ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૮/૦૪/૨૦૧૯ ના ફોરેન એવોર્ડના સંદર્ભમાં છે.

જ. શરૂઆતમાં તારીખ ૨૫/૦૮/૨૦૧૮ ના રોજ નોટિસ ઇશ્યૂ કરતી વખતે, આ કોર્ટ દ્વારા (કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી એ.જે. દેસાઈ) એક સંયુક્ત મૌખિક હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. હુકમ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“સંયુક્ત મૌખિક હુકમ

આઈએએપી નં. ૧૩૧ / ૨૦૧૮ માં હુકમ

મેં અરજદાર માટે વિ. સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મિહિર ઠાકોરને વિ. વકીલ શ્રી દર્શન એમ. વારંડાણીની મદદથી સાંભળ્યા છે. વર્તમાન અરજી આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ, ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૮/૪/૨૦૧૮ ના એવોર્ડની બજવણી અને અમલીકરણ માટે ફાઇલ કરવામાં આવી છે જે સૂચવે છે કે આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી તારીખ ૩/૭/૨૦૧૭ ના રોજ શરૂ થઈ હતી. મેં આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૭ અને ૪૮ ની સુધારેલી જોગવાઈઓ પણ જોઈ છે.

સામાવાળાને તારીખ ૧૭/૧૦/૨૦૧૮ ના રોજ પરત કરવાની નોટિસ કાઢો.

આઈએએપી નં. ૧૩૪ / ૨૦૧૯ માં હુકમ

મેં અરજદાર માટે વિ. સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મિહિર ઠાકોરને વિ.
વકીલ શ્રી દર્શન એમ. વારંડાણીની મદદથી સાંભળ્યા છે.

આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાની રાહત માટે
વર્તમાન અરજી ફાઇલ કરવામાં આવી છે. વર્તમાન અરજીમાં
અરજદાર દ્વારા નીચે મુજબની દાદ માંગવામાં આવી છે :—

“(એ) આ માનનીય અદાલતના હુકમ દ્વારા સામાવાળાને આ
માનનીય અદાલતમાં રૂ. ૨૫,૮૭૬,૩૩૦.૦૦ ભારતીય રૂપિયા અને
૪૦,૦૦૦.૦૦ યુએસડી ની રકમ જમા કરાવીને અથવા વિકલ્પ
તરીકે આ માનનીય અદાલત અને અરજદારોના સંતોષ મુજબ
પૂરતી જામીનગીરી પૂરી પાડીને ઉક્ત આખરી એવોર્ડ હેઠળ
અરજદારને મંજૂર કરાયેલી રકમ સુરક્ષિત કરવાનો નિર્દેશ આપે;

(બી) આ માનનીય અદાલતના હુકમ દ્વારા, સામાવાળાને આ
અરજીના ફક્ત રૂ. ૨૫ માં જણાવેલ મિલકતો સહિતની તેમની તમામ

જંગમ અને સ્થાવર મિલકતોની વિગતો સોગંદનામા પર રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપે;

(સી) આ માનનીય અદાલતના હુકમ અને મનાઈહુકમ દ્વારા સામાવાળાને આ અરજીના ફકરા ૨૫ માં જણાવેલ જંગમ અને સ્થાવર મિલકતો સહિતની તેની કોઈપણ મિલકતને ટ્રાન્સફર કરવા, વેચવા અને/અથવા તેનો વ્યવહાર કરવાથી રોકે;

(ડી) ઉપર જણાવેલ દાદ કલમ (એ) થી (સી) ના સંદર્ભમાં વચગાળાની રાહત માટે;

એવોર્ડ અને પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદને ધ્યાનમાં રાખીને, નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કરવામાં આવે છે :-

સામાવાળાને તારીખ ૧૭/૧૦/૨૦૧૮ ના રોજ પરત કરવાની નોટિસ કાઢો. સામાવાળા આ અરજીની દાદ કલમ (એ), (બી) અને (સી) નો જવાબ ફાઈલ કરશે. જો કે, પરત કરવાની તારીખ સુધી, સામાવાળાને આથી બે મિલકતો એટલે કે, (૧) ૧૫ મે, ૨૦૧૮ ના રોજ ગુજરાતના મોટા ગુંડા ખાતે સ્થાપિત ૨.૮૦૦

મેગાવોટની સ્થાપિત ક્ષમતા ધરાવતા ડબલ્યુટીજી(એસ) અને (૨) ૧૪ એપ્રિલ, ૨૦૧૮ ના રોજ ગુજરાતના ચાંદરોડી ખાતે સ્થાપિત ૨.૧૫૦ મેગાવોટની સ્થાપિત ક્ષમતા ધરાવતા ડબલ્યુટીજી(એસ) અંગેના કોઈપણ હક્ક ટ્રાન્સફર કરવા, વેચવા અથવા બનાવવા પર રોક લગાવવામાં આવે છે.

બંને અરજીઓમાં ડાયરેક્ટ સર્વિસની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.”

૫. આ બંને અરજીઓમાં તથ્યો સમાન હોવાથી, આર્બિટ્રેશન અરજી નં.૧૩૧/૨૦૧૮ માંથી તથ્યો દર્શાવવામાં આવશે.

૫.૧ અરજદાર જીઈ પાવર કન્વર્ઝન ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ એ કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ ચેન્નાઈ ખાતે રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ધરાવતી ઇનકોર્પોરેટ થયેલી કંપની છે. તે એક એનર્જી ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર કંપની છે જે એડવાન્સ્ડ મોટર ડ્રાઇવ અને કંટ્રોલ ટેકનોલોજીનું ઉત્પાદન અને વેચાણ કરે છે તેમજ તકનીકી સહાય અને હસ્તક્ષેપ પૂરો પાડે છે. સામાવાળા પીએએસએલ વિન્ડ સોલ્યુશન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ એ અમદાવાદ ખાતે રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ધરાવતી કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ ઇનકોર્પોરેટ થયેલી કંપની છે.

પ.૨ વર્ષ ૨૦૧૦ માં, સામાવાળાએ છ કમ્પર્ટરના સપ્લાય માટે અરજદારને ત્રણ પર્યેઝ ઓર્ડર જારી કર્યા હતા. આ પર્યેઝ ઓર્ડર પેપર બુકનો ભાગ છે અને વિગતો નીચે મુજબ છે:

૧. ૯૫૦ કેડબલ્યુ ના ૨૦ કમ્પર્ટર (પ્રારંભમાં ૨ સપ્લાય કરવાના હતા અને ૧૮ પાછળથી ઓર્ડર કરવાના હતા)

૨. ૧૨૫૦ કેડબલ્યુ ના ૨ કમ્પર્ટર

૩. ૧૮૦૦ કેડબલ્યુ ના ૨ કમ્પર્ટર

પ.૩ અરજદારનો કેસ એવો છે કે પર્યેઝ ઓર્ડરને અનુસરીને, અરજદારે સામાવાળાને છ કમ્પર્ટર એટલે કે ૯૫૦ કેડબલ્યુ, ૧૨૫૦ કેડબલ્યુ અને ૧૮૦૦ કેડબલ્યુ ની વિશિષ્ટતાઓ ધરાવતા પ્રત્યેકના ૨ કમ્પર્ટર સપ્લાય કર્યા હતા. કમ્પર્ટર સામાવાળાને તારીખ ૦૨/૦૧/૨૦૧૨ સુધીમાં પહોંચાડી દેવામાં આવ્યા હતા. અરજદારનો કેસ એવો છે કે છ કમ્પર્ટર પૈકી સામાવાળાએ એક ૯૫૦ કેડબલ્યુ કમ્પર્ટરને પ્રોટોટાઇપ તરીકે તેની ફેક્ટરીમાં જ રાખવાનું નક્કી કર્યું હતું અને બાકીના પાંચેય કમ્પર્ટર ૨ જુલાઈ, ૨૦૧૪ સુધીમાં કમિશન કરવામાં આવ્યા હતા. કમ્પર્ટર માટે વોરંટી કલોઝ ત્રણેય પર્યેઝ ઓર્ડરમાં સમાન હતો.

પ્રત્યેક કન્વર્ટર માટે વોરંટીનો સમયગાળો કમિશનિંગ તારીખથી ૨૪ મહિના અથવા ડિસ્પેચ તારીખથી ૩૦ મહિના, જે વહેલો હોય તે હતો. અરજદારનો કેસ એવો છે કે તેથી કન્વર્ટર પરની વોરંટી જૂન ૨૦૧૪ માં એટલે કે જાન્યુઆરી ૨૦૧૨ માં ડિસ્પેચની તારીખથી ૩૦ મહિના પછી પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી.

૫.૪ પર્યેઝ ઓર્ડરના સંબંધમાં પક્ષકારો વચ્ચે કેટલાક વિવાદો અને મતભેદો ઉભા થયા હતા. આ કન્વર્ટરના કામકાજ અંગે હતું. અરજદારનો કેસ એવો હતો કે તેણે કન્વર્ટર સંબંધિત મોટી સંખ્યામાં મફત સેવાઓ વારંવાર પૂરી પાડી હતી; કન્વર્ટરની વોરંટી પૂરી થઈ ગઈ હતી, જ્યારે, સામાવાળાના જણાવ્યા મુજબ, કન્વર્ટર પરની વોરંટી ચાલુ હતી. વિવાદનો ઉકેલ લાવવા માટે, પક્ષકારોએ તારીખ ૨૩/૧૨/૨૦૧૪ ના રોજ એક સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટ કર્યો હતો. સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટની સંબંધિત કલમો નીચે મુજબ છે:

“૧.૩ જીઈ દ્વારા નીચેની વિગતો મુજબ ઉપર દર્શાવેલ ઓર્ડર સામે વિવિધ કન્વર્ટર સપ્લાય કરવામાં આવ્યા છે.

અ. નં.	એમ/સી. પ્રકાર	પીઓ મુજબ ડિલિવરી તારીખ	વાસ્તવિક ડિલિવરી તારીખ
૧	૮૦૦	૧૫/૦૮/૨૦૧૦	પ્રથમ પેનલ – માર્ક “૦” – ૧૪/૧૦/૨૦૧૦

	કેડબલ્યુ		બીજી પેનલ: - ૨૮/૦૫/૨૦૧૧
૨	૧૨૫૦ કેડબલ્યુ	૧૫/૦૮/૨૦૧૦	પ્રથમ પેનલ - ૨૨/૦૩/૨૦૧૧ બીજી પેનલ:- ૨૮/૦૫/૨૦૧૧
૩	૧૮૦૦ કેડબલ્યુ	૧૫/૦૨/૨૦૧૧	પ્રથમ પેનલ:- ૦૪/૦૮/૨૦૧૧ બીજી પેનલ:- ૦૨/૦૧/૨૦૧૨

૧.૪ જીઈ એ નીચેની વિગતો મુજબ તેમના દ્વારા સપ્લાય કરવામાં આવેલા પાંચ કમ્પર્ટર આખરે કમિશન કર્યા છે:

અ.નં.	કમ્પર્ટર પેનલ	કમિશનિંગ તારીખ
૧	૮૦૦ કેડબલ્યુ	૨ જુલાઈ ૨૦૧૪
૨	૧૨૫૦ કેડબલ્યુ (ટીટી)	૨ જુલાઈ ૨૦૧૪
૩	૧૨૫૦ કેડબલ્યુ (એનટીટી)	૨ જુલાઈ ૨૦૧૪
૪	૧૮૦૦ કેડબલ્યુ (ટીટી)	૨ જુલાઈ ૨૦૧૪
૫	૧૮૦૦ કેડબલ્યુ (એનટીટી)	૨ જુલાઈ ૨૦૧૪

પ્રસ્તાવના ૧.૩ અને ૧.૪ વાંચતા, એ બાબત સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારનો કેસ એવો હતો કે પર્યેઝ ઓર્ડર મુજબ ડિલિવરી તારીખ ૧૫/૦૮/૨૦૨૦ હતી જ્યારે તેઓ વાસ્તવમાં ૨૨/૦૩/૨૦૧૧ ના રોજ ડિલિવર કરવામાં આવ્યા હતા જ્યારે કમિશનિંગ તારીખ ૦૨/૦૭/૨૦૧૪ હતી. એગ્રીમેન્ટની કલમ ૫.૧ થી ૫.૧૦ નીચે મુજબ જણાવે છે:

“૫.૧ ગ્રાઈ ૧૮૦૦ કેડબલ્યુ એનટીટી કમ્પર્ટર પેનલ માટે ૨૬,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાના કુલ ખર્ચે ડેલ્ટા મોડ્યુલના ૪ (ચાર) નંગ પૂરા પાડશે. જેનું બ્રેક અપ નીચે મુજબ છે: - પ્રથમ ત્રણ ડેલ્ટા મોડ્યુલ પ્રતિ ડેલ્ટા ૬,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયા અને ચોથું મોડ્યુલ પ્રતિ ડેલ્ટા ૮,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાના દરે. ગ્રાઈ સુનિશ્ચિત કરશે કે ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ અન્ય પેનલ્સ સાથે ઇન્ટરચેન્જેબલ હશે અને ૧ ૦૦૦ એએમપી ૩વી૩ મોડેલના રેટિંગના હશે જે સમાંતર કામગીરી માટે યોગ્ય છે. તમામ ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ તમામ ફર્મવેર, સોફ્ટવેર વગેરે સાથે ફેક્ટરી લોડેડ હશે અને સાઈટ પર કોઈ સુધારાની જરૂર રહેશે નહીં. કમ્પર્ટર પેનલના સમગ્ર રી-કમિશનિંગ માટેના તમામ ચાર્જ એએમસીમાંથી ભોગવવામાં આવશે.

પ.૨ જીઈ ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સના બદલાવ પછી પેનલના રી-કમિશનિંગની તારીખથી ઉપર દર્શાવેલ કન્વર્ટર (૧૮૦૦ કેડબલ્યુ એનટીટી} માટે કન્વર્ટરને પાત્ર ૧૪ મહિનાની વોરંટી લંબાવશે. વોરંટી સપ્લાય તારીખથી ૨૦ મહિના અથવા કમિશનિંગ તારીખથી ૧૪ મહિના, જે વહેલી હોય તે રહેશે.”

પ.૩ ઉપર દર્શાવેલ પેનલમાં કોઈપણ ખામીને પીએએસએલ દ્વારા જાળવવામાં આવતા સ્પેરની ઉપલબ્ધતાને આધીન ૭ દિવસના સમયગાળામાં અટેન્ડ કરવામાં આવશે. આવા સ્પેરની યાદી જીઈ દ્વારા ૧૦ દિવસમાં પીએએસએલને પૂરી પાડવામાં આવશે.

પ.૪ આવી જ કિંમત અને વોરંટી વ્યવસ્થા બાકીની ૫ કન્વર્ટર પેનલ્સ (૧ નંગ ૧૮૦૦ કેડબલ્યુ, ૨ નંગ ૧૨૫૦ કેડબલ્યુ અને ૨ નંગ ૮૦૦ કેડબલ્યુ) ના કિસ્સામાં ૨ વર્ષના સમયગાળા સુધી અનુસરવામાં આવશે.”

પ.૫ એ સંમતિ આપવામાં આવે છે કે જીઈ વાર્ષિક ૭,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાના દરે નિવારક સર્હિત સાઈટ પર ઉપર દર્શાવેલ કન્વર્ટર જાળવવા માટે વાર્ષિક

મેઈન્ટેનન્સ કોન્ટ્રાક્ટ પૂરો પાડશે. પીએએસએલ અમદાવાદથી સ્થાનિક મુસાફરી અને રહેવાની સગવડ પૂરી પાડશે. પીએએસએલ એએમસી પેટે જીઈને ૭,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાનો ચેક આપે છે અને એએમસી તાત્કાલિક અસરથી અમલમાં આવશે. જીઈ દ્વારા ઓપચારિક પીઓ જરૂરી હોવાથી, એ સંમતિ આપવામાં આવે છે કે પીએએસએલ પર્યેઝ ઓર્ડર જારી કરશે, જેની શરતો આ એગ્રીમેન્ટથી બંધાયેલી રહેશે અને કોઈ વધારાની/ વધારાની શરતો અને નિયમો લાગુ થશે નહીં.”

પ.૬ માર્ક "૦" પેનલમાં જૂના ડેલ્ટા મોડ્યુલના સપ્લાયના બદલામાં, જીઈ ૫,૦૦.૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાના ખર્ચે નવું ડેલ્ટા મોડ્યુલ સપ્લાય કરશે અને જૂના ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ પીએએસએલની મિલકત રહેશે. ડેલ્ટા મોડ્યુલ માર્ક "૧" પેનલમાં સપ્લાય કરાયેલ મોડ્યુલને સમાન (ઈન્ટરચેન્જેબલ) રહેશે. જીઈ સાઈટ પર આ કન્વર્ટરને મફત કમિશન કરવાની બાંહેધરી આપે છે, એન્જિનિયરની મુલાકાત એએમસીમાં મુલાકાતો સાથે સુસંગત રહેશે.

પ.૭ જીઈ ડીઆઈબીઈ કાર્ડ અને ડેલ્ટા મોડ્યુલનું પરીક્ષણ કરવા માટે ૪,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાના ખર્ચે સંપૂર્ણ ટેસ્ટિંગ પ્રક્રિયા (એચએમઆઈ અને ટેસ્ટ કિટ સાથે એચએમઆઈ બેકઅપ સાથે સાદી એચએમઆઈ ટેસ્ટ કિટ અને દસ્તાવેજીકરણ વગેરેના સ્વરૂપમાં પ્રક્રિયા સહિત. પીએએસએલ ઉપરોક્ત ટેસ્ટ કિટ અને પીએએસએલ ઓસિલોસ્કોપનો ઉપયોગ કરીને ડીઆઈબીઈ અને ડેલ્ટાનું પરીક્ષણ કરી શકે છે) પૂરી પાડવા માટે સંમતિ આપે છે. ૪,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાની ચુકવણી સંપૂર્ણ ટેસ્ટ પ્રક્રિયા અને સાધનોના સપ્લાયની તારીખથી ૪૫ દિવસમાં કરવામાં આવશે.

પ.૮ જીઈ પીએએસએલ ખાતે કન્વર્ટર પેનલ જાળવવા માટે કુલ ૩૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયામાં પ્રત્યેક ૩ દિવસના સમયગાળા માટે પીએએસએલના બે એન્જિનિયરોને તેમના ચેન્નાઈ પ્લાન્ટ ખાતે તાલીમ આપવાની બાંહેધરી આપે છે.

પ.૯ પીએએસએલે આ એગ્રીમેન્ટ પર સહી કરતી વખતે ૨૬,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયા અને ૭,૦૦,૦૦૦/- ભારતીય રૂપિયાની રકમના બે ચેક જીઈને સોંપ્યા છે. જીઈ આ એગ્રીમેન્ટ પર સહી કરવાની તારીખથી ૧૦ દિવસના સમયમાં

એટલે કે ૨૭ જાન્યુઆરી ૨૦૧૫ સુધીમાં ૧૮૦૦ કેડબલ્યુ એનટીટી મશીન ચાલુ કરવાની બાંહેધરી આપે છે.

૫.૧૦ બંને પક્ષકારો સંમતિ આપે છે કે આ એગ્રીમેન્ટ પર સહી કરવાથી, ફક્ત ૨ અને ૩ માં વર્ણવ્યા મુજબ તમામ વિવાદો / અભિપ્રાયના તફાવતો ઉકેલાઈ જાય છે અને બંને પક્ષકારો સંમતિ આપે છે કે ૨૩/૧૨/૨૦૧૪ ના રોજ તમામ નાણાકીય મુદ્દાઓ ઉકેલાઈ જાય છે.”

૫.૫ સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટની કલમ ૬ માં વિવાદ નિવારણ કલોઝ સમાવિષ્ટ હતો જે નીચે મુજબ છે:

“૬ ગવર્નિંગ લો અને વિવાદનો ઉકેલ

“૬.૧ આ એગ્રીમેન્ટમાંથી ઉદ્ભવતા અથવા તેને લગતા કોઈપણ વિવાદ અથવા તફાવતનો પક્ષકારો દ્વારા સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલ લાવવામાં આવશે. (વિવાદને આર્બિટ્રેશનમાં રીફર કરી શકાય તે પહેલાં તેનો સૌહાર્દપૂર્ણ રીતે ઉકેલ લાવવા માટે ઓછામાં ઓછા ૬૦ દિવસનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે)

૬.૨ વાટાઘાટો દ્વારા કોઈ સેટલમેન્ટ ન થઈ શકે તેવા કિસ્સામાં, તમામ વિવાદો, મતભેદો અથવા તફાવતો આંતરરાષ્ટ્રીય ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના કન્સિલિએશન અને આર્બિટ્રેશનના નિયમો અનુસાર અંગ્રેજી ભાષામાં, ઝ્યુરિચ ખાતે આર્બિટ્રેશન દ્વારા રીફર કરવામાં આવશે અને આખરી રીતે ઉકેલવામાં આવશે, જે નિયમો આ કલોઝમાં સંદર્ભ દ્વારા સમાવિષ્ટ થયેલા માનવામાં આવશે. આર્બિટ્રેશન એવોર્ડ બંને પક્ષકારો માટે આખરી અને બંધનકર્તા રહેશે.

૬.૩ આ એગ્રીમેન્ટ (અહીં સંદર્ભિત કોઈપણ દસ્તાવેજો સાથે) પક્ષકારો વચ્ચેના સંપૂર્ણ એગ્રીમેન્ટની રચના કરે છે અને આથી સ્પષ્ટપણે જાહેર કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી પરસ્પર સંમતિ આપવામાં ન આવે અને લેખિતમાં કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેનો કોઈ ફેરફાર અને / અથવા સુધારો અસરકારક રહેશે નહીં.”

[ભાર આપેલ છે]

૫.૬ તેથી અરજદારનો કેસ એવો હતો કે વિવાદોનો આર્બિટ્રેશન દ્વારા ઉકેલ લાવવાનો હતો અને આર્બિટ્રેશનની સીટ ઝ્યુરિચ હતી અને આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ સ્વિસ કાયદા દ્વારા શાસિત થશે, ક્યુરિયલ લો સ્વિસ કાયદો રહેશે અને આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી આઈસીસી ના નિયમો અનુસાર સંચાલિત કરવામાં

આવશે. સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટને સંચાલિત કરતો સબસ્ટેન્ટિવ લો ભારતીય કાયદો હતો.

પ.૭ વિવાદોનો ઉકેલ આવી શક્યો ન હોવાથી, તારીખ ૦૩/૦૭/૨૦૧૭ ના રોજ, સામાવાળાએ આર્બિટ્રેશન માટેની વિનંતી જારી કરી અને ઓગસ્ટ, ૨૦૧૮ માં, પક્ષકારો એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર દ્વારા વિવાદોના ઉકેલ માટે સંમત થયા. પક્ષકારોની વિનંતી પર, આઈસીસી એ આઈસીસી નિયમો હેઠળ એકમાત્ર આર્બિટ્રેટર તરીકે શ્રી ઇયાન મીકિનની નિમણૂક કરી. શ્રી મીકિન જુનીવા, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ ખાતે સ્થિત હતા. પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદનો મુખ્ય મુદ્દો સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટની કલમ પ.૨ નું અર્થઘટન હતું.

પ.૮ પ્લીડિંગ્સના અવલોકનથી માલૂમ પડશે કે અરજદારે આર્બિટ્રેટરના ક્ષેત્રાધિકારને પડકારતી એવી પ્રાથમિક અરજી દાખલ કરી હતી કે બંને પક્ષકારો ભારતીય પક્ષકારો હોવાથી, તેઓ આર્બિટ્રેશનની વિસ્થાનિક સીટ રાખી શકે નહીં. સામાવાળા દ્વારા તેનો વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો અને તારીખ ૨૦/૦૨/૨૦૧૮ ના પ્રોસિજરલ ઓર્ડર નં. ૩ દ્વારા, અરજદારની પ્રાથમિક અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી અને ટ્રિબ્યુનલે ઠરાવ્યું હતું કે સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટમાં આર્બિટ્રેશન કલોઝ માન્ય છે અને તે સ્વિસ એક્ટ લાગુ કરવા

આગળ વધશે કારણ કે આર્બિટ્રેશનની સીટ ઝ્યુરિચ છે. આ હુકમને અરજદાર કે સામાવાળામાંથી કોઈએ પણ પડકાર્યો ન હતો.

પ.૯ પ્લીડિંગ્સ અને સાક્ષીઓની જુલાની અને ફાઇલ કરાયેલા લેખિત જવાબોની ચકાસણી કર્યા પછી, આખરી સુનાવણીના હેતુઓ માટે, અરજદારે સુનાવણી માટે અનુકૂળ સ્થળ હોવાને કારણે મુંબઈને વેન્યુ તરીકે સૂચવ્યું હતું. સામાવાળાનો કેસ પણ એવો હતો કે જ્યુરિડિકલ સીટ ઝ્યુરિચ હતી અને અરજદારના જણાવ્યા મુજબ વેન્યુ મુંબઈ હતું તે બાબતે કોઈ વિવાદ પણ નહોતો, પરંતુ આર્બિટ્રેશનની સીટ ઝ્યુરિચ હતી. આખરી દલીલો જુલાઈ ૨૦૧૮ માં પૂર્ણ થઈ હતી અને તારીખ ૧૮/૦૪/૨૦૧૯ ના રોજ આર્બિટ્રેટરે વિગતવાર રજૂઆતો, પુરાવાઓ, સાક્ષીઓના નિવેદનો, મૌખિક દલીલો વિચારણામાં લીધા પછી વિગતવાર અને સકારણ એવોર્ડ ("ફોરેન એવોર્ડ") પસાર કર્યો હતો. આર્બિટ્રેટરે સામાવાળાના દવાને ફગાવી દીધો હતો અને ઇન્ડિયન ઇન્ટરેસ્ટ એક્ટ, ૧૯૭૮ અનુસાર ચડેલા વ્યાજ સાથે કાનૂની ખર્ચ અને ખર્ચ પેટે અરજદારને રૂ.૨૫,૯૭૬,૩૩૦.૦૦ ભારતીય રૂપિયા અને રૂ.૪૦૦૦૦.૦૦ યુએસડી મંજૂર કર્યા હતા. આઈસીસી દ્વારા નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં ફોરેન એવોર્ડ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. ફોરેન એવોર્ડનો અમલીકરણ ભાગ નીચે મુજબ વંચાય છે:

"૨૨૭ ...

એ. આબિટ્રેશનની સીટ ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝર્લેન્ડ છે.

બી. કરારભંગ, નુકસાની અને તેના પરના વ્યાજ માટેના દાવાદારના દાવાઓ ફગાવી દેવામાં આવે છે.

સી. દાવાદાર સામાવાળાને ઈન્ડિયન ઇન્ટરેસ્ટ એક્ટ ૧૯૭૮ અનુસાર ચડેલા વ્યાજ, જો કોઈ હોય તો, સાથે કાનૂની ખર્ચ અને ખર્ચ પેટે રૂ. ૨૫,૮૭૬,૩૩૦.૦૦ ભારતીય રૂપિયા અને ૪૦,૦૦૦.૦૦ યુએસડી ચૂકવશે.

ડી. કોઈપણ પક્ષકારના અન્ય તમામ દાવાઓ, જ્યાં સુધી તે અસ્તિત્વમાં છે તે હદ સુધી, રદ કરવામાં આવે છે.”

૫.૧૦ આમ, ટૂંકમાં સામાવાળા દ્વારા આજ દિન સુધી કોઈ ચુકવણી કરવામાં ન આવી હોવાથી ઉપરોક્ત એવોર્ડની બજવણી માટે આ અરજીઓ ફાઈલ કરવામાં આવી છે. આ આબિટ્રેશન અરજી માટે જવાબનું સોગંદનામું ફાઈલ કરવામાં આવ્યું છે અને તે જ રીતે પ્રત્યુત્તર પણ ફાઈલ કરવામાં આવ્યો છે.

૬. અરજદાર માટે વિ. વકીલો શ્રી જયદીપ વર્મા અને સુશ્રી શાહીન પરીખ સાથે વિ. વકીલ શ્રી દર્શન વારંડાણી સાથે વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકોર અને સામાવાળાઓ માટે વિ. વકીલો શ્રી ધવલ શાહ, શ્રી શાર્વિલ પાઠક અને સુશ્રી અદિતિ શેઠ સાથે વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી તુષાર હેમાણીને સાંભળ્યા. સંબંધિત પક્ષકારોના બંને વિ. કાઉન્સેલે લેખિત સબમિશન્સ પણ રજૂ કર્યા છે જે રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવે છે.

૬.૧ અરજદાર માટે વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકોર નીચે મુજબ રજૂઆત કરશે:

(એ) કે પ્રશ્ન હેઠળનો એવોર્ડ ફોરેન એવોર્ડ છે અને તેથી આ કોર્ટ સમક્ષ બજવણીપાત્ર છે. કોર્ટને આબિટ્રેશન અને કન્સિલિએશન એક્ટના ભાગ-૨ માં કલમ ૪૪ થી ૪૮ બતાવીને, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે જ્યારે કોર્ટ ફોરેન એવોર્ડના સંદર્ભમાં બજવણી અરજીનો સામનો કરી રહી હોય, ત્યારે તેણે ફક્ત કલમ ૪૪ ની શરતો પૂર્ણ થઈ છે કે નહીં અને કલમ ૪૭ ની શરતો પૂરી થઈ છે કે નહીં તે જ જોવાનું રહે છે. એકવાર કોર્ટ આનાથી સંતોષાય જાય, પછી ફોરેન એવોર્ડની બજવણી આપમેળે થશે.

(બી) આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૪ વાંચતા, સ્પષ્ટ થાય છે કે કલમ ૪૪ ફોરેન એવોર્ડ વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને તેનો અર્થ એ થાય છે કે તે આબિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટને અનુસરીને કરારગત હોય કે નહીં તેવા કાનૂની સંબંધમાંથી ઉદ્ભવતા વ્યક્તિઓ વચ્ચેના તફાવત પરનો આબિટ્રલ એવોર્ડ છે, જે વાણિજ્યિક વિવાદ તરીકે ગણવામાં આવે છે અને આબિટ્રેશન એવા દેશમાં ચલાવવામાં આવે છે જે ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શનમાં સહી કરનાર છે. કેસના તથ્યોમાં, તેઓ રજૂઆત કરશે કે પક્ષકારો વચ્ચેનો સેટલમેન્ટ એગ્રીમેન્ટ વિન્ડ ટર્મિન જનરેટર્સમાં કમ્પર્ટર્સમાં ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સના બદલાવ માટે હતો. એગ્રીમેન્ટ લેખિતમાં થયો છે અને જેની કલમ ૬ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે અને વિવાદોના ઉકેલ માટેનો ગવર્નિંગ લો અને આબિટ્રેશનની સીટ ઝ્યુરિચ હતી. તેથી તે એક ફોરેન એવોર્ડ હતો જેની આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૮ હેઠળ બજવણી માગવામાં આવી હતી. તેઓ રજૂઆત કરશે કે એક્ટની કલમ ૪૭ વાંચતા, પુરાવા રેકૉર્ડ પર છે અને એ બાબતે વિવાદ નથી કે તે ફોરેન એવોર્ડ છે.

(સી) કે વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં ઝ્યુરિચ ખાતેની સીટ કોર્ટ સમક્ષ એવોર્ડની કાર્યવાહીને કોઈ પડકારના અભાવે, એવોર્ડે આખરીતા પ્રાપ્ત કરી છે. પક્ષકારો વચ્ચે એવો કોઈ વિવાદ નથી કે એક્ટની કલમ ૪૭ ની તમામ શરતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ, એ

અવિવાદિત છે કે એવોર્ડ ફોરેન એવોર્ડ છે, તેથી ઋચિય ખાતે પડકારના અભાવે એવોર્ડ આખરી બન્યો હોઈ કલમ ૪૮ હેઠળ બજવણી વ્યાજબી છે.

(ડી) શ્રી ઠાકોરની દલીલનું આગામી અંગ એ હતું કે આ કોર્ટ પાસે વર્તમાન ફોરેન એવોર્ડની બજવણી કરવાનો ક્ષેત્રાધિકાર હતો. આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૪૭ ની સ્પષ્ટતા પર આધાર રાખતા જે "કોર્ટ કે જેની સમક્ષ બજવણી અરજી ફાઈલ કરી શકાય છે" તેને વ્યાખ્યાયિત કરે છે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે વર્તમાન કાર્યવાહીના વિષયવસ્તુમાં એવોર્ડના ફળ મેળવવા માટે જે સામાવાળાની મિલકતો સામે બજવણી માગવામાં આવી છે, તે આ કોર્ટના ક્ષેત્રાધિકારમાં આવેલી છે જે અરજીના ફક્ત ૫૫ માં ઓળખવામાં આવી છે અને તેથી આ કોર્ટમાં ક્ષેત્રાધિકાર નિહિત છે. તેમણે (૨૦૧૨) ૯ એસસીસી ૫૫૨ માં રિપોર્ટ થયેલ ભારત એલ્યુમિનિયમ કંપની વિ. કૈસર એલ્યુમિનિયમ ટેકનિકલ સર્વિસીસ ઈન્ક. ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાના ફક્ત ૯૭ પર આધાર રાખ્યો છે. (આ ચુકાદાનો આ પછીથી બાલકો તરીકે સંદર્ભ આપવામાં આવશે).

(ઈ) કે સામાવાળા એક્ટની કલમ ૪૮ હેઠળ કોઈ આધાર બનાવવામાં નિષ્ફળ ગયા છે અને તેથી એવોર્ડની બજવણી થવી જ જોઈએ. શ્રી ઠાકોરે રજૂઆત કરી હતી કે એક્ટની કલમ ૪૮ વાંચવાથી એ સ્પષ્ટ થશે કે જેના વિરુદ્ધ ફોરેન એવોર્ડ લાગુ કરવામાં આવ્યો છે તે પક્ષકારની વિનંતી પર તેની બજવણીનો ઇનકાર કરી

શકાય છે. જો તે પક્ષકાર કલમ ૪૮ ની કલમ (એ) થી (ઇ) માં દર્શાવ્યા મુજબ કોર્ટને પુરાવા પૂરા પાડે છે, તો તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે કલમ ૪૮ ની સબ-સેક્શન (૨) સૂચવશે કે જો કોર્ટને માલૂમ પડે કે તફાવતનો વિષયવસ્તુ ભારતના કાયદા હેઠળ આર્બિટ્રેશન દ્વારા સેટલમેન્ટ કરવા માટે સક્ષમ નથી અથવા એવોર્ડની બજવાણી ભારતમાં જાહેર નીતિથી વિપરીત હશે તો આર્બિટ્રલ એવોર્ડની બજવાણીનો પણ ઇનકાર કરી શકાય છે. સ્પષ્ટતા-૧ પર આધાર રાખતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે એવી સ્પષ્ટતા જારી કરવામાં આવી છે કે એવોર્ડ ભારતમાં જાહેર નીતિ સાથે સંઘર્ષમાં ત્યારે જ ગણાય જો એવોર્ડ બનાવવાનું કપટ કે ભ્રષ્ટાચારથી પ્રેરિત અથવા પ્રભાવિત થયું હોય અથવા કલમ ૭૫ અથવા ૮૧ નો ભંગ થતો હોય અથવા તે ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત નીતિથી વિપરીત હોય, અથવા તે નૈતિકતા કે ન્યાયના અત્યંત મૂળભૂત ખ્યાલો સાથે સંઘર્ષમાં હોય. સ્પષ્ટતા ૨ વાંચતા, તે વધુમાં સ્પષ્ટ કરે છે કે ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત નીતિ સાથે વિપરીતતા છે કે કેમ તે અંગેની કસોટીઓમાં વિવાદના ગુણદોષ પર સમીક્ષાનો સમાવેશ થશે નહીં. તેથી શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કલમ ૪૮ ના આધારોને પૂર્ણ કરવા માટે, સામાવાળાએ પ્રો-એન્ફોર્સમેન્ટ બાયસની કસોટીમાંથી પસાર થવું પડશે. એક્ટની કલમ ૪૮ ની મર્યાદિત મર્યાદાના સંદર્ભમાં રજૂઆતોના સમર્થનમાં, શ્રી ઠાકોર સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચેના ચુકાદાઓ પર વ્યાપકપણે આધાર રાખશે.

૧. વિજય કારિયા વિ. પ્રિસ્મિયન કેવી ઇ સિસ્ટેમી એસઆરએલ
[૨૦૨૦ એસસીસી ઓનલાઇન સુપ્રીમ કોર્ટ ૧૭૭]
૨. રેણુસાગર પાવર કો. લિમિટેડ વિ. જનરલ ઇલેક્ટ્રિક કંપની
[૧૯૯૪ સપ્લી. (૧) એસસીસી ૬૪૪]
૩. શ્રી લાલ મહાલ લિમિટેડ વિ. પ્રોજેક્ટો ગ્રાનો એસપીએ
[(૨૦૧૪) ૨ એસસીસી ૪૪૩]
૪. ફર્ટ બે લોસન લિમિટેડ વિ. જિંદાલ એક્સપોર્ટ્સ લિમિટેડ
[(૨૦૧૪) ૬ એસસીસી ૩૫૬].

(એફ) વિજય કારિયા (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદા પરથી, એ રજૂઆતો દર્શાવવા માટે ચુકાદાના અસંખ્ય ફકરાઓ પર વ્યાપક આધાર રાખવામાં આવ્યો છે કે કોર્ટ પાસે સંપૂર્ણ વિવેકબુદ્ધિ છે અને જો ક્યારેક આધારો બનેલા હોય, તો પણ કોર્ટ કલમ ૫૮ હેઠળ એવોર્ડની બજવાણી કરી શકે છે. તેઓ રજૂઆત કરશે કે એગ્રીમેન્ટનું વિફૂત અર્થઘટન એ ફોરેન એવોર્ડનો ઇનકાર કરવાનો આધાર બની શકે નહીં. ટ્રિબ્યુનલે નિર્ણાયક પુરાવા ધ્યાને ન લીધા હોવાનો આક્ષેપ પણ કલમ ૪૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ આધાર નથી. વિજય કારિયા (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદા પર આધાર રાખતા શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે પુરાવાના ટ્રિબ્યુનલના વિશ્લેષણની તપાસ કરતી વખતે કોર્ટ માટે એવું હાથ ધરવું ખુલ્લું નથી કે પુરાવા પસંદગીયુક્ત અને વિફૂત હતા. કલમ ૪૮ ની સ્પષ્ટતા અનુસાર ન્યાયના અત્યંત મૂળભૂત ખ્યાલોના આધારે પડકારનો ઉલ્લેખ કરતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ફોરેન એવોર્ડને

દોષારોપણ કર્યા વિના સમગ્ર રીતે વાંચવો જોઈએ. એવા અભિવ્યક્તિ પર વ્યાપક આધાર રાખવામાં આવે છે કે કલમ ૪૮ હેઠળની અત્યંત મર્યાદિત મર્યાદા એ જોવા માટે છે કે જે કેસમાં વાંધા ઉઠાવવામાં આવે છે તેમાં લક્ષ્ય પ્રાપ્ત કરવાની ફક્ત એક જ તક રહે અને તેથી જ્યારે કોર્ટ એવોર્ડની બજવણીનો ઇનકાર કરે ત્યારે જ આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૫૦ હેઠળ અપીલ થાય છે.

(જી) શ્રી ઠાકોર રેણુસાગર પાવર કોર્પોરેશન લિમિટેડ (ઉપરોક્ત), શ્રી લાલ મહાલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) અને ફર્સ્ટ બે લોસન (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદાના પણ કેટલાક ફક્રાઓ પર આધાર રાખશે. એક્ટની કલમ ૪૮ હેઠળ એવોર્ડ સામેના પડકારની મર્યાદાના સંદર્ભમાં તેમની રજૂઆતોનો સારાંશ આપતાં, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે નીચેના સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:

૧. ફોરેન એવોર્ડ સામેના પડકારમાં એવોર્ડના ગુણદોષ પર સમીક્ષાનો સમાવેશ થતો નથી.
૨. ફોરેન એવોર્ડ પહેલાથી જ હુકમનામા તરીકે રહેલો છે.
૩. એક્ટની કલમ ૪૮ ફોરેન એવોર્ડ પર "બીજી નજર" નાખવાની તક આપતી નથી, તે અપીલ નથી.

૪. ગ્રાહ્ય ન હોય તેવા પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લેવા અથવા બંધનકર્તા સ્વરૂપના હોઈ શકે તેવા પુરાવાઓને અવગણવા / રદ કરવા જેવી પ્રક્રિયાગત ક્ષતિઓ ફોરેન એવોર્ડની બજવણીનો ઇનકાર કરવાનો આધાર બની શકે નહીં.

૫. સમકાલીન વર્તણૂકનું ટ્રિબ્યુનલનું વિશ્લેષણ પસંદગીયુક્ત અથવા વિઠ્ઠલ હોવાનો આક્ષેપ એ ફોરેન એવોર્ડની બજવણીનો ઇનકાર કરવાનો સારો આધાર નથી.

૬. ટ્રિબ્યુનલે નિર્ણાયક પુરાવા ધ્યાને ન લીધા હોવાના આક્ષેપો કલમ ૪૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ આધાર નથી.

૭. એટ્રીમેન્ટનું વિઠ્ઠલ અર્થઘટન એ ફોરેન એવોર્ડના ઇનકાર માટેનો આધાર બની શકે નહીં.

૮. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ નબળું કારણ જેના દ્વારા કોઈ મહત્વનો મુદ્દો કે દાવો રદ કરવામાં આવે છે તે પણ ઉપલબ્ધ આધાર નથી. જો કલમ ૪૮ હેઠળનો આધાર માત્ર એક પક્ષકારના હિત સાથે સંબંધિત હોય તો પણ, કોર્ટ હજુ પણ એવોર્ડની બજવણી કરી શકે છે.

૯. ફોરેન એવોર્ડને દોષારોપણ કર્યા વિના સમગ્ર રીતે વાંચવો જોઈએ અને જો તે તેના સારમાં મૂળભૂત મુદ્દાઓને સંબોધિત કરે છે, તો એવોર્ડની બજવણી થવી જ જોઈએ.

(એચ) શ્રી ઠાકોરે કોર્ટને એ પ્રશ્ન પર પણ ધ્યાન દોર્યું કે આબિટ્રિશન એક્ટની કલમ ૩૪ એ ફોરેન સીટેડ એવોર્ડ્સને લાગુ પડી શકે નહીં જે એક્ટના ભાગ-૨ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા છે. મર્યાદાના સંદર્ભમાં એક્ટની કલમ ૨ માં વ્યાખ્યાઓ પર આધાર રાખતા, શ્રી ઠાકોર બાલકો ના ચુકાદા પરથી સમર્થન માગતા રજૂઆત કરશે કે જ્યારે કલમ ૨ આબિટ્રિશન એક્ટના ભાગ-૧ ને લાગુ પડે છે, ત્યારે આબિટ્રિશન એક્ટનો ભાગ-૨ જે ફોરેન એવોર્ડની બજવણી સાથે સંબંધિત છે તે એક્ટના ભાગ - ૧ થી પરસ્પર અનન્ય છે કારણ કે બાલકો ના કેસમાં પાંચ ન્યાયાધીશોના નિર્ણય દ્વારા હવે સુસ્થાપિત થયેલ છે. એ સમર્થન કરવા માટે ચુકાદા પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે એક્ટના ભાગ-૨ હેઠળના ફોરેન એવોર્ડને કલમ ૩૪ હેઠળ પડકારી શકાય નહીં જેમ કે સામાવાળાઓ દ્વારા અમદાવાદ ખાતેની સક્ષમ સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી ફાઇલ કરીને કરવામાં આવ્યું છે. શ્રી ઠાકોરે તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં આધાર રાખેલા ચુકાદાઓ કે આબિટ્રિશન એક્ટની કલમ ૩૪ ભાગ-૨ ને લાગુ પડે છે તે નીચે મુજબ છે:

એ. ભારત એલ્યુમિનિયમ કંપની વિ. કેસર એલ્યુમિનિયમ ટેકનિકલ સર્વિસીસ ઇન્ક. (૨૦૧૨) ૮ એસસીસી પપર માં રિપોર્ટ થયેલ.

બી. આઈમેક્સ કોર્પોરેશન વિ. ઈ-સિટી એન્ટરટેઈનમેન્ટ
(ઈન્ડિયા) પ્રા. લિમિટેડ ૨૦૧૭ પ એસસીસી ૩૩૧ માં રિપોર્ટ
થયેલ

સી. ડીઓઝેડસીઓ ઈન્ડિયા પ્રા. લિમિટેડ વિ. બૂસાન ઈન્ફ્રાકોર
કંપની લિમિટેડ ૨૦૧૧ (૬) એસસીસી ૧૭૯ માં રિપોર્ટ થયેલ

ડી. બીજીએસ સોમા વિ. એનએચઈસી ૨૦૧૯ એસસીસી
ઓનલાઈન એસસી ૧૫૮૫ માં રિપોર્ટ થયેલ

(આઈ) અગાઉના કાયદા પર વ્યાપકપણે આધાર રાખતા જે ફોરેન એવોર્ડ્સ
(રેકગ્નિશન એન્ડ એન્ફોર્સમેન્ટ) એક્ટ, ૧૯૬૧ હતો જે હવે આર્બિટ્રેશન એક્ટ,
૧૯૯૬ ના ભાગ-૨ તરીકે સુધારેલા એક્ટનો ભાગ બન્યો છે, શ્રી ઠાકોર એક્ટમાં
કેસમાં "ઈન્ટરનેશનલ કોમર્શિયલ આર્બિટ્રેશન ૨ (૧)(એફ) અને એવોર્ડના
ભાગ-૨ ની વ્યાખ્યાઓ પર આધાર રાખીને રજૂઆત કરશે કે, બે ભારતીય
પક્ષકારો માટે આર્બિટ્રેશનની વિસ્થાનિક સીટ પસંદ કરવાનું ખુલ્લું છે. તેમની
રજૂઆતના સમર્થનમાં, તેઓ નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખશે:

૧.ડી.૧. એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. કોટક એન્ડ કંપની
[૧૯૯૯ ૭ એસસીસી ૬૧]

૧.ડી.૨. જીએમઆર એનર્જી લિમિટેડ વિ. દુસાન પાવર સિસ્ટમ્સ
ઇન્ડિયા પ્રા. લિમિટેડ અને અન્ય [૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઇન
(દિલ્લી) ૧૧૬૨૫]

૧.ડી.૩. સાસણ પાવર લિમિટેડ વિ. નોર્થ અમેરિકન કોલ
કોર્પોરેશન ઇન્ડિયા લિમિટેડ. [૨૦૧૫ એસસીસી ઓનલાઇન
એમપી ૭૪૧૭]

(જે) છેલ્લે શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ફોરેન એવોર્ડમાં બજવણી અરજી અને
કલમ ૯ ની અરજી આ હાઇકોર્ટ સમક્ષ ચાલી શકે તેવી છે. સમર્થનમાં ઉપરોક્ત
રજૂઆત માટે, શ્રી ઠાકોર ટ્રામો ડીએમસીસી વિ. નાગાર્જુન ફર્ટિલાઇઝર્સ એન્ડ
કેમિકલ્સ [૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઇન બોમ્બે ૮૬૭૬] અને
ઇકોહાઇડ્રોટેકનીકા એલએલસી વિ. બ્લેક્સી એન્ડ અઝોપસી પ્રોડક્શન એન્ડ
ઓપરેટિંગ એન્ડ એડમિનિસ્ટ્રેશન ઓફ શિપિંગ [(૨૦૧૦) એસસીસી
ઓનલાઇન (બોમ્બે) ૨૭૭] ના કેસમાં નિર્ણય પર આધાર રાખશે.

૭. શ્રી ધવલ શાહ સાથે ઉપસ્થિત રહેલા વિ. સિનિયર વકીલ શ્રી તુષાર
હેમાણીએ પણ વ્યાપકપણે દલીલો કરી છે અને લેખિત રજૂઆતો પણ પૂરી પાડી
છે. શ્રી ઠાકોરની દલીલોને અનુસરીને કે એવોર્ડ એ ફોરેન એવોર્ડ છે, આનિર્દેશન
એક્ટની યોજના તરફ મારું ધ્યાન દોરતા, શ્રી હેમાણી દલીલ કરશે કે

આબિટ્રેશનની માત્ર ત્રણ શ્રેણીઓ છે એટલે કે. (૧) દળહળુ આબિટ્રેશન, (૨) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન જ્યાં આબિટ્રેશનનું સ્થળ ભારતમાં હોય, બંને આબિટ્રેશન એક્ટના ભાગ-૧ માં આવે છે અને ત્રીજી ફોરેન આર્બિટ્રલ એવોર્સની બજવણી છે. આબિટ્રેશન એક્ટની પ્રસ્તાવના તરફ મારું ધ્યાન દોરતા, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે આબિટ્રેશન એક્ટ દળહળુ આબિટ્રેશન, આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન અને ફોરેન આર્બિટ્રલ એવોર્સની બજવણી અંગેના કાયદાને એકત્રિત કરવા અને સુધારવા માટે બનાવવામાં આવ્યો હતો. તેમણે એવું સબમિટ કરવા માટે લો કમિશનના અહેવાલ પર પણ આધાર રાખ્યો હતો કે એક્ટ વર્તમાનમાં ત્રણેય પ્રકારના એવોર્સને, કેવળ દળહળુ એવોર્ડ એટલે કે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશનમાંથી પરિણમતો ન હોય તેવો એવોર્ડ, આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશનમાં દળહળુ એવોર્ડ અને ફોરેન એવોર્ડને સમાન ગણે છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે વર્તમાન પ્રશ્નાસ્પદ આબિટ્રેશન એ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન નથી. શ્રી હેમાણીના જણાવ્યા મુજબ, કારણ એ છે કે અરજદારે આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૨(૨) ના પ્રોવાઈસો સાથે વાંચતા કલમ ૯ ની જોગવાઈઓ હેઠળ વચગાળાની રાહત માંગેલી છે, જે ફક્ત આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન માટે જ ઉપલબ્ધ છે. શ્રી હેમાણીના જણાવ્યા મુજબ, વર્તમાન પ્રશ્નાસ્પદ આબિટ્રેશન બે ભારતીય કંપનીઓ વચ્ચે થયું છે. એક્ટની કલમ ૨(૧)(એફ) માં વ્યાખ્યાયિત કર્યા મુજબ "ઇન્ટરનેશનલ કોમર્શિયલ

આબિટ્રેશન" ની વ્યાખ્યા તરફ ધ્યાન દોરતા, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશનનો અર્થ એવું આબિટ્રેશન થાય છે જ્યાં ઓછામાં ઓછા પક્ષકારોમાંથી એક એટલે કે બોડી કોર્પોરેટ ભારત સિવાયના કોઈપણ દેશમાં ઇનકોર્પોરેટ થયેલી હોવી જોઈએ. સ્વીકાર્યપણે, વર્તમાન આબિટ્રેશન કાર્યવાહીના બંને પક્ષકારો ભારતમાં બોડી કોર્પોરેટ્સ છે. તેથી, બંને કંપનીઓ ભારતમાં ઇનકોર્પોરેટ થયેલી હોવાથી, વર્તમાન આબિટ્રેશન સ્પષ્ટપણે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન નથી. એવું સબમિટ કરવા માટે કે એકવાર બંને કંપનીઓ ભારતમાં ઇનકોર્પોરેટ થઈ જાય, પછી આબિટ્રેશનને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આબિટ્રેશન કહી શકાય નહીં તેઓ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખશે. તેઓ નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખશે:

૧. ટીડીએમ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ વિ. યુઈ ડેવલપમેન્ટ ઇન્ડિયા (પી) લિમિટેડ [(૨૦૦૮) ૧૪ એસસીસી ૨૭૧]

૨. એલ એન્ડ ટી-સ્કોમી વિ. એમએનઆરડીએ [(૨૦૧૯) ૨ એસસીસી ૨૭૧]

૭.૧ શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે અરજદારે કલમ ૯ હેઠળ વચગાળાની રાહત માટે અરજી ફાઇલ કરી છે તે અરજદારના ભાગ પર એક સૂચિત કબૂલાત છે કે આબિટ્રેશન એક્ટનો ભાગ-૧ લાગુ પડે છે અને ભાગ-૧ ની આવી લાગુ

પડવાની ક્ષમતા ત્યારે જ હોઈ શકે જ્યાં આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ કલમ ૨(૨) માં વ્યાખ્યાયિત કરાયા મુજબ હોય અને તેનો પ્રોવાઈસો ભારત બહાર સ્થળ હોય તો પણ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આર્બિટ્રેશન સુધી વિસ્તરે છે. તેમણે કલમ ૯ હેઠળ અરજી કરી છે તે હકીકત સૂચવશે કે એવોર્ડ દળહનુ એવોર્ડ છે કારણ કે કલમ ૯ ત્યારે જ લાગુ પડશે જ્યારે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારતમાં હોય અને જ્યારે પ્રોવાઈસો વાંચવામાં આવે ત્યારે તે માત્ર ત્યારે જ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક આર્બિટ્રેશનને લાગુ પડે છે જ્યારે ભાગ-૨ લાગુ પડતો હોય.

૭.૨ આ કાયદાની કલમ ૨(૭) માં આપવામાં આવેલી વ્યાખ્યા પર આધાર રાખીને, જે મધ્યસ્થતા પંચના ચુકાદાને (આર્બિટ્રલ એવોર્ડ) વ્યાખ્યાયિત કરે છે કે, આ ભાગ હેઠળ કરવામાં આવેલા ચુકાદાને સ્થાનિક ચુકાદો (ડોમેસ્ટિક એવોર્ડ) ગણવામાં આવશે, અને કલમ ૯ નો આશરો લીધા પછી તથા વચગાળાની રાહત ભોગવ્યા પછી, અરજદાર માટે હવે પાછા હટીને એવું કહેવું ખુલ્લું નથી કે આ ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો છે અને તેથી અરજદાર મધ્યસ્થતા કાયદાના ભાગ-૨ હેઠળ અમલીકરણ ઈચ્છી રહ્યા છે. ટ્રેમો ડીએમસીસી વિ. નાગાર્જુન ફર્ટિલાઈઝર્સ એન્ડ કેમિકલ્સ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં શ્રી મિહિર ઠાકોર દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ નિર્ણય લાગુ પડતો નથી કારણ કે વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં, સ્વીકાર્યપણે મધ્યસ્થતા એ આંતરરાષ્ટ્રીય મધ્યસ્થતા નથી. શ્રી હેમાણીના જણાવ્યા અનુસાર, અરજદાર એ બાબતની વ્યાજબીતા સિદ્ધ કરવામાં

નિષ્ફળ રહ્યા છે કે આ એક સ્થાનિક ચુકાદો છે તે સ્વીકાર્યા વિના કલમ ૯ હેઠળ રાહત મેળવવા માટે તેઓ કલમ ૨(૨) ના પ્રોવાઈસો (પરંતુક) હેઠળ કેવી રીતે આવે છે.

૭.૩ શ્રી હેમાણી આગળ એવી દલીલ કરશે કે ઉપર દર્શાવેલા કારણોસર, પડકારવામાં આવેલ ચુકાદો એ મધ્યસ્થતા કાયદાના ભાગ-૧ હેઠળ બે ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે આપવામાં આવેલ સ્થાનિક ચુકાદો છે અને તેથી ૨૦૧૯ ની આઈએએપી નં. ૧૩૧ અને ૧૩૪ આ અદાલત સમક્ષ ટકે તેમ નથી. કાયદાની કલમ ૨(ઈ) હેઠળ "અદાલત" ની વ્યાખ્યા પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી એવી દલીલ કરશે કે એકવાર એસ્થાપિત થઈ જાય કે આ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા નથી, તો પછી બાકીની બે કેટેગરીમાંથી કઈ કેટેગરીમાં એટલે કે ભાગ-૨ હેઠળનો વિસ્થાનિક ચુકાદો કે મધ્યસ્થતા કાયદાના ભાગ-૧ હેઠળનો તદ્દન સ્થાનિક ચુકાદો, આ પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો આવે છે તે તપાસવાની જરૂર છે? મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૪૭ અને ભાગ-૨ સાથે જોડાયેલ પ્રથમ અનુસૂચિ એટલે કે ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શન સાથે વાંચવામાં આવતી કલમ ૪૪ પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે આ જોગવાઈનું સ્પષ્ટ વાંચન એ બાબતનો નિર્દેશ કરશે કે વિસ્થાનિક ચુકાદો બનવા માટે, ચુકાદો ભારત સિવાયના અન્ય કોઈ પ્રદેશમાં હોવો જોઈએ જ્યાં તેનો અમલ માંગવામાં આવ્યો હોય. કલમ ૪૪ હેઠળ વિસ્થાનિક ચુકાદાની વ્યાખ્યા "સંદર્ભથી અન્યથા

જરૂરી ન હોય તો” શબ્દસમૂહથી શરૂ થાય છે. તેથી, વિસ્થાનિક ચુકાદાની વ્યાખ્યા સંદર્ભ દ્વારા શું જરૂરી છે તેને આધીન છે. એઆઈઆઆર ૧૯૬૦ એસસી ૯૭૧ માં રિપોર્ટ થયેલ વાનગાર્ડ ફાયર એન્ડ જનરલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ, મદ્રાસ વિ. ફ્રેઝર એન્ડ રોસ ના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી એવી દલીલ કરશે કે કાયદાઓના અર્થઘટનની આ એક સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે વ્યાખ્યાની કલમ એ કાયદાની યોજના અને તેના હેતુઓના સંદર્ભને આધીન છે. “સંદર્ભથી અન્યથા જરૂરી ન હોય તો” શબ્દસમૂહ, જ્યારે વિસ્થાનિક ચુકાદાની વ્યાખ્યાના સંદર્ભમાં વાંચવામાં આવે ત્યારે, એવો નિર્દેશ કરશે કે એવું અર્થઘટન કરવું જોઈએ જેને અદાલત કાયદાના હેતુના ઉદ્દેશ્યને આગળ વધારવા માટે પસંદ કરે. તેમણે એલાઈડ મોટર્સ (પી.) લિમિટેડ વિ. સીઆઈટી [(૧૯૯૭) ૨૨૪ આઈટીઆર ૬૭૭] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. આ નિર્ણયની પૃષ્ઠભૂમિમાં, એ જોવાનું રહે છે કે પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો છે કે કેમ.

૭.૪ લો કમિશનના અહેવાલ પર આધાર રાખીને, જેણે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાના કિસ્સામાં વડી અદાલતોને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૨(૧)(ઈ) ના સ્થાને નવી જોગવાઈ લાવવાની ભલામણ કરી હતી, તેની સાથે સાથે મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૪૭ માં પણ વડી અદાલતને અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે સુધારાની ભલામણ કરવામાં આવી

હતી અને અહેવાલના ફક્ત ૨૬ પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી એવી દલીલ કરશે કે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાના સંદર્ભમાં, ઉદ્દેશ્ય એ સુનિશ્ચિત કરવાનો હતો કે આવી વડી અદાલત સામાન્ય સિવિલ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ ન કરતી હોય તો પણ વડી અદાલત દ્વારા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં આવે. ઈરાદો એવો હતો કે જ્યાં નોંધપાત્ર વિસ્થાનિક તત્વ હોય, ત્યાં વડી અદાલતો પાસે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને વિસ્થાનિક ચુકાદાઓમાંથી ઉદ્ભવતા મુદ્દાઓ પર અધિકારક્ષેત્ર હોવું જોઈએ. તેઓ વિજય કારિયા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયમાંથી સમર્થન મેળવશે જ્યાં અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે વિસ્થાનિક ચુકાદાના સંદર્ભમાં અપીલ પ્રક્રિયા એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે છે કે કન્વેન્શન ધરાવતા દેશનો વ્યક્તિ કે જેણે તેના મૂળ દેશમાં પડકાર પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયો છે તે ભારતમાં શક્ય તેટલી વહેલી તકે આવા ચુકાદાનો અમલ કરાવી શકે. વર્તમાન કેસમાં સ્વીકાર્યપણે, પક્ષકારોમાંથી કોઈ પણ પક્ષકાર કન્વેન્શન ધરાવતા દેશનો પક્ષકાર નથી અને તેથી, વર્તમાન ચુકાદાને ‘આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા’ શબ્દના સંદર્ભમાં વિસ્થાનિક ચુકાદો કહી શકાય નહીં.

૭.૫ શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે અન્યથા પણ સ્થાનિક ચુકાદા અને વિસ્થાનિક ચુકાદાના અમલીકરણ માટેની કલમ ૩૪ વચ્ચેનો માત્ર એક જ તફાવત "સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા" (પેટન્ટ ઈક્લીગાલિટી) નો આધાર છે જે

સ્થાનિક ચુકાદાઓને પડકારવામાં ઉપલબ્ધ છે. ભાગ-૨ નો પ્રકરણ-૧ જે ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શન સાથે સંબંધિત છે તે આંતરરાષ્ટ્રીય સમુદાયને ધ્યાનમાં રાખીને તૈયાર કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી માત્ર વિદેશમાં બેઠક (સીટ) નક્કી કરીને પરંતુ ત્યાં મધ્યસ્થતા પણ હાથ ન ધરીને બે ભારતીય પક્ષકારોને તે ભાગ હેઠળના તમામ વિશાષાધિકારો મેળવવાની મંજૂરી આપવાનો કાયદાનો ઇરાદો હોઈ શકે નહીં. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અરજદારનું આવું વલણ મધ્યસ્થતા કાયદાના ઉદ્દેશ્ય માટે હાનિકારક રહેશે કારણ કે ઝ્યુરિચ ખાતે માત્ર સાંકેતિક બેઠક હોવા છતાં ખરેખર મધ્યસ્થતા મુંબઈમાં થઈ હોવા છતાં ઓછી ન્યાયિક ચકાસણી થશે. બે ભારતીય પક્ષકારોને એવી મધ્યસ્થતામાં માત્ર વિદેશમાં બેઠક નક્કી કરીને લાભ મેળવવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે જેમાં અન્ય કોઈ વિસ્થાનિક તત્વ ન હોય. જો પક્ષકારોને તેમ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે તો મધ્યસ્થતા કાયદાનો હેતુ સંપૂર્ણપણે નિષ્ફળ જશે. વિસ્થાનિક પક્ષકારોને ઇરાદાપૂર્વક ઓછી ન્યાયિક ચકાસણી સાથે ઝડપી નિવારણ માટે આપવામાં આવેલી વ્યવસ્થા નિષ્ફળ જશે જો બે ભારતીય પક્ષકારોને વિદેશમાં બેઠક પસંદ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે.

૭.૬ આના ઉમેરામાં અને પૂરક તરીકે આગળની રજૂઆત એ હતી કે આ કારણોસર, બે ભારતીય પક્ષકારો ભારત બહારની બેઠક નક્કી કરી શકતા નથી.

તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, શ્રી હેમાણીએ નીચેના કેસોમાં આપેલા નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો;

૧. ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ વિ. યુઈ ડેવલપમેન્ટ ઈન્ડિયા (પી.) લિમિટેડ [(૨૦૦૮) ૧૪ એસસીસી ૨૭૧]

૨. મેસર્સ આધાર મરચન્ટાઈલ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. શ્રી જગદંબા એગ્રીકો એક્સપોર્ટ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ [૨૦૧૫ એસસીસી ઓનલાઈન (બોમ્બે) ૭૭૫૨]

૩. સાહ પેટ્રોલીયમ્સ લિમિટેડ [૨૦૧૨ એસસીસી ઓનલાઈન (બોમ્બે) ૯૧૦]

૭.૭ એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં અરજદાર દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોનું ખંડન કરતા, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે શ્રી ઠાકોર દ્વારા ટાંકવામાં આવેલ નિર્ણય લાગુ પડશે નહીં કારણ કે તેમાં હોંગકોંગના એક પક્ષકારનો સમાવેશ થતો હતો. મધ્યપ્રદેશ વડી અદાલતના સાસણ પાવર લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પરનો આધાર પણ ખોટો હતો કારણ કે સાસણ પાવર લિમિટેડ વિ. નોર્થ અમેરિકન કોલ કોર્પોરેશન (ઈન્ડિયા) (પી) લિમિટેડ [(૨૦૧૬) ૧૦ એસસીસી ૮૧૩] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત

દ્વારા તે નિર્ણય બદલી નાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષનો પ્રશ્ન વિસ્થાનિક તત્વ ધરાવતા ત્રણ પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ હતો.

૭.૮ શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે જીએમઆર એનર્જી લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર શ્રી ઠાકોરનો આધાર પણ ખોટો હતો કારણ કે તે માત્ર સાસણ પાવર લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં મધ્યપ્રદેશ વડી અદાલતના નિર્ણય પર આધારિત હતો.

૭.૯ શ્રી હેમાણી આગળ રજૂઆત કરશે કે ભારતીય કરાર કાયદા હેઠળ, બે ભારતીય પક્ષકારો ભારત બહારની બેઠક નક્કી કરી શકતા નથી. તેમણે ભારતીય કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોર્યું. તેઓ રજૂઆત કરશે કે જો કોઈ કરારનો ઉદ્દેશ્ય કોઈ કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવે છે, અથવા જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે, તો વિસ્થાનિક બેઠક નક્કી કરીને ભારતીય ન્યાયિક ચકાસણીની સંપૂર્ણ મર્યાદામાંથી મુક્ત થવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કરાયેલ આવો મધ્યસ્થતા કરાર કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ હેઠળ બાધિત થશે, કારણ કે તે કોઈ કાયદાની જોગવાઈ એટલે કે મધ્યસ્થતા કાયદો અને વાણિજ્યિક અદાલતો કાયદો, ૨૦૧૫ ને નિષ્ફળ બનાવશે. આવા મધ્યસ્થતા કરારમાં પ્રવેશ કરીને, અરજદારને સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાની વધારાની ચકાસણીમાંથી મુક્તિ મળશે "જેમ કે કલમ ૩૪(૨એ) હેઠળ સ્થાનિક ચુકાદા માટે ઉપલબ્ધ છે".

૭.૧૦ કાયદાની કલમ ૩૪ અને ૩૮ ની જોગવાઈઓ પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૩૪ હેઠળ, મધ્યસ્થતા પંચના ચુકાદાને રદ કરવા માટે અરજી થઈ શકે છે. મધ્યસ્થતા પંચના ચુકાદાને રદ કરતો અથવા રદ કરવાનો ઇનકાર કરતો હુકમ મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૩૭(૧)(સી) હેઠળ અપીલ કરવા યોગ્ય રહેશે, જ્યારે, મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૪૮ હેઠળ, જે ચુકાદાના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત છે, તેમાં ચુકાદાને પડકારી શકાતો નથી, પરંતુ તેના અમલીકરણનો વિરોધ કરી શકાય છે. કાયદાની કલમ ૫૦(૧)(બી) હેઠળ, જે માત્ર પડકારી શકાય છે તે ચુકાદાનો અમલ કરવાનો ઇનકાર કરતો હુકમ છે. તેથી કલમ ૫૦ હેઠળની અપીલનું પરિમાણ ખૂબ જ મર્યાદિત છે. તેથી, જો બે ભારતીય પક્ષકારોને વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરવાની અને ચુકાદાના ભાગ-૧ ની લાગુ પડવાની ક્ષમતાને દૂર કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તેની ચકાસણી માત્ર વડી અદાલત કક્ષાએ જ થશે અને તે પણ અમલીકરણ સમયે. બે ભારતીય પક્ષકારોના કિસ્સામાં, જ્યારે ચુકાદાને રદ કરવા માટે અરજી કરી શકાય છે અને જો અરજી ફગાવી દેવામાં આવે તો અપીલ ઉપલબ્ધ હોય છે, તેની સરખામણીમાં આ ખૂબ જ ગેરફાયદાકારક સ્થિતિ છે.

૭.૧૧ વાણિજ્યિક અદાલતો કાયદાની કલમ ૧૦(૩) નું પણ ઉલ્લંઘન થાય છે કારણ કે, આ કલમ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા સિવાયની મધ્યસ્થતા માટે વડી અદાલતમાં પ્રવેશ આપતી નથી. આ તત્વો દર્શાવશે કે જ્યારે બે ભારતીય કંપનીઓ વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરીને કરાર કરે છે, ત્યારે આવી કાર્યવાહી અસ્વીકાર્ય છે કારણ કે તે ભારતીય કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ હેઠળ સીધી રીતે બાધિત થાય છે, કારણ કે બંને ગણતરીઓ પર તે કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવે છે અને "જાહેર નીતિ" ની વિરુદ્ધ પણ છે. આ એટલા માટે છે કારણ કે ઈશાદો તદ્દન સ્થાનિક મધ્યસ્થતાઓ અને વિસ્થાનિક તત્વ ધરાવતી મધ્યસ્થતાઓ માટે અલગ અલગ ફોરમ રાખવાનો છે. ભારતની જાહેર નીતિ એ વિસ્થાનિક તત્વને અલગ ફોરમ આપવાની અને વિસ્થાનિક પક્ષકારને વડી અદાલતો સુધી પહોંચ આપવાની છે અને આવી આવશ્યકતામાંથી મુક્ત થઈને કરાર કરવો એ જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે.

૭.૧૨ શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે મધ્યસ્થતાની બેઠક પરના કોઈ પણ નિર્ણયમાં ભારતીય કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ ની ચર્ચા કરવામાં આવી નથી અને તેથી, તે એક ખુલ્લો મુદ્દો છે. શ્રી લક્ષ્મીચંદ વિ. રાધેશ્યામ [(૧૯૭૧) ૧ એસસીસી ૬૧૯], મુરલીધર અગ્રવાલ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. [(૧૯૭૪) ૨ એસસીસી ૪૭૨] અને સીતા રામ ગુપ્તા વિ. પંજાબ નેશનલ બેંક [(૨૦૦૮) ૫ એસસીસી ૭૧૧] ના કેસોમાં આપેલા નિર્ણયો પર આધાર રાખતા શ્રી ઠાકોરના

પ્રત્યુત્તર અંગે, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે આ એવા નિર્ણયો છે જ્યાં અધિકારો વ્યક્તિગત (ઇન પર્સનમ) હતા અને આમાંથી કોઈ પણ નિર્ણય એવું ઠરાવતો નથી કે સર્વગ્રાહી (ઇન રેમ) કાયદાઓ અનુસારની જવાબદારીઓમાંથી મુક્ત થઈને કરાર કરીને તેનાથી બચી શકાય છે. તેઓ રજૂઆત કરશે કે વાસ્તવમાં મુરલીધર અગ્રવાલ (ઉપરોક્ત) અને સીતા રામ ગુપ્તા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલો નિર્ણય બે ભારતીય પક્ષકારો કરાર કરવા અને મનાઈદુકમોમાંથી મુક્ત થવા માટે અસમર્થ હોવાના સંદર્ભમાં કેસની હકીકતોને સીધી રીતે લાગુ પડશે જે જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે.

૭.૧૩ શ્રી હેમાણીની રજૂઆતનો બીજો મુખ્ય ભાગ એ હતો કે આ અદાલત દ્વારા બેઠક નક્કી કરવાના સંદર્ભમાં, કાયદાનો ભાગ-૨ જે "વિસ્થાનિક ચુકાદા" સાથે સંબંધિત છે અને પ્રથમ અનુસૂચિની અનુસૂચિ-૧ અને આર્ટિકલ ટોક્સ ઓફ ધ ફોરેન એવોર્ડ્સ જ્યાં ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હોય તે બેઠક નક્કી કર્યા વિના નક્કી કરી શકાય નહીં. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિ. હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન [(૨૦૧૯) ૧૩ એસસીસી ૪૭૨] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે અદાલતે કાયદા મુજબ બેઠક કઈ છે તે પહેલાં નક્કી કરવાનું રહેશે અને તે મુંબઈને બેઠક તરીકે નક્કી કરવા માટે સ્વતંત્ર છે. મધ્યસ્થ દ્વારા બેઠક નક્કી કરવામાં આવી હોવાની માત્ર હકીકત, સામા પક્ષકારે તેના અધિકારો જતા કર્યા છે તેવા અરજદારના દાવો છતાં આ પ્રશ્નનો

નિર્ણય કરતા આ અદાલતને અટકાવશે કે રોકશે નહીં. અદાલતે બાબતના મૂળ સુધી જવું પડશે અને પહેલા નક્કી કરવું પડશે કે મધ્યસ્થતાની બેઠક ખરેખર મુંબઈ હતી કે ઝ્યુરિચ. ‘સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી’ (ક્લોઝેસ્ટ કનેક્શન ટેસ્ટ) લાગુ કરીને શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે મુંબઈ મધ્યસ્થતાની બેઠક હતી. સમાધાન કરારની કલમ ૬.૨ પર આધાર રાખીને, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે બેઠક ક્યારેય ઝ્યુરિચ હોવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું ન હતું. તેમાં માત્ર “ઝ્યુરિચમાં” શબ્દોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. “સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી” લાગુ કરતાં, મધ્યસ્થતાની બેઠક ભારત હતી, કારણ કે નીચેના પરિબલો મધ્યસ્થતાને ભારત સાથે જોડે છે.

(૧.ડી.૩.એ) સમાધાન કરાર ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે થયો હતો.

(૧.ડી.૩.બી) બંને પક્ષકારોની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ભારતમાં છે.

(૧.ડી.૩.સી) કરાર ભારતમાં થયો હતો.

(૧.ડી.૩.ડી) બંને પક્ષકારોની મિલકતો ભારતમાં છે.

(૧.ડી.૩.ઈ) મૂળભૂત કાયદો ભારતનો છે.

(૧.ડી.૩.એફ) પરિણામે, મધ્યસ્થતા કરારને સંચાલિત કરતો કાયદો ભારતનો છે.

(૧.ડી.૩.જી) કરાર પછી સમગ્ર વ્યવહાર ભારતમાં થાય છે.

**(૧.ડી.૩.એચ) તમામ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી ભારતમાં ચોજાઈ
હતી.**

૭.૧૪ એનરકોન (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ વિ. એનરકોન જી એમબીએચ [૨૦૧૪
(૫) એસસીસી ૧] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને શ્રી હેમાણી
રજૂઆત કરશે કે જો કે એનરકોન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સ્થળ (વેન્યુ) લંડન
નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી લાગુ કરીને,
બેઠક ભારત હોવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. તેઓ રજૂઆત કરશે કે બીજીએસ
સોમા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં એનરકોન (ઉપરોક્ત) ના કેસનો વ્યાપકપણે
ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે એકવાર બેઠક મુંબઈ
તરીકે નક્કી થઈ જાય પછી, પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો હવે મધ્યસ્થતા કાયદાના
ભાગ-૨ હેઠળ આવતો વિસ્થાનિક ચુકાદો રહેતો નથી. કારણ કે બેઠક અને
અમલીકરણ માટેનું ફોરમ બંને ભારતમાં આવેલા છે, તેથી તે વિસ્થાનિક ચુકાદો
નથી. શ્રી ઠાકોર દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ વિશિષ્ટ પરિબળ કે એનરકોન
(ઉપરોક્ત) માં ભારતીય મધ્યસ્થતા કાયદાની પસંદગી અદાલત માટે નિર્ણય
લેવા માટેનું એક પરિબળ હતું, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે અહીં વિગતવાર
દર્શાવેલા મોટાભાગના પરિબળો સૂચવશે કે તમામ પરિબળો હજુ પણ ભારત
સાથે જોડાયેલા છે અને એનરકોન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં તે માત્ર એક જ
પરિબળ હતું જે અદાલત સમક્ષ વિચારણા હેઠળ હતું. તેથી શ્રી હેમાણી રજૂઆત

કરશે કે માત્ર ઝ્યુરિયને એક સ્થળ તરીકે નક્કી કરવાથી તે બાય ડિફોલ્ટ મધ્યસ્થતાની બેઠક બની જતું નથી. બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સમાન ક્ષમતા ધરાવતી ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠ માટે એવું હોલ્ડ કરવાનું ખુદ્દું ન હતું કે હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલો નિર્ણય અયોગ્ય હતો.

૭.૧૫ મનકાસ્તુ ઇમ્પેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. એર વિઝ્યુઅલ લિમિટેડ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર એવો દાવો કરવા માટે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે બેઠક (સીટ) અને સ્થળ (વેન્યુ) ને એકબીજાના સ્થાને વાપરી શકાય નહીં. માત્ર “સ્થળ” ની અભિવ્યક્તિ એ નક્કી કરી શકતી નથી કે પક્ષકારોનો ઇરાદો તેને બેઠક બનાવવાનો હતો. ઇરાદો કરારની અન્ય કલમો અને પક્ષકારોના વર્તન પરથી નક્કી કરવાનો હોય છે. મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે માત્ર હોંગકોંગ પસંદ કરવાથી એવા નિષ્કર્ષ પર આવી શકાય નહીં કે તે એક બેઠક હતી. આ સંદર્ભમાં છે કે, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે માત્ર મધ્યસ્થતા કલમમાં ‘ઝ્યુરિય’ શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોવાથી તે મધ્યસ્થતાની બેઠક બની ગયું નથી. તારીખ ૨૮/૦૬/૨૦૧૮ ના સ્પષ્ટ નિર્દેશ દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે નક્કી કર્યું કે સ્થળ મુંબઈ રહેશે. સમગ્ર મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી ભારતમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી અને પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી. મધ્યસ્થતાનું સંચાલન આઈસીસી ના નિયમો દ્વારા સંચાલિત હતું. આઈસીસી ના નિયમોની

કલમ ૧૮ (૧), મધ્યસ્થતા પંચને મધ્યસ્થતાનું સ્થળ નક્કી કરવાની મંજૂરી આપે છે. જ્યારે આને મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૨૦ ના સંદર્ભમાં વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે અવિવાદિત હકીકત એ છે કે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીના સંચાલન માટેનું સ્થળ આખરે મુંબઈ તરીકે નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. પહેલાં ઝ્યુરિચને સ્થળ તરીકે નક્કી કર્યા પછી અને પછી મુંબઈમાં સ્થાનાંતરિત કર્યા પછી, મુંબઈ "મધ્યસ્થતાની બેઠક" બની ગયું.

૭.૧૬ શ્રી હેમાણીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થતા ચુકાદો બેઠકને 'ઝ્યુરિચ' તરીકે ગણવામાં ખોટો છે. તેઓ બીજીએસ એસજીએસ સોમા જેવી વિ. એનએચપીસી [(૨૦૨૦) ૪ એસસીસી ૨૩૪] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયમાંથી સમર્થન મેળવે છે. તારવવામાં આવેલા સિદ્ધાંતો સૂચવે છે કે આ નિર્ણય સીધી રીતે મુંબઈને બેઠક બનાવે છે. તે છે:

(૧.ડી.૩.આઈ) આઈસીસી ના નિયમોનો સંદર્ભ માત્ર મધ્યસ્થતાના આંતરિક સંચાલન માટે છે અને તેની અસર બેઠક બદલવાની થતી નથી.

(૧.ડી.૩.આઈ.૨) મુંબઈ એક તટસ્થ સ્થળ છે જ્યાં બંનેમાંથી કોઈ પણ પક્ષકારની કંપનીઓ નિગમિત (ઈનકોર્પોરેટેડ) થયેલી નથી (ચેન્નઈ અને અહમદાબાદ) અને દાવવાનું કોઈ કારણ ઊભું થતું નથી.

(૧.ડી.૩.આઈ.૩) તેવી જ રીતે પક્ષકારો બિન-ભારતીય અદાલતોના વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્ર માટે સંમત થયા નથી.

(૧.ડી.૩.આઈ.૪) બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) એ એનરકોન (ઉપરોક્ત) ને મંજૂરી આપી.

(૧.ડી.૩.આઈ.૫) સમગ્ર મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી મુંબઈમાં ચોજાઈ હતી.

(૧.ડી.૩.આઈ.૬) એવા કોઈ "નોંધપાત્ર વિપરીત સંકેતો" નથી કે મુંબઈ માત્ર એક સ્થળ હતું અને બેઠક નહીં.

૭.૧૭ તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે આપવામાં આવેલ ચુકાદો એ સ્થાનિક ચુકાદો છે કારણ કે મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૨(૨) ની જોગવાઈઓ અનુસાર, મધ્યસ્થતાનું સ્થળ ભારત હતું. મધ્યસ્થતા કાયદાના ભાગ-૧ માં, માત્ર ‘આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા’ વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે. ‘સ્થાનિક મધ્યસ્થતા’ વ્યાખ્યાયિત નથી. તેથી ભાગ-૧ ના હેતુઓ માટે શુદ્ધ સ્થાનિક મધ્યસ્થતા એ બાકી રહેલી કેટેગરી છે. મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૨(ઈ) મધ્યસ્થતાઓને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા સિવાયની મધ્યસ્થતા તરીકે વર્ગીકૃત કરે છે. કારણ કે પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો ન તો આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતામાં આપવામાં આવેલ છે, ન તો વિસ્થાનિક ચુકાદો છે, તે સ્થાનિક ચુકાદો છે અને તેથી, ભાગ-૧ નો ચુકાદો છે. માત્ર આઈસીસી ના

નિયમો લાગુ થવાનું વિસ્થાનિક તત્વ હોવા માત્રથી જ તે વિસ્થાનિક ચુકાદો બની શકતો નથી.

૭.૧૮ વૈકલ્પિક રીતે શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે જો પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો હોય તો પણ, કલમ ૪૮ ની જોગવાઈઓની એરણ પર અમલીકરણનો ઇનકાર કરવો જોઈએ. તેમની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેઓ નીચેના આધારો ઉઠાવશે:

૭.૧૮.૧ શ્રી હેમાણીના જણાવ્યા અનુસાર પક્ષકારો વચ્ચે વિવાદનો મુખ્ય મુદ્દો સમાધાન કરારની કલમ ૫.૨ નું અર્થઘટન હતું. મધ્યસ્થતામાં, અરજદારોએ "કન્વર્ટર્સ" શબ્દને "ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ" માં બદલવા પર ભાર મૂકવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો જેને મધ્યસ્થ દ્વારા ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવ્યો હતો. તેથી વોરંટીની વંચાચેલી કલમ "ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ" માટે હતી અને "કન્વર્ટર્સ" માટે ન હતી. સામા પક્ષકારનો કેસ એવો હતો કે વોરંટી મુજબનો દાવો ખરેખર કન્વર્ટર્સને લાગુ પડતો હતો. વ્યાપારી વ્યવહારમાં ઊંડાણપૂર્વક ઉતરતા, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે સામો પક્ષકાર વિન્ડ ટર્બાઇન જનરેશનના વ્યવસાયમાં છે અને અરજદાર સાથે મળીને, તેણે કન્વર્ટર પેનલ્સ ડિઝાઇન કરી હતી. આઉટપુટ વોલ્ટેજ ગ્રીડમાં ફીડ કરવા માટે યોગ્ય રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે કન્વર્ટર્સની જરૂર પડે છે. આવા કન્વર્ટરનો સૌથી મોંઘો અને સક્રિય ભાગ ડેલ્ટા-મોડ્યુલ છે. તે કમ્પ્યુટર દ્વારા

નિયંત્રિત થાય છે. તેથી, ડેલ્ટા-મોડ્યુલને કોઈપણ ગુકસાન કમ્પર્ટરને નકામું બનાવી દેશે અને પાવરનું મોટું ગુકસાન કરશે. સમાધાન કરારની વિવિધ કલમોના પ્રકાશમાં કરારના શબ્દો બદલવાની મધ્યસ્થની કાર્યવાહી અસ્વીકાર્ય હોવાનું તેઓ રેખાંકિત કરશે. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે સમગ્ર સમાધાન કરાર કમ્પર્ટર પેનલની આસપાસ ફરતો હતો.

૭.૧૯ તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે આ ચુકાદો એવી રીતે વાણિજ્યિક અર્થ આપતો નથી કે જે અદાલતના વિવેકને આંચકો આપે. શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે ૫ મહિનાની મુનાસલ અને ૯ મહિનાની વિચારણા પછી, મધ્યસ્થે ચુકાદો આપ્યો જે સંપૂર્ણપણે અકલ્પનીય હતો. માત્ર એક જ મુદ્દો એ હતો કે કરાર કરાયેલ સુધારેલા સમાધાન કરારે ડેલ્ટા-મોડ્યુલ્સ પર વોરંટી આપી હતી કે કમ્પર્ટર પેનલ્સ પર. વોરંટી ડેલ્ટા-મોડ્યુલ્સ પર હતી તેવું ઠરાવીને, મધ્યસ્થે સમગ્ર સમાધાન કરારને પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા અન્ય કોઈપણ ખરીદી ઓર્ડર (પર્યેઝ ઓર્ડર) માં અસરકારક રીતે રૂપાંતરિત કરી દીધો છે. મધ્યસ્થે પોતાના તારણો દ્વારા સમાધાન કરારમાં પ્રવેશવાના મૂળ આધારને જ નાબૂદ કરી દીધો છે. શ્રી હેમાણીની રજૂઆતોમાં, આવા તારણો અદાલતના વિવેકને આંચકો આપશે.

૭.૨૦ શ્રી હેમાણી આગળ રજૂઆત કરશે કે મધ્યસ્થ માટે સમાધાન કરારની શરતો ફરીથી લખવી બિલકુલ અસ્વીકાર્ય છે. સમાધાન કરારની સૌથી આવશ્યક શરતમાં ફેરફાર કરીને, મધ્યસ્થે ન્યાયના સૌથી મૂળભૂત ખ્યાલો અને ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત નીતિનો ભંગ કર્યો છે. કરાર બદલીને, મધ્યસ્થે તે હેતુને જ નિષ્ફળ બનાવ્યો છે જેના માટે સામો પક્ષકાર સમાધાન કરારમાં પ્રવેશ્યો હતો.

૭.૨૧ કરારની શરતોને એકપક્ષીય રીતે બદલી નાખતો ચુકાદો આપીને, મધ્યસ્થ સામા પક્ષકારને એવો સોદો પાર પાડવા માટે કહી રહ્યા છે જે અરજદાર સાથે કરવામાં આવ્યો ન હતો. સામા પક્ષકાર પર મોટો બોજ નાખવામાં આવી રહ્યો છે કારણ કે સામો પક્ષકાર સૌથી વધુ સમસ્યાઓ ઊભી કરતા ઘટકો પર વોરંટી વિસ્તરણ વિના આ કિંમતે સમાધાન કરવા માટે સંમત થયો ન પણ હોત. આવો ચુકાદો ભારતની જાહેર નીતિ એટલે કે ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત નીતિ અને ન્યાયના સૌથી મૂળભૂત ખ્યાલોની વિરુદ્ધ છે.

૭.૨૨ ચુકાદાનો અમલ કરવાનો ઇનકાર કરવામાં અદાલતનો કોઈ વિવેકાધિકાર નથી તેવી શ્રી ઠાકોરની રજૂઆતના સંદર્ભમાં, વિજય કારિયા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે ચુકાદો ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત નીતિનું ઉલ્લેખન કરે છે અથવા ન્યાયની નૈતિકતાના સૌથી મૂળભૂત ખ્યાલો સાથે સંઘર્ષમાં છે તે અમલીકરણનો ઇનકાર કરવા માટે

વાજબી ઠરાવશે. કારણ કે આ જ આધારો અહીંના સામા પક્ષકાર દ્વારા બનાવવામાં આવ્યા છે, તેથી ચુકાદાનો અમલ કરાવી શકાતો નથી.

૭.૨૩ ટ્રિબ્યુનલનો ચુકાદો, જેણે કરારની શરતો ફરીથી લખી અને જે અદાલતના વિવેકને આંચકો આપે છે અને જે ન્યાયના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ હતો, તે એવા ચુકાદાઓ છે જેનો અમલ કરાવી શકાતો નથી અને વિવિધ નિર્ણયોમાં અદાલતો દ્વારા એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે જેના પર શ્રી ઠાકોરે પણ આધાર રાખ્યો છે. જાહેર નીતિના ખ્યાલના ભંગને નક્કી કરવામાં, જેમ કે એસોસિએટ બિલ્ડર્સના કેસમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે, ગુણદોષ (મેરિટ્સ) પણ જોવાના રહેશે.

૭.૨૪ સામા પક્ષકારના સાંગચોંગ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય પર વિજય મેળવવા માટે સાંગચોંગના કેસમાં શ્રી ઠાકોર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણય અંગે, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે [(૨૦૧૮) એસસીસી ઓનલાઈન (ગુજ) ૩૦૧] માં રિપોર્ટ થયેલ એલ એન્ડ જી ટ્રેડિંગ વિ. અદાણી એનર્જી લિમિટેડ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કયા સંદર્ભમાં, વિસ્થાનિક ચુકાદાનો અમલ કરવાનો ઇનકાર કરી શકાય છે. જ્યારે વર્તમાન સંદર્ભમાં ચુકાદાને પહોંચેલા તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને જોવામાં આવે છે ત્યારે તે એવો ચુકાદો છે જે અદાલતના વિવેકને આંચકો આપે છે અને તેથી કલમ ૪૮ ના મર્યાદિત

અધિકારક્ષેત્રની અંદર પણ, તે કાયદાની કલમ ૪૮(૨) ના સ્પષ્ટીકરણ ૨ ની અંદર આવતી જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે.

૭.૨૫ વૈકલ્પિક રજૂઆતના સંદર્ભમાં, જો પ્રશ્ન હેઠળનો ચુકાદો અમલ કરવા યોગ્ય ચુકાદો હોય તો પણ, મધ્યસ્થતા કાયદાના સુધારાના સંદર્ભમાં, જ્યારે ધારાસભાનો બે સ્થાનિક પક્ષકારોને વડી અદાલતો સુધી પહોંચ પ્રાપ્ત કરવાનો ઈરાદો ન હતો, જો ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો હોય તો પણ, અરજી નીચલી અદાલતમાં ફાઈલ થવી જોઈતી હતી અને વાણિજ્યિક અદાલતો કાયદાની જોગવાઈઓ અનુસાર પણ, વડી અદાલત યોગ્ય ફોરમ નથી જેમ કે ઉપર વ્યાપકપણે દલીલ કરવામાં આવી છે. તેથી શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે ચુકાદાના અમલીકરણ માટેની અરજી ફગાવી દેવાને પાત્ર છે.

૮. શ્રી હેમાણીની રજૂઆતોના પ્રત્યુત્તરમાં વિ. પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકોર નીચે મુજબ રજૂઆત કરશે:

એ. શ્રી હેમાણીની એ રજૂઆત કે વર્તમાન વિસ્થાનિક ચુકાદો એ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતામાંથી ઉદ્ભવેલો ચુકાદો નથી અને તેથી વિસ્થાનિક ચુકાદો એ સ્થાનિક ચુકાદો છે, તેને વિ. પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકોર દ્વારા પડકારવામાં આવે છે. શ્રી

હેમાણીની એ રજૂઆત સામે કે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને વ્યાખ્યાયિત કરતી કાયદાની કલમ ૨(૧)(એફ) ની વ્યાખ્યાના સંદર્ભમાં આ વિસ્થાનિક ચુકાદો નથી અને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા બનવા માટે, પક્ષકારોમાંથી એક પક્ષકાર ભારત સિવાયના દેશમાં રહેતી વ્યક્તિ હોવી જોઈએ તેવું રજૂ કરતા તથા એલ એન્ડ ટી-સ્કોમી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખતા, શ્રી હેમાણીની દલીલ એ હતી કે બંને પક્ષકારો ભારતમાં નિગમિત થયેલા હોવાથી અને કાયદાની કલમ ૨(૧)(એફ) ની કોઈ પણ શરત સંતોષાતી ન હોવાથી, તે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા નથી અને તેથી તે સ્થાનિક મધ્યસ્થતા છે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે આવી રજૂઆત એ કાયદાની તદ્દન અયોગ્ય સમજણ છે અને વિસ્થાનિક ચુકાદાના અમલીકરણ પર વિચાર કરવાના સંદર્ભમાં બિલકુલ લાગુ પડતી નથી. વર્તમાન મધ્યસ્થતા એ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા નથી તે વાતને એ હકીકત સાથે કોઈ લેવાદેવા નથી કે ભારત બહાર ઝ્યુરિચમાં આપવામાં આવેલ ચુકાદો કાયદાના ભાગ-૨ માં આવે છે અને તે વિસ્થાનિક ચુકાદો છે. તેઓ રજૂઆત કરશે કે ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો છે કે કેમ તે નક્કી કરવામાં રાષ્ટ્રીયતાના સિદ્ધાંતને કોઈ લેવાદેવા નથી. મધ્યપ્રદેશ વડી

અદાલતના સાસણ પાવર લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર, ખાસ કરીને તેના ફકરા ૫૮ પર આધાર રાખીને શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે મધ્યસ્થતા કાયદાની યોજનાના વિશ્લેષણ પર, આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને વિસ્થાનિક ચુકાદા વચ્ચે તફાવત છે. આ તફાવત આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને એવી મધ્યસ્થતા વચ્ચે છે જે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા નથી. તે પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતા પર આધારિત છે અને આ તફાવત મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ સંકલ્પિત કર્યા મુજબ નિમણૂક પ્રક્રિયાને અનુસરવાના હેતુ માટે જ સુસંગત છે. જ્યાં સુધી મધ્યસ્થતા કાયદાના ભાગ-૨ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતાનો ખ્યાલ સુસંગત નથી.

બી. જ્યાં સુધી ટીડીએમ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર રાખવામાં આવેલા આધારનો સંબંધ છે, શ્રી મિહિર ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ટીડીએમ (ઉપરોક્ત) નો કેસ લાગુ પડશે નહીં અને આ રજૂઆતના હેતુઓ માટે સુસંગત રહેશે નહીં. શ્રી ઠાકોર પ્રત્યુત્તરમાં રજૂઆત કરશે કે જ્યારે તેઓ શ્રી હેમાણીની એ મુદ્દા પરની રજૂઆતના પ્રશ્ન પર આવશે કે બે ભારતીય પક્ષકારો મધ્યસ્થતાની વિસ્થાનિક બેઠક રાખવા માટે મધ્યસ્થતા કરાર કરી શકતા નથી,

ત્યારે તેઓ આ નિર્ણયને અલગ પાડશે. તેથી શ્રી ઠાકોર જે રજૂઆત કરશે તે એ છે કે કાયદાના ભાગ-૧ માં કાયદાની કલમ ૨ થી ૪૩ નો સમાવેશ થાય છે. મધ્યસ્થતા કરારની કલમ ૨(૧)(એફ) અને કલમ ૨(૨) કાયદાના ભાગ-૧ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યા છે. જ્યારે કલમ ૨ વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે તે ચોક્કસપણે “આ ભાગમાં” શબ્દથી શરૂ થાય છે તેથી કલમ ૨(૧)(એફ) હેઠળ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાની વ્યાખ્યા ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તો પણ તે માત્ર કાર્યવાહીના ભાગ-૧ ને જ લાગુ પડે છે, જેનો અર્થ એ થાય કે મધ્યસ્થતાની બેઠક ભારતમાં છે. એકવાર બેઠક ભારતમાં નક્કી થઈ જાય પછી, ભારતીય અદાલતો પાસે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી પર સુપરવાઈઝરી (નિરીક્ષણ) અધિકારક્ષેત્ર રહેશે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કાયદાનો ભાગ-૧ સ્થાનિક ચુકાદાને પડકારવા અને તેના અમલીકરણ સહિત મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીના સંચાલન સાથે સંબંધિત છે. બીજી તરફ, કાયદાનો ભાગ-૨ માત્ર વિસ્થાનિક ચુકાદાઓના અમલીકરણ સાથે જ સંબંધિત છે. વિસ્થાનિક ચુકાદાને પડકારવા સહિત તેના પરનું સુપરવાઈઝરી અધિકારક્ષેત્ર મધ્યસ્થતાની બેઠકના અદાલતો પાસે રહેલું છે. બાલકો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર વ્યાપકપણે આધાર રાખીને, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે એવું

ચોક્કસપણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ભાગ-૧ અને ભાગ-૨ પરસ્પર એકબીજાથી અલગ છે અને કાયદાની કલમ ૨(૨) માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે તેને કાયદાની કલમ ૨(૭) સાથે વાંચવામાં આવે જ્યાં મધ્યસ્થતા પંચનો ચુકાદો એ સ્થાનિક ચુકાદો છે. કલમ ૪૪ વિસ્થાનિક ચુકાદાને વ્યાખ્યાયિત કરે છે અને તેની એકમાત્ર શરત એ છે કે પક્ષકારો વચ્ચેનો મધ્યસ્થતા કરાર લેખિતમાં હોવો જોઈએ. કાયદાની અનુસૂચિ-૧ જે વિસ્થાનિક મધ્યસ્થતા ચુકાદાઓની માન્યતા અને અમલીકરણનું કન્વેન્શન છે, તેને જ્યારે આર્ટિકલ ૧ સાથે વાંચવામાં આવે ત્યારે સૂચવે છે કે ચુકાદાઓની માન્યતા અને અમલીકરણ માંગવામાં આવ્યું હોય તેવા રાજ્ય સિવાયના અન્ય રાજ્યના પ્રદેશમાં આપવામાં આવેલા મધ્યસ્થતા ચુકાદાઓનું અમલીકરણ, અને વ્યક્તિઓ પછી ભૌતિક હોય કે કાનૂની હોય તેમની વચ્ચેના મતભેદોમાંથી ઉદ્ભવે છે. તે સ્થાનિક ચુકાદા ગણાતા ન હોય તેવા મધ્યસ્થતા ચુકાદાઓને પણ લાગુ પડશે. શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ, કાયદાની કલમ ૪૪ અને ન્યૂયોર્ક કન્વેન્શનના આર્ટિકલ ૧ ના અર્થઘટન સાથે જે સિદ્ધાંત ઉભરી આવે છે તે એ છે કે ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતા, ડોમિસાઈલ અથવા રહેઠાણ અસુસંગત છે.

મધ્યસ્થતાની બેઠક એ કાનૂની છે, ભૌતિક કે ભૌગોલિક ખ્યાલ નથી અને સુનાવણી, વિચારણાઓ અને ચુકાદા પર હસ્તાક્ષર તથા મધ્યસ્થતા પ્રક્રિયાના અન્ય ભાગો અન્યત્ર થઈ શકે છે. તેથી શ્રી ઠાકોરની રજૂઆતમાં, તે સંદર્ભમાં કાયદાની કલમ ૨(૧)(એફ) ના કારણે ચુકાદો સ્થાનિક ચુકાદો હોવો જોઈએ તે એક એવી દલીલ છે જેને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં કારણ કે ચુકાદો વિસ્થાનિક ચુકાદો હોવાના સંદર્ભ પર વિચાર કરતી વખતે રાષ્ટ્રીયતા એ કોઈ મુદ્દો નથી.

સી. શ્રી હેમાણીની એ રજૂઆતના સંદર્ભમાં જ્યાં ભાગ-૨ અને કલમ ૪૪ ની વ્યાખ્યા ‘સંદર્ભથી અન્યથા જરૂરી ન હોય તો’ વાક્યથી શરૂ થાય છે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ‘સંદર્ભથી અન્યથા જરૂરી ન હોય તો’ શબ્દોની પણ આગળના શબ્દો ‘આ પ્રકરણમાં’ ના સંદર્ભમાં પ્રશંસા કરવાની રહેશે. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે સામા પક્ષકારો વતી ‘સંદર્ભથી અન્યથા જરૂરી ન હોય તો’ શબ્દસમૂહ પર આધાર રાખીને આપવામાં આવતા મર્યાદિત અર્થની સમગ્ર દલીલ ખોટી છે.

ડી. બે ભારતીય પક્ષકારો ભારત બહારની બેઠક નક્કી કરી શકતા નથી તેવા આધારના સંદર્ભમાં શ્રી હેમાણીની રજૂઆત પર આવતા અને શ્રી હેમાણી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણયો અંગે, શ્રી ઠાકોર પ્રત્યુત્તરમાં રજૂઆત કરશે કે શ્રી હેમાણીની રજૂઆતને બે પાસાઓના સંદર્ભમાં જોવાની રહેશે. પ્રથમ, તેમની એ રજૂઆત અંગે કે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા રાખી શકતા નથી અને એ પણ કે આવો મધ્યસ્થતા કરાર કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ અને કલમ ૨૮ નું ઉલ્લંઘન કરશે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સર્વોચ્ચ અદાલતના અસંખ્ય ચુકાદાઓ છે જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ભારતીય પક્ષકારો દ્વારા વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરવા પર કોઈ મનાઈ નથી અને તે કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ અને ૨૮ ની વિરુદ્ધ નથી. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે પક્ષકારોને એટલે કે બે ભારતીય પક્ષકારોને વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા રાખતા રોકવા માટે કાયદામાં કંઈ નથી. તેઓ એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ વિ. કોટક એન્ડ કંપની [૧૯૯૯ ૭ એસસીસી ૬૧] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખશે. તેઓ રજૂઆત કરશે કે જો કે આ ચુકાદો ૧૯૪૦ ના મધ્યસ્થતા કાયદા અને વિસ્થાનિક ચુકાદાઓ (માન્યતા અને અમલીકરણ) કાયદા, ૧૯૬૧ ના સંદર્ભમાં છે, પરંતુ ભાગ-૨ વિસ્થાનિક

અમલીકરણ કાયદાને સમાન હોવાથી, નિર્ણય પર વિચારણા કર્યા પછી, એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) ઠરાવે છે કે જ્યાં કરાર મુખ્યત્વે ત્રણ પક્ષકારો વચ્ચે હતો, વિવાદ મુખ્યત્વે બે ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે હતો, તેઓ લંડન બેઠક વાળા ચુકાદા માટે સંમત થયા હતા. તેમાં મધ્યસ્થતા કરારની કલમ પર આધાર રાખીને, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કાયદા હેઠળ એવું કંઈ નથી જે પક્ષકારોને વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા રાખવા માટે કરાર કરવામાં રોકે છે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કલમ ૨૩ અને ૨૮ ના સંદર્ભમાં દલીલ પર વિચાર કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે બે પક્ષકારો એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ અને કોટક કે જેમના વચ્ચે વિવાદ ઉભો થયો હતો તે બંને ભારતીય પક્ષકારો હતા, અને જે કરારની અસર ઉપાયને બાદ કરીને વિસ્થાનિક મધ્યસ્થ દ્વારા મધ્યસ્થતાનો આશરો લેવા માટે તેમને ફરજ પાડવાની હતી, તેને જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ કહી શકાય નહીં. તેઓ રજૂઆત કરશે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે આ કેસ કરાર કાયદાની કલમ ૨૮ નો અપવાદ-૧ હતો. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે આ ચુકાદો શ્રી હેમાણીની એ રજૂઆતનો સ્પષ્ટપણે જવાબ આપશે કે (૧) બે ભારતીય પક્ષકારો કરાર કરી શકતા નથી અને; (૨) આવો કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ અને ૨૮ ની વિરુદ્ધ છે.

ઈ. સાસણ પાવર લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય દ્વારા ઠરાવ્યા મુજબ બે ભારતીય કંપનીઓ અથવા પક્ષકારોને ભારત બહાર મધ્યસ્થતા કરવાની મંજૂરી આપવાનો પ્રશ્ન સ્વીકાર્ય છે તે કેસને સમર્થન આપવા માટે ચુકાદામાંથી ફકરાઓ વ્યાપકપણે વાંચવામાં આવ્યા હતા. તેમણે જીએમઆર એનર્જી લિમિટેડ વિ. દૂસાન પાવર સિસ્ટમ્સ ઈન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય [૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઇન (દિલ્લી) ૧૧૬૨૫] ના કેસમાં દિલ્લી વડી અદાલતના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખ્યો હતો. ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયોને અલગ પાડતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં જે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરી શકતા નથી તેવું ઠરાવવા માટે શ્રી હેમાણી દ્વારા સમર્થનમાં દલીલ કરવામાં આવી હતી, તે સુસંગત નથી. ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદામાં વિવાદનો મુદ્દો એ પ્રશ્ન ન હતો કે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરી શકે છે કે નહીં. ટીડીએમ

ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં કેસ મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અરજીને લગતો હતો અને કંપની ભારતમાં નિગમિત અને નોંધાયેલી હોવા છતાં, તેના બોર્ડના સભ્યો અને તેના શેરધારકો મલેશિયન હતા અને તેથી મધ્યસ્થતા એ ભારતમાં સ્થિત આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા હતી તેવી દલીલ પર સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો. મધ્યસ્થતા કલમ ધરાવતા ચુકાદાના ફક્ત ૨ પર આધાર રાખીને, ચુકાદાના સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ફક્ત ૧૯ માં ઠરાવ્યું હતું કે પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતાનું નિર્ધારણ મધ્યસ્થની નિમણૂકમાં મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. ભારતમાં નિગમિત કંપની પાસે માત્ર ભારતીય રાષ્ટ્રીયતા હોઈ શકે છે. કાયદાની કલમ ૨૮ નું અર્થઘટન કરતા જે જણાવે છે કે ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે ભારતમાં સ્થિત મધ્યસ્થતા માટે, વિવાદનો નિર્ણય ભારતીય કાયદા અનુસાર કરવામાં આવશે, તે કલમ ૨૮ ના સંદર્ભમાં હતું કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે પક્ષકારોને ભારતીય કાયદામાંથી હટવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. સંદર્ભ એ પ્રશ્ન સાથે હતો કે જ્યારે મધ્યસ્થતાની બેઠક ભારતમાં હોય, ત્યારે મધ્યસ્થતાનો મૂળભૂત કાયદો ભારતીય મધ્યસ્થતા કાયદો છે. ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયમાં, સર્વોચ્ચ

અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જ્યારે બે ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે મધ્યસ્થતાની બેઠક ભારતમાં હોય, ત્યારે પક્ષકારો મૂળભૂત કાયદા એટલે કે કંપની કાયદામાંથી એવા આધારે હટી શકતા નથી કે તે એક વિસ્થાનિક કંપની છે કારણ કે નિયંત્રણ મલેશિયામાં નિહિત છે. નિર્ણયના ફક્ત ૩૬ પર આધાર રાખીને, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે કોઈપણ તારણો અથવા અવલોકનો માત્ર કલમ ૧૧ હેઠળ સંકલ્પિત કર્યા મુજબ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને નક્કી કરવાના હેતુ માટે જ કરવામાં આવ્યા હતા. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે ભારતીય કરાર કાયદાની કલમ ૨૩ અને ૨૮ માં મુકાયેલી દલીલોના સંદર્ભમાં કાયદાના સંદર્ભમાં આ ચુકાદાનું કોઈ બંધનકર્તા બળ રહેશે નહીં.

એફ. મેસર્સ આધાર મરચન્ટાઈલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં શ્રી હેમાણી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણયના સંદર્ભમાં, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે મેસર્સ આધાર મરચન્ટાઈલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) નો નિર્ણય સામા પક્ષકારોને કોઈ મદદરૂપ થશે નહીં કારણ કે મેસર્સ આધાર મરચન્ટાઈલ પ્રાઈવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) નો નિર્ણય ફરીથી એ મુદ્દા સાથે સંબંધિત ન હતો કે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરી શકે છે કે

નહીં. મેસર્સ આધાર મરચન્ટાઈલ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) એ ફરીથી મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૧૧ ના સંદર્ભમાં એક નિર્ણય હતો અને મધ્યસ્થતાની કલમમાં જોગવાઈ હતી કે મધ્યસ્થતા ભારતમાં અથવા સિંગાપોરમાં થઈ શકે છે. આ સંદર્ભમાં બોમ્બે વડી અદાલતે શોધી કાઢ્યું હતું કે જો સિંગાપોર પસંદ કરવામાં આવે તો, અંગ્રેજી કાયદો લાગુ કરવો પડશે અને આ સંદર્ભમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જો મધ્યસ્થતાની બેઠક સિંગાપોર હોય, તો તે અંગ્રેજી કાયદો છે જે લાગુ થશે અને જો મધ્યસ્થતા કાયદો લાગુ કરવાનો હોય, તો પક્ષકારોને ભારતીય કાયદામાંથી હટાવી શકાય નહીં.

જી. શ્રી ઠાકોરે શ્રી હેમાણી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા સાહ પેટ્રોલીયમ્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને પણ અલગ પાડ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે તે પણ બે ભારતીય પક્ષકારોને વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા માટે કરાર કરવા માટેની મંજૂરીના સંદર્ભ સાથે સંબંધિત નથી. સાહ પેટ્રોલીયમ્સ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ને પર-ઈન્ડ્યુરિયમ ઠરાવવામાં આવ્યો છે કારણ કે તે એટલાસ એક્સપોર્ટ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય સાથે સંબંધિત નથી.

એચ. શ્રી ઠાકોર વધુમાં રજૂઆત કરશે કે ધારાસભાનો ઈશાદો ક્યારેય એવો ન હતો કે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા રાખી શકતા નથી. કાયદાની પ્રસ્તાવનાનો સંદર્ભ આપીને, જ્યારે શ્રી હેમાણીએ રજૂઆત કરી કે મધ્યસ્થતા કાયદો સ્થાનિક મધ્યસ્થતા, આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને વિસ્થાનિક ચુકાદાઓના અમલીકરણ સંબંધિત કાયદા સાથે સંકળાયેલો છે, ત્યારે તે માત્ર મધ્યસ્થતાના બે સ્વરૂપોની જ કલ્પના કરે છે તેવી દલીલ કરવી ખોટી છે. શ્રી ઠાકોરની રજૂઆતમાં લો કમિશનના અહેવાલના ફકરાઓ પર શ્રી હેમાણીનો આધાર પણ ભ્રામક છે અને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને વિસ્થાનિક ચુકાદા વચ્ચે ગૂંચવાડો ઊભો કરવાના ઈશાદાથી કરવામાં આવ્યો છે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે આ બંને તદ્દન અલગ ખ્યાલો છે. એક પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતા પર આધારિત છે અને બીજું તે સ્થળ પર જ્યાં ચુકાદો આપવામાં આવે છે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે લો કમિશનનો અહેવાલ પણ મધ્યસ્થતા કાયદો ધ્યાનમાં લે છે તેવા ત્રણ અલગ-અલગ ક્ષેત્રો દર્શાવીને આ હકીકતોને અલગ પાડે છે એટલે કે (૧) સ્થાનિક મધ્યસ્થતા (૨) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતામાંથી ઉદ્ભવતો ચુકાદો (૩) વિસ્થાનિક મધ્યસ્થતા ચુકાદાઓનું અમલીકરણ. કલમ ૪૪ ની

જોગવાઈમાં શ્રી હેમાણીની એ દલીલને પુનરાવર્તિત કરતા અને નકારતા કે આ કલમ “સંદર્ભથી અન્યથા જરૂરી ન હોય તો” ના પરંતુકથી શરૂ થાય છે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ધારાસભાનો ઈરાદો નક્કી કરી શકાય છે. શ્રી ઠાકોરે રજૂઆત કરી હતી કે શ્રી હેમાણીની એ રજૂઆત કે બંને પક્ષકારો ભારતમાં નિગમિત થયેલા હોવાથી અને તેથી કલમ ૨(૧)(એફ) હેઠળની કોઈપણ શરતો પૂરી થઈ ન હોવાથી તે સ્થાનિક મધ્યસ્થતા હોવી જોઈએ, તે ખોટી છે. શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા અનુસાર ઉપરોક્ત દલીલ કાયદાની સંપૂર્ણ અયોગ્ય સમજણ પર આધારિત છે અને વિસ્થાનિક ચુકાદાના અમલીકરણના સંદર્ભમાં લાગુ પડતી નથી. એવી રજૂઆતના સંદર્ભમાં કે એવા કરારમાં પ્રવેશ કરવાથી જે કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવશે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે વાસ્તવમાં, એવું નથી. તેઓ રજૂઆત કરશે કે સામો પક્ષકાર એવો કોઈ કાયદો બતાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે જે બે ભારતીય પક્ષકારોને વિસ્થાનિક બેઠક પસંદ કરવા પર સ્પષ્ટપણે મનાઈ ફરમાવતો હોય. મધ્યસ્થતા કરાર એ પરસ્પર સંમતિ દ્વારા થતો કરાર છે અને જો કાયદો કોઈ વ્યક્તિગત અધિકારને અસર કરતો હોય તો પક્ષકારો તે કાયદામાંથી મુક્ત થઈને કરાર કરી શકે છે. જ્યારે કોઈ કાયદો પક્ષકારો વચ્ચેના તદ્દન વ્યક્તિગત

અધિકારોથી સંબંધિત હોય જેમ કે મધ્યસ્થતા કાયદો, તે કરારને નિયંત્રિત કરી શકતો નથી. મધ્યસ્થતા કોઈપણ સંજોગોમાં એવા વિવાદોને લાગુ પડે છે જે પક્ષકારોના વ્યક્તિગત અધિકારો (ઇન પર્સનમ) નક્કી કરે છે અને તેથી તે વિવાદોને લાગુ પડતી નથી જે સર્વગ્રાહી અધિકારો (ઇન રેમ) થી સંબંધિત છે. આધાર રાખવામાં આવેલો નિર્ણય બૂઝ એલેન એન્ડ હેમિલ્ટન ઈન્ક. વિ. એસબીઆઈ હોમ ફાઇનાન્સ લિમિટેડ [(૨૦૧૧) ૫ એસસીસી ૫૩૨] ના કેસમાં હતો. આવો કરાર કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવવાના હેતુથી નથી, તે માટે શ્રી ઠાકોર લચ્છુ મલ વિ. રાઘેશ્યામ [(૧૯૭૧) ૧ એસસીસી ૬૧૯] ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખશે. લચ્છુ મલ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણય પર આધાર રાખીને જ્યાં સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ મુદ્દો એ હતો કે ચુપી (ભાડા અને વિસ્થાપન નિયંત્રણ કામચલાઉ કાયદો) ની કલમ ૧એ માત્ર જાન્યુઆરી ૧૯૫૧ પછી બાંધવામાં આવેલા મકાનોના સંબંધમાં મકાનમાલિકોના વિશિષ્ટ લાભ માટેની છૂટછાટના સ્વરૂપમાં હતી કે કેમ, કલમ ૨૩ ના સંદર્ભમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સામાન્ય સિદ્ધાંત એ છે કે દરેક વ્યક્તિને તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં વ્યક્તિના લાભ અથવા રક્ષણ માટે જ બનાવવામાં આવેલા કાયદા અથવા નિયમના

લાભનો ત્યાગ કરવાનો અને ત્યાગ કરવા માટે સંમત થવાનો અધિકાર છે. આની સરખામણીમાં તેમણે મુરલીધર અગ્રવાલ વિ. સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ ૧૯૭૪ ૨ એસસીસી ૪૭૨ ના કેસ પર અને સીતા રામ ગુપ્તા વિ. પંજાબ નેશનલ બેંક [(૨૦૦૮) ૫ એસસીસી ૭૧૧] ના કેસ પર આધાર રાખ્યો હતો જેમાં કરારમાંથી બહાર નીકળવાને જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ અને કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવનાર ઠરાવ્યું હતું કારણ કે તેમાં સર્વગ્રાહી અધિકારો (ઇન રેમ) સામેલ હતા જે વર્તમાન કિસ્સામાં નથી જ્યાં મધ્યસ્થતા દ્વારા વિવાદોનો નિકાલ એ તદ્દન વ્યક્તિગત અધિકાર છે.

આઈ. કાયદાના પ્રશ્ન પર અને હકીકતો પર, જ્યાં શ્રી હેમાણીએ એવી દલીલ કરી હતી કે શ્રી હેમાણી દ્વારા દલીલ કરાયા મુજબ ‘સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી’ ને ધ્યાનમાં રાખીને અને ખાસ કરીને “ઝ્યુરિયમાં” કલમના અર્થઘટનને ધ્યાનમાં રાખીને મુંબઈને મધ્યસ્થતાની બેઠક ગણવી જોઈએ, શ્રી ઠાકોર કરારની કલમ ૬.૨ પર આધાર રાખીને રજૂઆત કરશે કે જ્યારે કરારની કલમ ૬.૨ વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે તેમાં જણાવાયું હતું કે તમામ વિવાદો, મતભેદો અથવા તફાવતો ઝ્યુરિયમાં મધ્યસ્થતા દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવશે અને આખરી રીતે ઉકેલવામાં આવશે. તેઓ

રજૂઆત કરશે કે સમાધાન કરારની કલમ ૬.૨ ના શબ્દો દર્શાવશે કે મધ્યસ્થતા ઝ્યુરિય ખાતે સ્થિત હતી. સ્વિટ્ઝર્લેન્ડનો પ્રોસિજરલ કાયદો લાગુ પડ્યો હતો અને મધ્યસ્થતા આઈસીસી ના નિયમો અનુસાર હતી. સામા પક્ષકાર વતી ત્યાગના પ્રશ્ન પર પહેલા દલીલ કરતા, શ્રી ઠાકોર દલીલ કરશે કે વાસ્તવમાં તે અરજદાર હતો જેણે બે ભારતીય પક્ષકારો વિસ્થાનિક બેઠક વાળી મધ્યસ્થતા રાખી શકતા નથી તેવા આધારે મધ્યસ્થતાના અધિકારક્ષેત્રને પડકારતી પ્રાથમિક અરજી કરી હતી. તે અરજીમાં, અહીંના સામા પક્ષકારે તે અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો અને ખાસ કરીને રજૂઆત કરતા દલીલ કરી હતી કે મધ્યસ્થતાની બેઠક ઝ્યુરિય છે. પ્રક્રિયાત્મક હુકમ વર્તમાન સામા પક્ષકારની તરફલામાં આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે બેઠક ઝ્યુરિય હતી. તેથી હવે સામા પક્ષકારનું એવું કહેવાનું વર્તન કે મધ્યસ્થતાની બેઠક ઝ્યુરિય ન હતી પરંતુ મુંબઈ હતી તે સ્વીકારી શકાય નહીં અને સામા પક્ષકારને આવી દલીલ કરતા અટકાવવામાં આવે છે. શ્રી ઠાકોરે અરજદારની પ્રાથમિક અરજીમાં અહીંના સામા પક્ષકાર દ્વારા દાખલ કરાયેલા જવાબ પર વ્યાપકપણે આધાર રાખ્યો છે. તેઓ રજૂઆત કરશે કે તેથી સામા પક્ષકાર જેવા પક્ષકારને તેની અનુકૂળતા મુજબ વાત બદલવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. બે

વિકલ્પો વચ્ચે પસંદગી ધરાવતા પક્ષકારને એવો પસંદગી કરનાર ગણવો જોઈએ કે જેમાંથી તે પાછો હટી શકે નહીં.

જે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે મુંબઈ એ માત્ર એક અનુકૂળ સ્થળ હતું જ્યારે ઝયુરિય મધ્યસ્થતાની બેઠક રહી હતી. તેઓ એવું રજૂ કરવા માટે સમયાંતરે આવેલા ઈમેઈલ તરફ અને કાર્યવાહીના ટ્રાન્સક્રિપ્ટ્સ તરફ પણ ધ્યાન દોરશે જ્યાં સુધી મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી મધ્યસ્થ અરજદારો અને પક્ષકારોને યાદ અપાવતા રહ્યા કે તેઓ સ્વિસ કાયદાને આધીન હતા. તેઓ રજૂઆત કરશે કે બેઠક વિરુદ્ધ સ્થળ વચ્ચે કોઈ અસ્પષ્ટતા નથી અને તેથી અરજદાર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા દાખલાઓ લાગુ પડતા નથી. “મધ્યસ્થતાનું સ્થળ” શબ્દના સંદર્ભમાં બાલકો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર શ્રી ઠાકોર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. બેઠક વાસ્તવમાં ઝયુરિય હતી તેવી તેમની રજૂઆતના સમર્થનમાં ફક્ત ૧૦૦ અને ૧૧૦ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો.

કે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવાનો સામા પક્ષકારોનો

પ્રયાસ ખોટો હતો. તેવી જ રીતે મનકાસ્તુ ઇમ્પેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સામા પક્ષકારનો આધાર પણ ખોટો હતો. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં મધ્યસ્થતા કલમના આધારે હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પરનો આધાર આધારહીન છે. હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) માં મધ્યસ્થતા કલમમાં શબ્દ “સ્થળ” હતો અને તે સંદર્ભમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે પક્ષકારો અન્યથા સંમત ન થાય ત્યાં સુધી. આનાથી વિપરીત, વર્તમાન મધ્યસ્થતા કરારની કલમ ૬.૨ માં સ્પષ્ટ શરત હતી કે વિવાદ આખરે ઝ્યુરિયમાં મધ્યસ્થતા દ્વારા ઉકેલવામાં આવશે. હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતનું સ્પષ્ટ અવલોકન હતું કે મધ્યસ્થતાનું સ્થળ પક્ષકારો વચ્ચે સંમત થવાનું હતું જ્યારે વર્તમાન કેસમાં એવું ન હતું. શ્રી ઠાકોર વધુમાં રજૂઆત કરશે કે બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતે હાર્ડી એક્સપ્લોરેશન (ઉપરોક્ત) ને પર-ઈન્ક્યુરિયમ ગણાવ્યો હતો કારણ કે તેણે બાલકો (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદા પર વિચાર કર્યો ન હતો. શ્રી ઠાકોરે બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયના ફક્ત ૮૧ પર આધાર રાખ્યો હતો. શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલો

નિર્ણય પણ સામા પક્ષકારોને મદદ કરશે નહીં કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) ની સચોટતા પર અભિપ્રાય આપવાનો ઇનકાર કયો હતો.

એલ. શ્રી ઠાકોર અન્યથા રજૂઆત કરશે કે વાસ્તવમાં મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) અરજદારની એ રજૂઆતમાં મદદ કરે છે કે ઋચિય મધ્યસ્થતાની બેઠક છે. મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં મધ્યસ્થતા કલમમાં લખવામાં આવ્યું હતું કે વિવાદમાંથી ઉદ્ભવતા અથવા તેને લગતા વિવાદ, મતભેદ, તફાવતને હોંગકોંગમાં સંચાલિત મધ્યસ્થતા દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવશે અને આખરી રીતે ઉકેલવામાં આવશે. તેથી મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) માં મધ્યસ્થતાનું કારણ વર્તમાન કેસમાં સમાધાન કરારની કલમ ૬.૨ ના સમાન શબ્દો ધરાવતું હતું જેમાં ‘ઋચિયમાં’ શબ્દો હતા. આ સંદર્ભમાં મનકાસ્તુ (ઉપરોક્ત) માં એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આ એક સ્પષ્ટ સૂચન હતું કે મધ્યસ્થતાની બેઠક હોંગકોંગ હતી અને તેથી વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં પણ એ જ સામ્યતા લાગુ પડશે.

એમ. એનરકોન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખીને શ્રી હેમાણી દ્વારા દલીલ કર્યા મુજબ “સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી” સાથે વ્યવહાર કરતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે નીચેના કારણોસર આવી દલીલ ખોટી રહેશે:

(૧) શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે પ્રશ્ન હેઠળની મધ્યસ્થતા કલમ અસ્પષ્ટ હોય. એનરકોન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં કલમમાં એવી જોગવાઈ હતી કે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીનું સ્થળ લંડન રહેશે અને તેમાં જણાવાયું હતું કે ભારતીય મધ્યસ્થતા અને સમાધાન કાયદાની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે. તેથી આ કલમે માત્ર લંડન સ્થળ હોવાની જોગવાઈ જ ન કરી પરંતુ ભારતીય મધ્યસ્થતા અને સમાધાન કાયદો લાગુ થશે તેવી શરત પણ મૂકી, તેથી મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી પર ભારતીય અદાલતોના નિરીક્ષણને સ્પષ્ટપણે નિયત કર્યું. વર્તમાન મધ્યસ્થતાને નિયંત્રિત કરતા પક્ષકારો વચ્ચેના સમાધાન કરારના સંદર્ભમાં આ કેસ ન હતો.

(૨) આઈસીસી નિયમોના આર્ટિકલ ૧૮(૧) ને મધ્યસ્થતા કાયદાની કલમ ૨૦ સાથે સરખાવવામાં અને મધ્યસ્થતાની બેઠક મુંબઈ હતી

તે અંગેની તેમની રજૂઆતોમાં તેનું સમર્થન મેળવવામાં, શ્રી ઠાકોરે આ દલીલને ફગાવી દેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે જ્યારે મધ્યસ્થતાનું સ્થળ વ્યાખ્યાયિત કરતી કલમ ૨.૨ (જે આર્ટિકલ ૧ માં આપેલી વ્યાખ્યાની સમાન છે) ને કાયદાની કલમ ૨૦ સાથે વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે તે દલીલ સંપૂર્ણપણે ભ્રામક છે કારણ કે કલમ ૨૦ મધ્યસ્થતા ચુકાદાના ભાગ-૧ માં સ્થાન ધરાવે છે અને વર્તમાન કેસમાં અપ્રસ્તુત છે. બાલકો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયના ફક્ત ૯૮ પર આધાર રાખીને, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સૌથી અનુકૂળ સ્થળનું નિર્ધારણ કલમ ૨૦ માં ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું છે અને કલમ ૨૦ ને કલમ ૨(૨) ના સંદર્ભમાં વાંચવી પડશે જે ભાગ-૧ ની લાગુ પડવાની ક્ષમતા પર ટ્રેશોલ્ડ મર્યાદા મૂકે છે અને ભાગ-૧ ની પ્રાદેશિકતા બહાર લાગુ પડવાની ક્ષમતાને સમર્થન આપતી નથી અને માત્ર તદ્દન સ્થાનિક ચુકાદાઓને જ લાગુ પડે છે. તેથી તેઓ રજૂઆત કરે છે કે ૨૦ સાથે આર્ટિકલ ૧૮(૧) ના સંબંધમાં શ્રી હેમાણી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલું અર્થઘટન લાગુ પડશે નહીં. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે મુંબઈ મધ્યસ્થતાની બેઠક છે તેવી શ્રી હેમાણીની રજૂઆત સ્પષ્ટપણે પાછળથી ઊભો કરાયેલો વિચાર છે. ગુજરાતમાં સ્મોલ કોઝ કોર્ટમાં ચુકાદો રદ કરવા માટે કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી દાખલ કર્યા પછી,

હવે તેમના માટે એવો દાવો કરવાનું ખુલ્લું નથી કે મધ્યસ્થતાની બેઠક મુંબઈ હતી.

એન. કલમ ૪૮(૨) ના અવકાશના પ્રશ્ન પર અને સામા પક્ષકાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ અને તેથી, ચુકાદાનો અમલ કરાવી શકાતો નથી તે અંગે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે એસોસિએટ બિલ્ડર્સ (ઉપરોક્ત), સાંગચોંગ (ઉપરોક્ત) અને એશિયન એલ એન્ડ જી ના કેસ પર શ્રી હેમાણીનો આધાર ખોટો છે. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે એસોસિએટ બિલ્ડર્સના કેસ પરનો આધાર કોઈ સુસંગતતા ધરાવતો ન હતો કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષનો પડકાર કલમ ૩૪ હેઠળના સ્થાનિક ચુકાદાના સંદર્ભમાં હતો અને કલમ ૪૮ હેઠળ નહીં. એસોસિએટ બિલ્ડર્સ (ઉપરોક્ત) ૨૦૧૫ ના સુધારા પહેલાનો હતો જ્યાં કલમ ૩૪ હેઠળ પડકારવાના આધારો ઘણા વધારે વ્યાપક હતા. સાંગચોંગ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે કલમ ૩૪ માં સ્પષ્ટીકરણ ૨ અને કલમ ૪૨ માં સ્પષ્ટીકરણ ૨ ઉમેરવામાં આવ્યું હતું અને સાંગચોંગ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પષ્ટપણે ઠરાવ્યું હતું કે એસોસિએટ બિલ્ડર્સ (ઉપરોક્ત) લાગુ પડતું ન હતું. શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ,

સાંગયોંગ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલો નિર્ણય પણ કોઈ મદદ પૂરી પાડતો નથી કારણ કે તે કલમ ૩૪ હેઠળના ચુકાદા સાથે સંબંધિત હતો. તે નિર્ણય પણ ઠરાવે છે કે "ન્યાયના સૌથી મૂળભૂત ખ્યાલો" પર આધારિત દલીલ માત્ર અપવાદરૂપ સંજોગોમાં જ આકર્ષિત થઈ શકે છે. સામા પક્ષકાર દ્વારા એવું દર્શાવવા માટે બતાવવામાં આવેલા સંજોગો કે જે અદાલતના વિવેકને આંચકો આપે છે, તે એવા પરિમાણોને સંતોષવા માટે પૂરા થતા નથી જેના પર ચુકાદાના અમલીકરણનો ઈનકાર કરી શકાય. સાંગયોંગ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં બહુમતી ચુકાદાએ જે ઠરાવ્યું હતું તે એ હતું કે તેણે તેને ધ્યાનમાં લાવ્યા વિના અથવા કરારમાં ફેરફાર કર્યા વિના એકપક્ષીય પરિપત્ર લાગુ કરીને એક નવો કરાર ઊભો કર્યો હતો. આ સંજોગોમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે હસ્તક્ષેપ કર્યો હતો. વર્તમાન કેસમાં જે કરવામાં આવ્યું હતું તે કરારનું, ખાસ કરીને તેની કલમ ૫.૨ નું એક સરળ અર્થઘટન હતું, જેને એવું કહી શકાય નહીં કે જે વિવેકને આંચકો આપે અથવા નૈતિકતાના મૂળભૂત ખ્યાલોની વિરુદ્ધ હોય.

ઓ. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે એશિયન એલ એન્ડ જી (ઉપરોક્ત) માં ગુજરાત વડી અદાલતનો કેસ પણ લાગુ પડતો ન હતો કારણ કે તે

કેસમાં પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ કરાર ન હતો અને હકીકતો પર તેથી તે નિર્ણય લાગુ પડતો ન હતો. પુનરાવર્તન કરતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કલમ ૪૮(૨)(બી) ના સ્પષ્ટીકરણ ૨ ને ધ્યાનમાં રાખીને ગુણદોષ પરના વાંધાઓ પણ ટકે તેમ નથી. આ વાંધાઓ વિસ્થાનિક ચુકાદાને ફગાવવા માટે ગુણદોષ પર ઊભો કરાયેલો (એ) એક છેલ્લો પ્રયાસ છે. આ વાંધાઓ ટકે તેમ નથી અને વિચારણાને પાત્ર નથી.

પી. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સમાધાન કરારમાં પ્રસ્તાવનાનો ઉલ્લેખ કરીને, સામા પક્ષકારે એવી દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે સામા પક્ષકારોને સપ્લાય કરતા પહેલા કન્વર્ટર્સનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું ન હતું. આવી રજૂઆતો સ્પષ્ટપણે ખોટી છે. ખરીદીના આદેશો વાંચતા, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે કાર્યરત કરવાની તારીખથી ૨૪ મહિના અથવા રવાના કરવાની તારીખથી ૩૦ મહિના, જે વહેતું હોય, તેટલી વોરંટી આપવામાં આવી હતી. કન્વર્ટર્સ પરની વોરંટી સમાધાન કરાર પહેલાં જૂન ૨૦૧૪ માં પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી જે એક અવિવાદિત સ્થિતિ હતી. "કન્વર્ટર્સ" શબ્દોને "ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ" થી બદલીને સમાધાન કરારનું કોઈ પુનર્લેખન થયું ન હતું. સામા પક્ષકારની એ રજૂઆત કે તે વાણિજ્યિક અર્થ

આપશે નહીં કારણ કે સપ્લાય કરાયેલ "ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ" ૧૨ મહિનાની ઈન-બિલ્ટ વોરંટી સાથે આવ્યા હતા, તે પણ ભ્રામક અને દોષપૂર્ણ છે. આ એટલા માટે હતું કારણ કે શ્રી ઠાકોરના જણાવ્યા મુજબ ખરીદીના આદેશોમાં જરૂરી હતું તેના કરતાં પણ વધુ કર્મચારીઓ, કામના કલાકો અને મુશ્કેલી નિવારણ દ્વારા અરજદારે અગાઉથી જ ઘણી સેવાઓ પૂરી પાડી હતી. સામા પક્ષકારોની એ દલીલ અંગે કે "ડેલ્ટા મોડ્યુલ્સ" ઈનબિલ્ટ વોરંટી સાથે આવ્યા હતા અને તે બજારમાંથી ખરીદી શકાયા હોત અને તેથી સમાધાન કરારથી કોઈ ફાયદો થયો નથી, શ્રી ઠાકોર દલીલ કરશે કે આ સમાધાન કરાર કરવામાં આવ્યો તે પહેલાં પણ, એ ખૂબ સ્પષ્ટ હતું કે કંપર્ટર્સ પરની વોરંટી જૂન ૨૦૧૪ માં લાંબા સમય પહેલાં પૂર્ણ થઈ ગઈ હતી. સમાધાન કરારની પ્રસ્તાવના ૩.૪ પરથી આ સ્પષ્ટ થાય છે. ચુકાદો વાંચતા, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે વિસ્થાનિક ચુકાદાના ફકરા ૧૬૫ માં આવી દલીલને વ્યાજબી રીતે ફગાવી દેવામાં આવી છે.

ક્યુ. ભાવ પદ્ધતિ કે જે વાણિજ્યિક અર્થ આપશે તે અંગેના પ્રશ્ન પર, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે કલમ ૫.૨ ના માત્ર વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ હતું કે શબ્દોમાં કંઈક અસ્પષ્ટતા હતી કારણ કે "ઉપરોક્ત દર્શાવેલ

કન્વર્ટર માટે કન્વર્ટર્સને આભારી વોરંટી” તેનો કોઈ અર્થ સરતો નથી. તેથી મધ્યસ્થે વ્યાજબી રીતે “આભારી” શબ્દ પર ભાર મુક્યો હતો. શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે સામા પક્ષકારો દ્વારા દાખલ કરાયેલી કલમ ૩૪ ની અરજી એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને ટકે તેમ નથી કે ચુકાદાની બેઠક ઝચુરિય હતી અને તે વિસ્થાનિક ચુકાદો હતો અને બાલકો (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયમાં તેની વ્યાપકપણે ચર્ચા કરવામાં આવી હતી અને તેને બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો. આઈએક્સ કોર્પોરેશન (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર પણ એ રજૂઆત કરવા માટે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે મધ્યસ્થતા કરારની બેઠક ભારત બહાર હોય અને આઈસીસી ના નિયમો લાગુ પડતા હોય, ત્યારે તમામ ચુકાદાઓ વિસ્થાનિક ચુકાદાઓ છે, શ્રી ઠાકોરે નિર્ણયોનું પુનરાવર્તન કર્યું.

આર. અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલી કલમ ૯ ની અરજીની ટકવાપાત્રતાના વાંધા અંગે, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે ટ્રેમો ડીએમસીસી (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને કલમ ૯ હેઠળની અરજી ટકી શકે તેમ છે. આ તમામ કારણોસર, શ્રી ઠાકોર રજૂઆત કરશે કે વર્તમાન અરજી ટકી શકે

તેમ છે અને તારીખ ૧૮.૦૪.૨૦૧૯ નો મધ્યસ્થતા પંચનો ચુકાદો અમલમાં મૂકવો જોઈએ અને અરજી મંજૂર કરવી જોઈએ.

૯. સંદર્ભમાં રહેલા મુદ્દાઓનો નિર્ણય કરવા માટે સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી વિસ્તૃત મૌખિક દલીલો અને રજૂ કરાયેલી લેખિત રજૂઆતો ધ્યાને લીધા પછી, ઉભા થયેલા નીચેના આવશ્યક પ્રશ્નોના જવાબો આપવા જરૂરી છે.

(૧) શું પ્રશ્નવાળો એવોર્ડ એ ફોરેન એવોર્ડ છે?

(૨) શું પ્રશ્નવાળો એવોર્ડ, જો તે ફોરેન એવોર્ડ હોય તો, ભારતમાં અમલપાત્ર છે?

(એ) શું અમલવારીની શરતો પૂર્ણ થાય છે?

(બી) શું એવોર્ડ ભારતની જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે તેમ કહી શકાય?

(૩) શું પ્રશ્નવાળા કરારના સંદર્ભમાં કલમ ૯ હેઠળની અરજી આ કોર્ટ સમક્ષ ટકવા પાત્ર છે?

૧૦. આ કોર્ટની વિચારણા માટે ઉદ્ભવતા પ્રશ્નોના નિર્ધારણ તરફ આગળ વધતા પહેલાં, ૧૯૯૬ના અધિનિયમની યોજનાની સમજણ આવશ્યક રહેશે.

મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની પ્રસ્તાવના નીચે મુજબ વંચાય છે:

“સ્થાનિક મધ્યસ્થતા, આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને ફોરેન મધ્યસ્થ એવોર્ડ્સના અમલીકરણને લગતા કાયદાને એકત્રિત કરવા અને તેમાં સુધારો કરવા માટેનો તથા સમાધાનને લગતા કાયદાને અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતો માટેનો કાયદો વ્યાખ્યાયિત કરવા માટેનો અધિનિયમ.”

૧૦.૧ પ્રસ્તાવના પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ૧૯૯૬નો અધિનિયમ,

- સ્થાનિક મધ્યસ્થતા
- આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા, અને,
- ફોરેન મધ્યસ્થ એવોર્ડ્સના અમલીકરણ
- સમાધાનને લગતા કાયદાને અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતો માટેના કાયદાને વ્યાખ્યાયિત કરવા માંગે છે

૧૦.૨ જ્યારે સ્થાનિક મધ્યસ્થતા અને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને લગતો કાયદો અધિનિયમના ભાગ ૧ તરીકે ઓળખાતા ભાગ હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવ્યો છે, ત્યારે ફોરેન મધ્યસ્થ એવોર્ડ્સનું અમલીકરણ અધિનિયમના ભાગ ૨ હેઠળ આવે છે. સમાધાનને લગતો કાયદો અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતો ભાગ ૩ હેઠળ આવે છે. અધિનિયમના ભાગ ૧નો વ્યાપ અને લાગુ પડવાની બાબત અધિનિયમની કલમ ૨(૨) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

૨(૨) આ ભાગ ત્યાં લાગુ પડશે જ્યાં મધ્યસ્થતાનું સ્થળ

ભારતમાં હોય:

[પરંતુ વિરુદ્ધના કરારને આધીન રહીને, કલમ ૯, ૨૭ અને પેટા-કલમ (૧) ના [ખંડ (બી)] અને કલમ ૩૭ ની પેટા-કલમ (૩) ની જોગવાઈઓ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને પણ લાગુ પડશે, જો મધ્યસ્થતાનું સ્થળ ભારતની બહાર હોય તો પણ, અને તેવા સ્થળે કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર મધ્યસ્થ એવોર્ડ આ અધિનિયમના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલપાત્ર અને માન્ય છે.]

ભાગ ૨ એ ફોરેન એવોર્ડ્સના અમલીકરણને લગતો છે. તે ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન એવોર્ડ્સ (એવા કરારોમાંથી ઉદ્ભવતા એવોર્ડ્સ કે જેમને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડે છે) ને લાગુ પડતું પ્રકરણ ૧ અને જીનિવા કન્વેન્શન એવોર્ડ્સ (એવા કરારોમાંથી ઉદ્ભવતા એવોર્ડ્સ કે જેમને જીનિવા કન્વેન્શન લાગુ પડે છે) ને લાગુ પડતું પ્રકરણ ૨ પૂરું પાડે છે.

૧૧. સર્વોચ્ચ અદાલતે બાલ્કો (ઉપરોક્ત) માં ૧૯૯૬ના અધિનિયમની લાગુ પડવાની બાબતના સંદર્ભમાં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૬૭. ..., કે સંસદે ભાગ ૧ ની લાગુ પડવાની બાબતને ભારતમાં થતી મધ્યસ્થતાઓ સુધી સીમિત રાખીને ધારાસભીય ઘોષણા વ્યક્ત કરી છે. તેણે પ્રાદેશિક સિદ્ધાંતને સ્પષ્ટપણે માન્યતા આપી છે. તેથી અનિવાર્યપણે, તેણે કાયદો ઘડ્યો છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ નો ભાગ ૧ એવી મધ્યસ્થતાઓને લાગુ પડે છે જેનું સ્થળ/પીઠ ભારતમાં હોય.

૭૦. મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરતી વખતે, એ યાદ રાખવું જરૂરી છે કે આપણે એવા અધિનિયમ સાથે કામ કરી રહ્યા છીએ જે સ્થાનિક મધ્યસ્થતા, આંતરરાષ્ટ્રીય

વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા અને ફોરેન મધ્યસ્થ એવોર્ડ્સના અમલીકરણને લગતા કાયદાને એકત્રિત કરવા અને તેમાં સુધારો કરવા માંગે છે. ઉપરોક્ત અધિનિયમ સમાધાનને લગતા કાયદાને અને તેની સાથે જોડાયેલી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતોને પણ વ્યાખ્યાયિત કરવા માંગે છે. તેથી તે સ્પષ્ટ છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ એ અગાઉથી અસ્તિત્વમાં રહેલા ત્રણ કાયદાઓને રદ કરવા અને બદલવા માંગે છે, એટલે કે, મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૪૦; મધ્યસ્થતા (પ્રોટોકોલ અને કન્વેન્શન) અધિનિયમ, ૧૯૩૭ અને ફોરેન એવોર્ડ્સ (માન્યતા અને અમલીકરણ) અધિનિયમ, ૧૯૬૧. કલમ ૮૫ આ ત્રણેય કાયદાઓને રદ કરે છે. અગાઉ ૧૯૩૭ નો અધિનિયમ જુનિવા કન્વેન્શન હેઠળની મધ્યસ્થતાઓને પૂરી પાડતો હતો. ૧૯૫૮ ના ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શનને ભારત દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવ્યા પછી, ૧૯૬૧ નો અધિનિયમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. સ્થાનિક મધ્યસ્થતાનો કાયદો ૧૯૪૦ થી સ્થિર રહ્યો હતો. તેથી, મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ એ ૧૯૮૫ ના અન્સિટ્રલ (UNCITRAL) મોડેલ લોકને ધ્યાનમાં રાખીને સ્થાનિક તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા સાથે સ્પષ્ટપણે કામ કરવા માટેની જોગવાઈઓનો સમાવેશ કરીને સ્થાનિક મધ્યસ્થતા પરના

કાયદાને એકત્રિત કરે છે. તે માત્ર ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન સુધી સીમિત નથી, જે માત્ર અમુક ફોરેન એવોર્સના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત છે. એ પણ સમજવું જરૂરી છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ એ અન્સિટ્રલ (UNCITRAL) મોડેલ લોઝ પર આધારિત જોગવાઈઓ રજૂ કરીને મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૪૦ માં અસ્તિત્વમાં રહેલી વિસંગતતાઓને દૂર કરવા માંગે છે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે અને તેને વાણિજ્યિક સ્થાનિક મધ્યસ્થતાઓ સુધી પણ લંબાવે છે. અન્સિટ્રલ (UNCITRAL) મોડેલ લો એ પ્રાદેશિક સિદ્ધાંતને અસ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યો છે. તેવી જ રીતે, મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ એ પણ પ્રાદેશિક સિદ્ધાંતને અપનાવ્યો છે, જેથી ભાગ ૧ ની લાગુ પડવાની બાબતને ભારતમાં થતી મધ્યસ્થતાઓ સુધી સીમિત કરી શકાય.”

૧૧.૧ સર્વોચ્ચ અદાલત બાલ્કો (ઉપરોક્ત) માં આગળ વધીને ઠરાવે છે કે :

“૮૯. ... ઉપરોક્ત બાબતો પરથી, સંસદનો ઈરાદો સ્પષ્ટ છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ના ભાગ ૧ અને ભાગ ૨ વચ્ચે કોઈ અતિવ્યાપ્તિ (ઓવરલેપિંગ) રહેશે નહીં. આ બંને ભાગો એકબીજાથી પરસ્પર અનન્ય છે.”

૧૨. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ યોજના સ્પષ્ટ કરે છે કે ભાગ ૧ અને ભાગ ૨ તદ્દન ભિન્ન ક્ષેત્રોમાં લાગુ પડે છે અને તેમાં કોઈ અતિવ્યાપ્ત જોગવાઈઓ નથી. ૧૯૯૬ના અધિનિયમની જોગવાઈઓના ઉપરોક્ત પરિપ્રેક્ષ્યમાં જ હાથ પરના વિવાદમાં નિર્ધારણ માટે ઉદ્ભવતા પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવામાં આવશે.

શું પ્રશ્નવાળો એવોર્ડ એ ફોરેન એવોર્ડ છે

૧૩. એવોર્ડના નામકરણને નિર્ધારિત કરવાની પ્રક્રિયા આ કોર્ટને ભાગ ૧ ની કલમ ૨(૧)(ઈ), ૨(૨)(ગ), ૨૮ અને ૩૧ અને મુખ્યાત્વે, અધિનિયમના ભાગ ૨ ની કલમ ૪૪ પર વિચારણા કરવા માટે અધિકૃત કરશે. પ્રાથમિક રીતે, અધિનિયમના પરસ્પર અનન્ય ભાગો (એટલે કે ભાગ ૧ અને ભાગ ૨) હેઠળ આવતી આ કલમો, અધિનિયમ દ્વારા માન્યતા પ્રાપ્ત એવોર્ડના પ્રકારોને વ્યાખ્યાયિત કરે છે. આ સંબંધિત જોગવાઈઓ નીચે મુજબ ગણાવવામાં આવી છે:

“૨(૧)(ઈ): “કોર્ટ” એટલે—

આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા સિવાયની મધ્યસ્થતાના કિસ્સામાં, જિલ્લામાં મૂળ હકુમત ધરાવતી મુખ્ય દીવાની કોર્ટ, અને

તેની સામાન્ય મૂળ દીવાની હુકમતનો ઉપયોગ કરતી હાઈકોર્ટનો સમાવેશ થાય છે, જે મધ્યસ્થતાનો વિષય-વસ્તુ બનતા પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવાની હુકમત ધરાવતી હોય જો તે જ બાબત કોઈ દાવવાનો વિષય-વસ્તુ બની હોત, પરંતુ તેમાં આવી મુખ્ય દીવાની કોર્ટથી ઉતરતા દરજ્જાની કોઈ દીવાની કોર્ટ, અથવા સ્મોલ કોઝની કોઈ કોર્ટનો સમાવેશ થતો નથી;

(૨) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાના કિસ્સામાં, તેની સામાન્ય મૂળ દીવાની હુકમતનો ઉપયોગ કરતી હાઈકોર્ટ, જે મધ્યસ્થતાનો વિષય-વસ્તુ બનતા પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવાની હુકમત ધરાવતી હોય જો તે જ બાબત કોઈ દાવવાનો વિષય-વસ્તુ બની હોત, અને અન્ય કિસ્સાઓમાં, તે હાઈકોર્ટને ગોંડા હોય તેવી અદાલતોના હુકમનામામાંથી અપીલ સાંભળવાની હુકમત ધરાવતી હાઈકોર્ટ;]

૨(૭) આ ભાગ હેઠળ કરવામાં આવેલ મધ્યસ્થ એવોર્ડને સ્થાનિક એવોર્ડ તરીકે ગણવામાં આવશે.

૨૮. વિવાદના સારને લાગુ પડતા નિયમો.—

(૧) જ્યાં મધ્યસ્થતાનું સ્થળ ભારતમાં આવેલું હોય,—

(એ) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા સિવાયની મધ્યસ્થતામાં, મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ મધ્યસ્થતા માટે સબમિટ કરવામાં આવેલા વિવાદનો નિર્ણય ભારતમાં તે સમયે અમલમાં રહેલા ભૌતિક કાયદા અનુસાર કરશે;

(બી) આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતામાં,—

(૧) મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ વિવાદનો નિર્ણય પક્ષકારો દ્વારા વિવાદના સારને લાગુ પડતા તરીકે નિયુક્ત કરાયેલા કાયદાના નિયમો અનુસાર કરશે;

(૨) પક્ષકારો દ્વારા આપેલા દેશના કાયદા અથવા કાનૂની પ્રણાલીના કોઈપણ હોદ્દાને, સિવાય કે અન્યથા વ્યક્ત કરવામાં આવ્યું હોય, તે દેશના ભૌતિક કાયદાનો સીધો સંદર્ભ આપતો ગણવામાં આવશે અને તેના કાયદાના સંઘર્ષના નિયમોનો નહીં;

(૩) પક્ષકારો દ્વારા ખંડ (એ) હેઠળ કાયદાની કોઈ વ્યાખ્યા કરવામાં નિષ્ફળ જવાના કિસ્સામાં, મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ વિવાદની

આસપાસની તમામ પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય ગણે તેવા કાયદાના નિયમો લાગુ કરશે.

(૨) મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ એક્સ એકવો એટ બોનો અથવા એમિએબલ કોમ્પોઝિટર તરીકે ત્યારે જ નિર્ણય કરશે જો પક્ષકારોએ તેને આમ કરવા માટે સ્પષ્ટપણે સત્તા આપી હોય.

(૩) તમામ કિસ્સાઓમાં, મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ કરારની શરતો અનુસાર નિર્ણય કરશે અને વ્યવહારને લાગુ પડતી વેપારની રૂઢિઓને ધ્યાનમાં લેશે.

૩૧. મધ્યસ્થ એવોર્ડનું ફોર્મ અને વિગતો.—

(૧) મધ્યસ્થ એવોર્ડ લેખિતમાં કરવામાં આવશે અને તેના પર મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલના સભ્યો દ્વારા સહી કરવામાં આવશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) ના હેતુઓ માટે, એક કરતા વધુ મધ્યસ્થ ધરાવતી મધ્યસ્થ કાર્યવાહીમાં, મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલના તમામ

સભ્યોની બહુમતીની સહીઓ પૂરતી રહેશે જ્યાં સુધી કોઈપણ બાદ કરેલી સહીનું કારણ દર્શાવવામાં આવ્યું હોય.

(૩) મધ્યસ્થ એવોર્ડમાં જે કારણો પર તે આધારિત છે તે જણાવવામાં આવશે, સિવાય કે—

(એ) પક્ષકારો સંમત થયા હોય કે કોઈ કારણો આપવાના નથી, અથવા

(બી) એવોર્ડ એ કલમ ૩૦ હેઠળ સંમતિની શરતો પરનો મધ્યસ્થ એવોર્ડ હોય.

(૪) મધ્યસ્થ એવોર્ડમાં તેની તારીખ અને કલમ ૨૦ અનુસાર નક્કી કરાયેલ મધ્યસ્થતાનું સ્થળ જણાવવામાં આવશે અને એવોર્ડ તે સ્થળે કરવામાં આવ્યો છે તેમ માનવામાં આવશે.

(૫) મધ્યસ્થ એવોર્ડ કરવામાં આવ્યા પછી, એક સહી કરેલી નકલ દરેક પક્ષકારને પહોંચાડવામાં આવશે.

(૬) મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ, મધ્યસ્થ કાર્યવાહી દરમિયાન કોઈપણ સમયે, કોઈપણ બાબત સંબંધિત વચગાળાનો મધ્યસ્થ એવોર્ડ કરી શકે છે જેના સંદર્ભમાં તે આખરી મધ્યસ્થ એવોર્ડ કરી શકે છે.

(૭) (એ) પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમતિ આપવામાં ન આવી હોય ત્યાં સુધી, જ્યાં અને જે હદ સુધી મધ્યસ્થ એવોર્ડ નાણાંની ચુકવણી માટેનો હોય, ત્યાં મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ જે રકમ માટે એવોર્ડ કરવામાં આવ્યો હોય તેમાં, દાવો કરવાનું કારણ ઉદ્ભવ્યું તે તારીખ અને એવોર્ડ કરવામાં આવે તે તારીખ વચ્ચેના સમગ્ર અથવા કોઈપણ ભાગના સમયગાળા માટે, નાણાંના સમગ્ર અથવા કોઈપણ ભાગ પર તે વ્યાજબી ગણે તેવા દરે વ્યાજનો સમાવેશ કરી શકે છે.

(બી) મધ્યસ્થ એવોર્ડ દ્વારા ચૂકવવાનો આદેશ આપવામાં આવેલી રકમ પર, સિવાય કે એવોર્ડ અન્યથા આદેશ આપે, એવોર્ડની તારીખથી ચુકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક અઢાર ટકાના દરે વ્યાજ લાગશે.

(૮) પક્ષકારો દ્વારા અન્યથા સંમતિ આપવામાં ન આવી હોય ત્યાં સુધી,—

(એ) મધ્યસ્થતાનો ખર્ચ મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવશે;

(બી) મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ નિર્દિષ્ટ કરશે—

(૧) ખર્ચ મેળવવા માટે હકદાર પક્ષકાર,

(૨) ખર્ચ ચૂકવનાર પક્ષકાર,

(૩) ખર્ચની રકમ અથવા તે રકમ નક્કી કરવાની પદ્ધતિ, અને

(૪) જે રીતે ખર્ચ ચૂકવવામાં આવશે તે રીત. સ્પષ્ટતા.—ખંડ

(એ) ના હેતુ માટે, “ખર્ચ” એટલે સંબંધિત વાજબી ખર્ચ—

(૧) મધ્યસ્થો અને સાક્ષીઓની ફી અને ખર્ચ,

(૨) કાનૂની ફી અને ખર્ચ,

(૩) મધ્યસ્થતાની દેખરેખ રાખતી સંસ્થાની કોઈપણ વહીવટી ફી,
અને

(૪) મધ્યસ્થ કાર્યવાહી અને મધ્યસ્થ એવોર્ડના સંબંધમાં થયેલ
કોઈપણ અન્ય ખર્ચ.”

૧૩.૧ ભાગ ૧ ની કલમ ૨(૧)(ઈ), ૨(૨), ૨(૭), ૨૮ અને ૩૧ ની
વિચારણા, વર્તમાન હેતુ માટે ખાસ કરીને કોઈ એવોર્ડ ફોરેન એવોર્ડ છે કે કેમ તે
નિર્ધારિત કરવા માટે ઉદ્ભવશે નહીં કારણ કે ફોરેન એવોર્ડ ભાગ ૨ હેઠળ આવતી
અધિનિયમની કલમ ૪૪ હેઠળ વ્યાખ્યાયિત થયેલ છે. આ કોર્ટને, તેના આવા

નિષ્કર્ષમાં, બાલ્કો (ઉપરોક્ત) માં પરામર્શિત કાયદાની સ્થિતિ દ્વારા ટેકો મળશે જ્યાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

“૮૯. ભાગ ૧ અને ભાગ ૨ એકબીજાથી પરસ્પર અનન્ય છે તે ભાગ ૧ અને ભાગ ૨ ના વ્યાખ્યા વિભાગ પરથી પણ સ્પષ્ટ થાય છે. કલમ ૨(૧)(એ) થી (એચ) માં સમાવિષ્ટ વ્યાખ્યાઓ ભાગ ૧ સુધી સીમિત છે. પ્રારંભિક લીટી જે પૂરી પાડે છે કે “આ ભાગમાં, સિવાય કે સંદર્ભમાં અન્યથા અપેક્ષિત હોય.....”, આ બાબતને સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ કરે છે. તેવી જ રીતે, કલમ ૪૪ ભાગ ૨ (અમુક ફોરેન એવોર્ડ્સનું અમલીકરણ); પ્રકરણ ૧ (ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન એવોર્ડ્સ) ના હેતુઓ માટે ફોરેન એવોર્ડની વ્યાખ્યા આપે છે. વધુમાં, કલમ ૫૩ ભાગ ૨ (અમુક ફોરેન એવોર્ડ્સનું અમલીકરણ); પ્રકરણ ૨ (જીનિવા કન્વેન્શન એવોર્ડ્સ) ના હેતુઓ માટે ફોરેન એવોર્ડનું અર્થઘટન આપે છે...”

૧૩.૨ કલમ ૪૪ ફોરેન એવોર્ડને, કરારજન્ય હોય કે ન હોય, ભારતમાં અમલમાં રહેલા કાયદા હેઠળ વાણિજ્યિક ગણાતા કાનૂની સંબંધોમાંથી ઉદ્ભવતા વ્યક્તિઓ વચ્ચેના મતભેદો પરના, પ્રથમ અનુસૂચિમાં દર્શાવેલ કન્વેન્શન (ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન) લાગુ પડતું હોય તેવી મધ્યસ્થતા માટેના

લેખિત કરારને અનુસરીને ૧૧મી ઓક્ટોબર, ૧૯૬૦ પછી કરવામાં આવેલા અને કેન્દ્ર સરકાર જે પ્રદેશોને એવું ક્ષેત્ર જાહેર કરે કે જેને આપું કન્વેન્શન (ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન) લાગુ પડે છે તેવા ક્ષેત્રોમાંથી એકમાં કરવામાં આવેલા મધ્યસ્થ એવોર્ડ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરે છે. આમ, કલમ ૪૪ માં પૂરી પાડવામાં આવેલી ઉપરોક્ત વ્યાખ્યાની સમીક્ષા પરથી, ફોરેન એવોર્ડના નીચેના આવશ્યક તત્વો તારવી શકાય છે

- તે મધ્યસ્થ એવોર્ડ હોવો જોઈએ
- એવોર્ડ પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના નિર્ણય પરથી મેળવેલ હોવો જોઈએ
- આવો વિવાદ પક્ષકારો વચ્ચેના કાનૂની સંબંધને કારણે અને/અથવા તેમાંથી ઉદ્ભવતો હોવો જોઈએ
- આવો કાનૂની સંબંધ, કરારજન્ય હોય કે ન પણ હોય, જોકે કુદરતી રીતે વાણિજ્યિક હોવો જોઈએ
- લેખિત કરારને અનુસરીને હોવો જોઈએ જેને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડે છે
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા એવા પ્રદેશ તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત પ્રદેશમાં કરવામાં આવેલો હોવો જોઈએ જેને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડે છે.

૧૩.૩ આ કોર્ટ સમક્ષની કાર્યવાહી દરમિયાન પક્ષકારો એ બાબતે વિવાદ કરશે નહીં કે

- એવોર્ડ એ મધ્યસ્થ એવોર્ડ છે,
- એવોર્ડ પક્ષકારો વચ્ચેના કાનૂની સંબંધમાંથી ઉદ્ભવતા વિવાદના નિર્ણયનું પરિણામ છે જે કુદરતી રીતે વાણિજ્યિક છે.

૧૩.૪ આથી પક્ષકારો વચ્ચે જે વિવાદિત રહે છે તે કલમ ૪૪ ના પ્રાદેશિક તત્વો છે એટલે કે કરારને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડવાની બાબત અને એવોર્ડનું સ્થળ/પીઠ જ્યાં એવોર્ડ કરવામાં આવ્યો છે તેમ કહી શકાય. આવા વિવાદને આગળ ધપાવતાં પક્ષકારો મધ્યસ્થતાની ‘પીઠ’ અંગેની તેમની સંબંધિત સમજણ પર ભિન્ન મત ધરાવશે. જ્યારે શ્રી ઠાકોર દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવામાં આવેલા જજમેન્ટ ક્રેડિટર દલીલ કરશે કે મધ્યસ્થતાની ‘પીઠ’, પ્રશ્નવાળા કરારના કલમ ૬.૨ પરથી સમજી શકાય છે તેમ, ‘ઝ્યુરિચ’ હશે, જે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જાહેર કરાયેલ એક પ્રદેશ છે જેને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડે છે, શ્રી હેમાની આનાથી વિપરીત દલીલ કરશે કે ‘સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી’ ના પ્રયોગ દ્વારા અને ‘પક્ષકારોના ઈરાદાનું અનુમાન કરીને’ જે માંકસ્તુ (ઉપરોક્ત) માં મધ્યસ્થતાની ‘પીઠ’ ને ઓળખવા માટેનું માન્ય માધ્યમ છે, વર્તમાન સંદર્ભમાં આનિર્દેશનની આવી ‘પીઠ’ મુંબઈ હશે. તેથી તે ઉપરોક્ત હદ સુધી છે કે, આ કોર્ટ મધ્યસ્થતાની ‘પીઠ’ નક્કી કરવા માટે નિર્ણય આપવા માટે બંધાયેલી છે. આપું નિર્ધારણ કલમ ૪૪ ના તે બે તત્વોની પુષ્ટિ કરશે કે જેના વિશે પક્ષકારો વિવાદ કરે છે, એટલે કે ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શનની પુષ્ટિ કરતી વખતે

કરાર એવા પ્રદેશમાં કરવામાં આવ્યો છે જેને કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા માન્યતા આપવામાં આવી છે જેને સદર કન્વેન્શન લાગુ પડે છે, જેથી આ કોર્ટ તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલ એવોર્ડ ‘ફોરેન એવોર્ડ’ છે કે કેમ તે અંગે નિર્ણય કરવા માટે સક્ષમ બની શકે.

૧૩.૫ જો કે શ્રી હેમાનીનો કેસ એવો છે કે એવોર્ડ, જે હદ સુધી તેમાં ભારતીય પક્ષકારો સામેલ છે અને વિસ્થાનિક તત્વનો અભાવ છે, તેને સ્થાનિક એવોર્ડ તરીકે જાહેર કરવો જોઈએ, જો કે આ કોર્ટ, એવોર્ડના આવા પાસાઓની વિચારણાને તેને ફોરેન એવોર્ડ જાહેર કરવા માટે નિર્ણાયક તરીકે સ્વીકારતી નથી. આ કોર્ટ માટે આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનો પાયો નીચે મુજબ છે:

(એ) કલમ ૪૪ હેઠળ ઉપલબ્ધ વ્યાખ્યાને એવોર્ડને ફોરેન એવોર્ડ તરીકે નિર્ધારિત કરવા માટેનો એકમાત્ર સ્ત્રોત ગણી શકાય

(બી) અધિનિયમની કલમ ૪૪ એવોર્ડને ફોરેન એવોર્ડ તરીકે નિર્ધારિત કરવા માટેના આવશ્યક તત્વોને વિસ્તૃત રીતે નિર્ધારિત કરે છે,

(સી) કલમ ૪૪ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલા તત્વો સિવાયના અન્ય કોઈપણ તત્વોની ધારણા કરવા માટેના અનુમાનો કે ઇશાદાઓને એવોર્ડને ફોરેન એવોર્ડ તરીકે નિર્ધારિત કરવા માટે ગ્રાહ્ય રાખવા જોઈએ નહીં.

૧૩.૬ જો કે, અને ઉપરોક્ત મુજબ આ કોર્ટના નિર્ધાર છતાં, શ્રી હેમાનીની દલીલને પ્રથમ દર્શનીય રીતે ચકાસતી વખતે પણ, આ કોર્ટ એવો નિષ્કર્ષ કાઢે છે કે ૧૯૯૬ ના અધિનિયમના ભાગ ૨ ની લાગુ પડવાની બાબત ધ્યાનમાં લેવા માટે પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતાને કોઈ સુસંગતતા નથી. ભાગ ૨ ની લાગુ પડવાની બાબત માત્ર મધ્યસ્થતાની પીઠ કઈ છે, શું તે ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શનના હસ્તાક્ષરકર્તા હોય તેવા દેશમાં છે તેના આધારે નક્કી કરવામાં આવે છે. જો આ જરૂરિયાત પૂરી થાય છે, તો ભાગ ૨ લાગુ પડશે. આમ, આ કોર્ટ પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતા અને એવોર્ડમાં સમાવિષ્ટ સ્થાનિક તત્વોની દલીલોને, એવોર્ડના નામકરણને નિર્ધારિત કરવાના હેતુ માટે અસંગત ગણાવીને ફગાવી દેતા, આત્યંતિક નિર્ધારણ એટલે કે મધ્યસ્થતાની પીઠ તરફ આગળ વધે છે, જે કોર્ટની સમજણમાં, એવોર્ડ ફોરેન એવોર્ડ છે કે કેમ તે નિર્ધારિત કરવા માટે નિર્ણાયક બનશે જેથી આ કોર્ટ હાથ પરના વિવાદમાં વિચારણા માટે ઉભા થયેલા પ્રથમ પ્રશ્નનો જવાબ આપવા માટે સક્ષમ બનશે.

૧૩.૭ મધ્યસ્થતાની પીઠ નક્કી કરવાની તેની શોધમાં આ કોર્ટ બાલ્કો (ઉપરોક્ત) અને બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) દ્વારા માર્ગદર્શિત થશે. બાલ્કો (ઉપરોક્ત) દ્વારા માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું કે મધ્યસ્થતાની પીઠ એ હકુમતના નિર્ધારણ માટે કેન્દ્રવર્તી છે કારણ કે અધિનિયમ, ૧૯૯૬ એ

અન્સિટ્રલ (UNCITRAL) મોડેલ હેઠળ માન્યતા પ્રાપ્ત પ્રાદેશિક સિદ્ધાંતને ઉધાર લે છે. તે સંદર્ભમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે:

“૧૧૬. તમામ નિર્ણયોના પરિપ્રેક્ષ્યમાંથી જે કાનૂની સ્થિતિ ઉભી થાય છે, તે એવું લાગે છે કે, મધ્યસ્થતાની પીઠ તરીકે અન્ય દેશની પસંદગી અનિવાર્યપણે એ સ્વીકૃતિ સૂચવે છે કે મધ્યસ્થતાના સંચાલન અને દેખરેખ સંબંધિત તે દેશનો કાયદો કાર્યવાહીને લાગુ પડશે.”

૧૩.૮ સર્વોચ્ચ અદાલતે તાજેતરમાં ૨૦૨૦ માં બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) દ્વારા મધ્યસ્થતાના સંચાલન અને દેખરેખના સંદર્ભમાં મધ્યસ્થતાની ‘પીઠ’ ની પ્રાથમિકતાને માન્યતા આપતી વખતે, ‘પીઠ’ ના નિર્ધારણના સિદ્ધાંતને એકત્રિત અને સ્પષ્ટ કર્યો હતો અને ઠરાવ્યું હતું કે જ્યાં સ્થળની સ્પષ્ટ વ્યાખ્યા હોય અને પીઠ તરીકે કોઈપણ વૈકલ્પિક સ્થળની કોઈ વ્યાખ્યા ન હોય જે મધ્યસ્થતા સંચાલિત કરતા નિયમોની સર્વોચ્ચ સંસ્થા સાથે જોડાયેલી હોય અને અન્ય કોઈ નોંધપાત્ર વિપરીત સંકેત ન હોય, તો અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે જણાવેલ સ્થળ એ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીની ન્યાયિક પીઠ છે.

૧૪. ઉપરોક્ત સ્થાપિત કાયદાની સીમાઓમાં જ પક્ષકારોની દલીલોને ધ્યાને લેવી યોગ્ય છે. શ્રી ઠાકોર દલીલ કરે છે કે મધ્યસ્થતાના પક્ષકારોની અભિવ્યક્તિ અને ઈશાદો હંમેશા એવો જ હતો કે મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિય હશે. શ્રી ઠાકોરની રજૂઆત છે કે મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિય હોવા અંગેનો વિવાદ મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેણે એવું ઠરાવીને તેનો અંત આણ્યો હતો કે મધ્યસ્થતાની પીઠ વાસ્તવમાં અને કાયદાકીય રીતે ઝ્યુરિય છે અને તેથી લાગુ પડતો ક્યુરિયલ કાયદો સ્વિસ કાયદો રહેશે. તેઓ એવું જણાવીને તેમની આવી રજૂઆતને ભારપૂર્વક રજૂ કરશે કે મધ્યસ્થ ટ્રિબ્યુનલનું આવું તીવ્રપર પડકારાયા વિનાનું રહ્યું છે. તેમનો કેસ એવો છે કે પક્ષકારોની અનુકૂળતા માટે મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહી મુંબઈમાં યોજવામાં આવી હતી ત્યારે પણ, કાર્યવાહીનું સ્થળ મુંબઈ હોવા છતાં મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિય રહેશે તેવો કોઈ વિવાદ ક્યારેય નહોતો.

૧૪.૧ શ્રી ઠાકોરની આવી રજૂઆતોનો શ્રી હેમાની દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવે છે, જેઓ માંકસ્તુ (ઉપરોક્ત) પર આધાર રાખીને એવી રજૂઆત કરશે કે ‘સૌથી નજીકના જોડાણની કસોટી’ અને ‘પક્ષકારોના ઈશાદા’ નું જ્યારે અનુમાન કરવામાં આવે ત્યારે તે એવું દર્શાવશે કે મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિય હોવા અંગે ક્યારેય સંમતિ થઈ નહોતી પરંતુ તે મુંબઈ હતી. તથ્યો પર તેમની આવી રજૂઆતને પુષ્ટિ આપવા માટે તેઓ એવા તત્વો પર આધાર રાખશે કે સમાધાન

કરાર ભારતીય પક્ષકારો વચ્ચે કરવામાં આવ્યો હતો, બંને પક્ષકારોની રજિસ્ટર્ડ ઓફિસ ભારતમાં છે, કરાર ભારતમાં કરવામાં આવ્યો હતો, ભારતમાં બંને પક્ષકારોની મિલકતો છે, ભૌતિક કાયદો ભારતનો છે, પરિણામે, મધ્યસ્થતા કરારને સંચાલિત કરતો કાયદો ભારતનો છે, કરાર પછી સમગ્ર વ્યવહાર ભારતમાં થાય છે, અને તમામ મધ્યસ્થતા કાર્યવાહી ભારતમાં ચોજવામાં આવી હતી. આવા આધાર દ્વારા સૂચિતાર્થ એ એવો વિશ્વાસ છે જે તેઓ શ્રી ઠાકોરની રજૂઆતો સામે રજૂ કરેલા કેસનો પાયો નાખવા માટે રજૂ કરે છે.

૧૪.૨ સ્થાપિત કાયદાના આદેશથી બંધાયેલા (ઉપર જણાવ્યા મુજબ), આ કોર્ટ પહેલા કરારમાં મધ્યસ્થતાની પીઠનું સ્પષ્ટ નિર્દેશન શું રહ્યું છે તેના તરફ વળશે જે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યું છે:

“૬.સંચાલિત કાયદો અને વિવાદનો ઉકેલ

૬.૨ ...ઈન્ટરનેશનલ ચેમ્બર ઓફ કોમર્સના સમાધાન અને મધ્યસ્થતાના નિયમો અનુસાર અંગ્રેજી ભાષામાં, ઝ્યુરિચ ખાતે મધ્યસ્થતા દ્વારા આખરી રીતે ઉકેલવામાં આવશે...”

૧૪.૩ ઉપરોક્ત કલમના સાદા વાંચનથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ, મધ્યસ્થતાની પીઠનું સ્પષ્ટ નિર્દેશન, જો કલમ ૬.૨ પરથી અનુમાન કરવાનું હોય તો પણ, એ છે કે મધ્યસ્થતાની પીઠ/સ્થળ ઝ્યુરિચ રહેશે. આ, આના વિરુદ્ધ અન્ય કોઈ

નોંધપાત્ર સંકેત નથી તે તથ્ય ઉપરાંત છે. બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવેલા કાયદાના પ્રસ્તાવથી બંધાયેલા રહીને આવા નિર્દેશનને ધ્યાનમાં રાખતાં, અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે મધ્યસ્થતાની ન્યાયિક પીઠ ઋચુરિય છે. સ્થાપિત કાયદામાં આવા નિષ્કર્ષની સ્થાપના સાથે, મધ્યસ્થતાની પીઠના નિર્ધારણમાં તપાસને વધુ લંબાવવાની જરૂર રહેશે નહીં. જો કે માત્ર શ્રી હેમાનીની રજૂઆતો અગ્રાહ્ય ન રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, મધ્યસ્થતાના પક્ષકારોના તેની પીઠ ઋચુરિય હોવા અંગેના સ્પષ્ટ ઈરાદા નક્કી કરવા માટે નીચેના પાસાઓનો ઉપયોગ કરવો યોગ્ય છે.

(એ) અત્રેના અરજદારે મધ્યસ્થતાની હકુમતને પડકારતી પ્રાથમિક અરજી કરી હતી. અત્રેના સામાવાળાએ સદર અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો અને દલીલ કરી હતી અને તારીખ ૧૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ ના જવાબ દ્વારા વિશિષ્ટ રીતે રજૂઆત કરી હતી કે મધ્યસ્થતાની પીઠ ઋચુરિય, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ છે. મધ્યસ્થ સમક્ષ અરજદારની પ્રાથમિક અરજી તારીખ ૨૦ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૮ ના પ્રોસીજરલ ઓર્ડર નં. ૩ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે:

“[ઉ]પર દર્શાવેલ કારણોસર, ટ્રિબ્યુનલ તેથી ઠરાવે છે કે સમાધાન કરારમાં મધ્યસ્થતાની કલમ માન્ય છે અને સ્વિસ એક્ટ

લાગૂ કરવા માટે આગળ વધશે કારણ કે મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ છે.”

આ પ્રોસીજરલ ઓર્ડર નં. ૩ ને અરજદાર અથવા સામાવાળામાંથી કોઈ દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, તેણે આખરીતા પ્રાપ્ત કરી હતી.

(બી) આ સંબંધમાં, અરજદાર દ્વારા મધ્યસ્થને સંબોધિત તારીખ ૨૨ જૂન, ૨૦૧૮ નો ઇમેઈલ, જો જોવામાં આવે તો, એ સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારે વિનંતી કરી હતી કે મધ્યસ્થતા કાર્યવાહીનું સ્થળ મુંબઈ ખાતે રાખવામાં આવે. જો કે, સામાવાળાએ ૨૨ જૂન, ૨૦૧૮ ના તેના ઇમેઈલ દ્વારા આ રજૂઆતનો વિરોધ કર્યો હતો અને મધ્યસ્થતાનું સ્થળ ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ ચાલુ રહે તેવું ઈચ્છતા હતા. જો કે, કેટલીક વિચારણાઓ અને સુનાવણીઓ પછી, તારીખ ૨૮ જૂન, ૨૦૧૮ ના તેના ઇમેઈલ હુકમ દ્વારા મધ્યસ્થે ચુકાદો આપ્યો, “સુનાવણીનું સ્થળ મુંબઈ, ભારત રહેશે. મધ્યસ્થતાની પીઠ અલબત્ત ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ રહે છે.”

(સી) વધુમાં, સુનાવણીની નકલો પરથી, જેના અંશો નીચે પુનઃઉત્પાદિત કર્યા છે, વિ. સીનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મિહિર ઠાકોર

દ્વારા દર્શાવ્યા મુજબ, મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝચુરિય રહી તે હકીકત
ખૂબ જ સ્પષ્ટ રીતે જાહેર થાય છે:

(૧) તારીખ ૧૬ જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ યોજાયેલી સુનાવણીની
નકલ –

“દેવીઓ અને સજ્જનો, મુંબઈમાં આપનું સ્વાગત છે. વાસ્તવમાં,
આપણે ઝચુરિયમાં છીએ. મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝચુરિય છે, તેથી
કાર્યરીતિ સંબંધી કાયદાના સંદર્ભમાં સ્વિસ પ્રાઈવેટ ઈન્ટરનેશનલ
લો કાનૂન લાગુ પડે છે. પરંતુ આઈસીસી ના નિયમોને અનુસરીને,
આપણે અનુકૂળતાના હેતુ માટે, મુંબઈ ભારતમાં બેઠા છીએ.”

[ભારપૂર્વક ઉમેરેલ]

(૨) તારીખ ૧૬ જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ યોજાયેલી સુનાવણીની
નકલ –

“જોકે આપણે, જેમ મેં સુનાવણીની શરૂઆતમાં કહ્યું તેમ, ભૌતિક
રીતે મુંબઈ, ભારતમાં બેઠા છીએ, પરંતુ આપણે વાસ્તવમાં,
કાયદાકીય રીતે ઝચુરિય સ્વિટ્ઝરલેન્ડમાં બેઠા છીએ. સ્વિસ
મધ્યસ્થમાં મધ્યસ્થ તરીકે, તમને એ દર્શાવવાની મારી ફરજ છે કે
સ્વિસ ક્રિમિનલ કોડ અનુસાર ખોટી જુબાની આપવી એ
સ્વિટ્ઝરલેન્ડમાં ગુનાહિત અપરાધ છે”

(૩) તારીખ ૧૮ જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ યોજાયેલી સુનાવણીની
નકલ –

“આપણે ભૌતિક રીતે મુંબઈમાં બેઠા છીએ, પરંતુ વાસ્તવમાં આ
મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિચ સ્વિટ્ઝરલેન્ડ છે”

(૪) તારીખ ૧૮ જુલાઈ, ૨૦૧૮ ના રોજ યોજાયેલી સુનાવણીની
નકલ –

“સાક્ષી આપવા આવવા બદલ આભાર. આપણે હાલમાં ભૌતિક
રીતે મુંબઈમાં બેઠા છીએ, પરંતુ આ મધ્યસ્થતા વાસ્તવમાં ઝ્યુરિચ
સ્વિટ્ઝરલેન્ડમાં થઈ રહી છે કારણ કે તે મધ્યસ્થતાની પીઠ છે.”

(ડી) ફોરેન એવોર્ડનો અમલી ભાગ નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૨૨૭ ...

મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિચ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ છે....”

૧૪.૪ રેકૉર્ડ પરના ઉપરોક્ત પુરાવાઓની સમીક્ષા સાથે, આ કોર્ટના
મનમાં ભાગ્યે જ કોઈ શંકા ઉભી થશે કે મધ્યસ્થતા કરારની કલમ ૬.૨ માં

ઉદ્ભવતા પીઠની અભિવ્યક્તિ હોવા છતાં, પક્ષકારોનો ઈરાદો પણ, જે તેને આ રીતે તારવવાનો હોય તો, મધ્યસ્થતાની પીઠ તરીકે ઝ્યુરિચને નિયુક્ત કરવાનો અખંડિતપણે હતો. શ્રી હેમાની દ્વારા આધાર રાખ્યા મુજબ માંકસ્તુ (ઉપરોક્ત) ગું વાંચન આ કોર્ટના વર્તમાન કેસમાં મધ્યસ્થતાની પીઠ ઝ્યુરિચ હોવાના નિર્ધારને મજબૂત બનાવે છે એટલું જ નહીં પરંતુ આ કોર્ટને એવું ઠરાવવા તરફ પણ દોરી જાય છે કે આ પ્રકારનો આધાર માત્ર શ્રી હેમાનીના ગેરફાયદા માટે જ હતો કારણ કે માંકસ્તુ (ઉપરોક્ત) બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) દ્વારા સ્થાપિત કાયદાની સ્થિતિને સમર્થન આપે છે. વધુમાં માંકસ્તુ (ઉપરોક્ત) માં પક્ષકારોના ઈરાદાની તપાસ, જે ત્વરિત કેસમાં ઉપર કરવામાં આવેલી તપાસને ખૂબ સમાન છે, તે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતને બીજીએસ સોમા (ઉપરોક્ત) માં તેના દ્વારા લેવાયેલા દ્રષ્ટિકોણ સાથે સંમત થવા તરફ દોરી ગઈ.

૧૫. ઉપરોક્તના પ્રકાશમાં, આ કોર્ટ તારણ આપે છે અને જાહેર કરે છે કે અનિવાર્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે મધ્યસ્થતાની ન્યાયિક પીઠ ઝ્યુરિચ છે. આવા નિષ્કર્ષ સાથે આ કોર્ટ એવું ઠરાવવું યોગ્ય માને છે કે એવોર્ડ, જે હદ સુધી તે ઝ્યુરિચ ખાતે કરવામાં આવ્યો છે— કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા જાહેર કરાયેલ એક પ્રદેશ કે જેને ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શન લાગુ પડે છે અને અધિનિયમની કલમ ૪૪ માં નિર્દિષ્ટ અન્ય તત્વો માટે પક્ષકારો વચ્ચે કોઈ વિવાદ નથી, તેથી તે ફોરેન એવોર્ડ છે.

૧૬. પૂર્વગામી મુજબના નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા પછી, હું વિચારણા માટેના પછીના પ્રશ્નનો જવાબ આપવા આગળ વધું છું એટલે કે

૨. શું પ્રશ્નવાળો ફોરેન એવોર્ડ ભારતમાં અમલપાત્ર છે

૧૬.૧ ઉપરોક્ત પ્રશ્ન નક્કી કરવાના હેતુઓ માટે, આ કોર્ટ ફર્સ્ટ ડે લોસન લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા નિર્દેશોથી માર્ગદર્શિત થશે. તેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે ફોરેન એવોર્ડના અમલીકરણમાં ૨ તબક્કા છે, તબક્કો ૧, જ્યાં કોર્ટ એવોર્ડની અમલવારી અંગે તપાસ કરશે, અને, તબક્કો ૨ જ્યાં કોર્ટ ઠરાવે છે કે એવોર્ડ અમલપાત્ર છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત આદેશને આગળ ધપાવતાં, એવોર્ડની અમલવારીની તપાસ કરવી પડી શકે છે. આવી તપાસના હેતુઓ માટે, અધિનિયમની કલમ ૪૭ ની વિચારણા જરૂરી બની શકે છે અને તેથી તે નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે:

“૪૭. પુરાવો.—

(૧) ફોરેન એવોર્ડના અમલીકરણ માટે અરજી કરનાર પક્ષકારે, અરજી કરતી વખતે, કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવાનું રહેશે—

(એ) મૂળ એવોર્ડ અથવા તેની નકલ, તે જે દેશમાં કરવામાં આવ્યો હતો તે દેશના કાયદા દ્વારા જરૂરી રીતે યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત;

(બી) મધ્યસ્થતા માટેનો મૂળ કરાર અથવા તેની યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત નકલ; અને

(સી) એવોર્ડ એ ફોરેન એવોર્ડ છે તે સાબિત કરવા માટે જરૂરી હોય તેવા પુરાવા.

(૨) જો પેટા-કલમ (૧) હેઠળ રજૂ કરવાનો એવોર્ડ અથવા કરાર વિસ્થાનિક ભાષામાં હોય, તો એવોર્ડનો અમલ કરાવવા માંગતા પક્ષકારે તે પક્ષકાર જે દેશનો હોય તે દેશના રાજદ્વારી અથવા કોન્સ્યુલર એજન્ટ દ્વારા સાચા તરીકે પ્રમાણિત અથવા ભારતમાં અમલમાં રહેલા કાયદા અનુસાર પૂરતી હોય તેવી અન્ય રીતે સાચા તરીકે પ્રમાણિત અંગ્રેજીમાં અનુવાદ રજૂ કરવાનો રહેશે.

સ્પષ્ટતા.—આ કલમમાં અને આ પ્રકરણની નીચેની તમામ કલમોમાં, “કોર્ટ” એટલે જિલ્લામાં મૂળ હકુમત ધરાવતી મુખ્ય દીવાની કોર્ટ, અને તેની સામાન્ય મૂળ દીવાની હકુમતનો ઉપયોગ કરતી હાઈકોર્ટનો સમાવેશ થાય છે, જે એવોર્ડના વિષય-વસ્તુ પર હકુમત ધરાવતી હોય જો તે જ બાબત તેની મૂળ દીવાની હકુમત

પરના દાવાનો વિષય-વસ્તુ બની હોત, પરંતુ તેમાં આવી મુખ્ય દીવાની કોર્ટથી ઉતરતા દરજ્જાની કોઈ દીવાની કોર્ટ, અથવા સ્મોલ કોઝની કોઈ કોર્ટનો સમાવેશ થતો નથી.

૧૬.૨ પક્ષકારોમાંથી કોઈનો પણ એવો કેસ નથી કે કલમ ૪૭ (૧) અને (૨) માં દર્શાવેલ તમામ જરૂરિયાતો પૂરી થઈ નથી. પરિણામે, આ કોર્ટ પાસે પ્રશ્નવાળા એવોર્ડના અમલીકરણની માંગ કરતી અરજી પર નિર્ણય લેવાની હકુમત હશે કે કેમ તે અંગે વધુ વિચારણા કરવી આવશ્યક રહેશે. કલમ ૪૭ ની સ્પષ્ટતા ‘કોર્ટ’ ને વ્યાખ્યાયિત કરે છે જેની સમક્ષ અમલીકરણ અરજી કરી શકાય છે. કોર્ટને “એવોર્ડના વિષય-વસ્તુ બનતા પ્રશ્નોનો નિર્ણય કરવાની મૂળ હકુમત ધરાવતી હાઈકોર્ટ જો તે જ બાબત તેની મૂળ દીવાની હકુમત પરના દાવાનો વિષય-વસ્તુ બની હોત અને અન્ય કિસ્સાઓમાં, આવી હાઈકોર્ટને ગોંધા હોય તેવી અદાલતોના હુકમનામામાંથી અપીલ સાંભળવાની હકુમત ધરાવતી હાઈકોર્ટ” તરીકે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે.

૧૬.૩ વર્તમાન કાર્યવાહીનો વિષય-વસ્તુ સામાવાળાની મિલકતો છે જેની સામે અરજદારની તરફેણમાં ફોરેન એવોર્ડના ફળો મેળવવા માટે અમલીકરણ માંગવામાં આવ્યું છે. આ કોર્ટ પાસે વર્તમાન અરજીઓ સાંભળવાની હકુમત છે કારણ કે સામાવાળાની મિલકતો આ કોર્ટની હકુમતમાં આવેલી છે અને

આમાંની કેટલીક મિલકતો અમલીકરણ અરજીના ફક્ત ૧૫ માં પણ ઓળખવામાં આવી છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે બાલ્કો (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવ્યું છે:

“૯૭....કલમ ૪૭ જે અમુક ફોરેન એવોર્ડ્સના અમલીકરણ સાથે વ્યવહાર કરતી મધ્યસ્થતા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ના ભાગ ૨ માં છે તેણે “કોર્ટ” શબ્દને એવોર્ડના વિષય-વસ્તુ પર હકુમત ધરાવતી કોર્ટ તરીકે વ્યાખ્યાયિત કર્યો છે. આનો સ્પષ્ટ સંદર્ભ એવી કોર્ટ તરફ છે જેની હકુમતમાં મિલકત/વ્યક્તિ આવેલી છે, જેની સામે આંતરરાષ્ટ્રીય મધ્યસ્થ એવોર્ડનું અમલીકરણ માંગવામાં આવ્યું છે.”

૧૬.૪ ઉપરોક્તના પ્રકાશમાં, આ કોર્ટ ઠરાવે છે કે વર્તમાન કેસમાં અમલવારીની શરતો પૂરી થાય છે, અને તેથી ૨ (એ) નો હકારાત્મક જવાબ આપે છે.

૧૭. એવોર્ડ અમલપાત્ર છે કે કેમ તે અંગેના પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવા તરફ આગળ વધતાં, અધિનિયમની કલમ ૪૮ પર વિચારણા કરવી પડી શકે છે, અને તેથી તે પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવી છે :

“૪૮. ફોરેન એવોર્ડ્સના અમલીકરણ માટેની શરતો.—

(૧) ફોરેન એવોર્ડનું અમલીકરણ, જે પક્ષકારની વિરુદ્ધ તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તે પક્ષકારની વિનંતી પર, માત્ર ત્યારે જ ના મંજૂર કરી શકાય જો તે પક્ષકાર કોર્ટને પુરાવો પૂરો પાડે કે—

(એ) કલમ ૪૪ માં દર્શાવેલ કારણના પક્ષકારો, તેમને લાગુ પડતા કાયદા હેઠળ, કોઈ અક્ષમતા હેઠળ હતા, અથવા સદર કરાર જે કાયદાને પક્ષકારોએ આધીન કર્યો છે તે કાયદા હેઠળ અથવા, તેના પર કોઈ સંકેતના અભાવે, જ્યાં એવોર્ડ કરવામાં આવ્યો હતો તે દેશના કાયદા હેઠળ માન્ય નથી; અથવા

(બી) જે પક્ષકારની વિરુદ્ધ એવોર્ડનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે તેને મધ્યસ્થની નિમણૂકની કે મધ્યસ્થ કાર્યવાહીની યોગ્ય નોટિસ આપવામાં આવી ન હતી અથવા તે અન્યથા તેનો કેસ રજૂ કરવામાં અસમર્થ હતો; અથવા

(સી) એવોર્ડ એવા મતભેદ સાથે વ્યવહાર કરે છે જે મધ્યસ્થતા માટેની રજૂઆતની શરતો દ્વારા વિચારવામાં આવ્યો નથી અથવા તેના દાવરામાં આવતો નથી, અથવા તેમાં મધ્યસ્થતા માટેની રજૂઆતના વ્યાપથી પરની બાબતો પરના નિર્ણયો શામેલ છે: પરંતુ, જો મધ્યસ્થતા માટે રજૂ કરાયેલી બાબતો પરના નિર્ણયોને તે

સિવાયની બાબતોથી અલગ કરી શકાય તેમ હોય, તો એવોર્ડનો તે ભાગ કે જેમાં મધ્યસ્થતા માટે રજૂ કરાયેલી બાબતો પરના નિર્ણયો શામેલ છે તેને અમલમાં મૂકી શકાય છે; અથવા

(ડી) મધ્યસ્થ સત્તામંડળનું બંધારણ અથવા મધ્યસ્થતા પદ્ધતિ પક્ષકારોના કરાર અનુસાર ન હતી, અથવા, આવા કરારના અભાવે, જ્યાં મધ્યસ્થતા થઈ હતી તે દેશના કાયદા અનુસાર ન હતી; અથવા

(ઈ) એવોર્ડ હજુ સુધી પક્ષકારો પર બંધનકર્તા બન્યો નથી, અથવા જે દેશમાં અથવા જેના કાયદા હેઠળ એવોર્ડ કરવામાં આવ્યો હતો તે દેશના સક્ષમ સત્તામંડળ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો છે અથવા મોકૂફ રાખવામાં આવ્યો છે.

(ર) મધ્યસ્થ એવોર્ડનું અમલીકરણ ના પણ મંજૂર કરી શકાય જો કોઈને જણાય કે—

(એ) મતભેદનો વિષય-વસ્તુ ભારતના કાયદા હેઠળ મધ્યસ્થતા દ્વારા સમાધાન માટે સક્ષમ નથી; અથવા

(બી) એવોર્ડનું અમલીકરણ ભારતની જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ હશે. સ્પષ્ટતા.—આ કલમના ખંડ (બી) ની સામાન્યતાને બાધ આવ્યા

વિના, કોઈપણ શંકા નિવારણ માટે આથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે, જો એવોર્ડ કપટ કે ભ્રષ્ટાચારથી પ્રેરિત અથવા પ્રભાવિત થયો હોય તો તે એવોર્ડ ભારતની જાહેર નીતિ સાથે સંઘર્ષમાં છે.

(૩) જો પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ઈ) માં દર્શાવેલ સક્ષમ સત્તામંડળને એવોર્ડ રદ કરવા કે મોકૂફ રાખવા માટે અરજી કરવામાં આવી હોય, તો કોર્ટ, જો તેને યોગ્ય લાગે તો, એવોર્ડના અમલીકરણ પરના નિર્ણયને સ્થગિત કરી શકે છે અને એવોર્ડના અમલીકરણનો દાવો કરનાર પક્ષકારની અરજી પર, બીજા પક્ષકારને યોગ્ય જામીન આપવા માટેનો આદેશ પણ આપી શકે છે.

૧૭.૧ સર્વોચ્ચ અદાલતે શ્રી લાલ મહાલ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવ્યું કે રેણુસાગર (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવ્યા મુજબ ફોરેન એવોર્ડ્સ એક્ટની કલમ ૭(૧) (બી)(૨) નો વ્યાપ અધિનિયમની કલમ ૪૮(૨)(બી) ના વ્યાપ અને મર્યાદાને સમાન રીતે લાગુ પડવો જોઈએ. સર્વોચ્ચ અદાલતે વધુમાં નીચે મુજબ નોંધ્યું:

“જપ. વધુમાં, ૧૯૯૬ ના અધિનિયમની કલમ ૪૮ એવોર્ડ અમલીકરણ તબક્કામાં ફોરેન એવોર્ડ પર “બીજી નજર” નાખવાની

તક આપતી નથી. કલમ ૪૮ હેઠળની તપાસનો વ્યાપ ગુણદોષ પર ફોરેન એવોર્ડની સમીક્ષા કરવાની મંજૂરી આપતો નથી. વિસ્થાનિક મધ્યસ્થતા દરમિયાન કાર્યરીતિ સંબંધી ખામીઓ (જેમ કે અગ્રાહ્ય પુરાવાને ધ્યાનમાં લેવા અથવા બંધનકર્તા સ્વરૂપના હોઈ શકે તેવા પુરાવાને અવગણવા/ફગાવી દેવા) અનિવાર્યપણે જાહેર નીતિના આધારે એવોર્ડને અમલીકરણમાંથી મુક્ત કરવા તરફ દોરી જતી નથી.”

૧૭.૨ સર્વોચ્ચ અદાલતે વિજય કારિયા (ઉપરોક્ત) માં કલમ ૪૮ ના સંકુચિત વ્યાપની સ્પષ્ટતા કરી છે. સર્વોચ્ચ અદાલતે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે કલમ ૪૮ હેઠળ માત્ર સંકુચિત આધારો ઉપલબ્ધ છે અને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું:

“આમ અત્યાર સુધી, એ સ્પષ્ટ છે કે મધ્યસ્થતા અધિનિયમની કલમ ૪૮ હેઠળ ફોરેન એવોર્ડનું અમલીકરણ ત્યારે જ ના મંજૂર કરી શકાય જો અમલીકરણનો પ્રતિકાર કરનાર પક્ષકાર કોટ ને પુરાવો પૂરો પાડે કે અમલીકરણનો પ્રતિકાર કરવા માટે દર્શાવેલ આધારોમાંથી કોઈપણ આધાર બનાવવામાં આવ્યો છે. સદર આધારો વોટરટાઈટ છે – કલમ ૪૮ ની બહારના કોઈ પણ આધારને જોઈ શકાતો નથી. તેમજ, કલમ ૪૮ માં વપરાયેલ

શબ્દપ્રયોગ “મે” (કરી શકાય) છે. શ્રી વિશ્વનાથને દલીલ કરી છે કે “મે” શબ્દ ફોરેન એવોર્ડનું અમલીકરણ કરતી કોર્ટમાં એવા એવોર્ડને અમલમાં મૂકવાની વિવેકબુદ્ધિ આપશે છતાં પણ અમલીકરણનો પ્રતિકાર કરવા માટે એક કે વધુ આધારો બનાવવામાં આવ્યા હોય. આ હેતુ માટે, તેમણે કલમ ૪૫ થી ૪૭ પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં “મે” શબ્દથી વિપરીત “શેલ” શબ્દ ધરાવે છે. તેમણે ન્યૂ યોર્ક કન્વેન્શનની કલમ ૫ પર પણ આધાર રાખ્યો હતો જે “મે” શબ્દનો ઉપયોગ કરે છે.”

૧૭.૩ કોર્ટે એક પગલું આગળ વધીને ઠરાવ્યું કે જો અધિનિયમની કલમ ૪૮ હેઠળના કેટલાક આધારો બનાવવામાં આવ્યા હોય તો પણ, કોર્ટ પોતાની વિવેકબુદ્ધિથી ફોરેન એવોર્ડને અમલમાં મૂકી શકે છે. કોર્ટે નોંધ્યું કે:

“૫૬ બીજી બાજુ, જ્યાં અમલીકરણનો પ્રતિકાર કરવા માટે લેવાયેલા આધારો માત્ર પક્ષકારના હિત સાથે જોડાયેલા હોવાનું કહી શકાય, ઉદાહરણ તરીકે, પક્ષકાર મધ્યસ્થ સમક્ષ પોતાનો કેસ રજૂ કરવામાં અસમર્થ રહ્યો હોય, અને કયો આધાર જતો કરવા કે છોડી દેવા માટે સક્ષમ હોય, અથવા, આધાર બન્યો હોવા છતાં, આવા આધાર બનવા પર પક્ષકારને કોઈ પૂર્વગ્રહ થયો ન હોય, કોર્ટ

ફોરેન એવોર્ડને અમલમાં મૂકી શકે છે, જો આવો આધાર બન્યો હોય તો પણ.”

૧૭.૪ સર્વોચ્ચ અદાલતે કારણના વિકૃત અર્થઘટનને વિસ્થાનિક એવોર્ડનો ઇનકાર કરવા માટેનું કારણ ગણી શકાય નહીં તે મુદ્દા પર વધુમાં ઠરાવ્યું કે:

“૧૦૬. ... ખાસ કરીને ઉપર ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓ પૈકી શ્રી લાલ મહાલ (સુપ્રા) નો સંદર્ભ આપતાં, જેમ ઠરાવવામાં આવ્યું છે તેમ, મધ્યસ્થ દ્વારા કારણનું કરવામાં આવેલું અર્થઘટન વિકૃત હોવું તે કલમ ૪૮(૧)(બી) માં સમાવિષ્ટ કોઈપણ કારણો હેઠળ દર્શાવી શકાય તેવું કારણ નથી. તેથી ટ્રિબ્યુનલનું અર્થઘટન સંતુલિત, સાચું કે માનવાયોગ્ય છે કે કેમ તેમાં પડ્યા વિના, આ કારણ રદબાતલ કરવામાં આવે છે.”

૧૭.૫ સુપ્રીમ કોર્ટે વધુમાં ઠરાવ્યું કે ટ્રિબ્યુનલે નિર્ણાયક પુરાવા ધ્યાને લીધા ન હોવાનો આરોપ એ કલમ ૪૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ કારણ નથી અને સમકાલીન પુરાવાઓના ટ્રિબ્યુનલના પૃથ્થકરણની કોઈપણ ચકાસણી પસંદગીયુક્ત અને વિકૃત હતી તે પણ કલમ ૪૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ નથી:

“૧૦૮. ... કોઈપણ સંજોગોમાં, જો કંઈ હોય, તો આ કારણ એવોર્ડની કથિત વિકૃતિ તરફ જાય છે, જે અમે ઉપર ઠરાવ્યા મુજબ, કલમ ૪૮ ની સીમા બહાર છે.”

“૧૧૦. ...ટ્રિબ્યુનલનું સમકાલીન આચરણનું પૃથ્થકરણ પસંદગીયુક્ત અને વિકૃત છે. આ કારણમાં વધુ વિગતોમાં ગયા વિના, કલમ ૪૮ ની મર્યાદાઓમાં આવતી ન હોવાથી, આ દલીલને તરત જ ફગાવી દેવી જોઈએ.”

૧૭.૬ સુપ્રીમ કોર્ટે “ન્યાયના સૌથી મૂળભૂત ખ્યાલો” [કલમ ૪૮(૨), સ્પષ્ટીકરણ ૧(૩)] માં શાનો સમાવેશ થાય છે તે ધોરણ નક્કી કરતી વખતે ઠરાવ્યું કે:

“૮૬. ...હંમેશા યાદ રાખવું જોઈએ કે નબળું કારણ, જેના દ્વારા કોઈ મહત્વપૂર્ણ મુદ્દો અથવા દાવો રદ કરવામાં આવે છે, તે આ પ્રકારના કેસોમાં ક્યારેય આવી શકે નહીં...

... વિચારણા કરવા માટેનો મહત્વનો મુદ્દો એ છે કે વિસ્થાનિક એવોર્ડને સમગ્રપણે, ન્યાયી રીતે અને ઝીણવટભરી ભૂલો કાઢ્યા વિના વાંચવો જોઈએ. જો સમગ્રપણે વાંચવામાં આવે, તો ઉક્ત એવોર્ડમાં પક્ષકારો દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલા મૂળભૂત

મુદ્દાઓને સંબોધવામાં આવ્યા છે અને પક્ષકારોના દાવાઓ અને વળતા દાવાઓનો સારાંશમાં નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે, તો તેનો અમલ થવો જ જોઈએ.”

૧૮. ઉપરના સિદ્ધાંતોની વિચારણા, આ કોર્ટને એ સમજવા માટે દોરી જાય છે કે કલમ ૪૮ હેઠળ નિર્દિષ્ટ કરાયેલા કારણો સિવાય અન્ય કોઈ કારણ વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણનો વિરોધ કરવા માટે ઉપલબ્ધ નથી. કાયદાની સ્થિતિ પર તે પ્રકાશ સાથે, સામાવાળાના વિ. વકીલ શ્રી હેમાણી દ્વારા વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણનો વિરોધ કરવા માટે ગ્રાહ્ય રાખવામાં આવેલી એકમાત્ર દલીલ જાહેર નીતિનો બચાવ છે જ્યાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે આનિટ્રેશન કરારમાં બે ભારતીય પક્ષકારો સામેલ છે જેમણે ભારત બહાર તેમની મધ્યસ્થતાનું સ્થળ નિયુક્ત કરવા માટે સંમતિ આપી છે, તે હદ સુધી આવો કરાર ભારતીય કરાર અધિનિયમની કલમ ૨૮ સાથે અસંગત હશે અને તેથી કાયદાની કલમ ૨૩ હેઠળ અસરગ્રસ્ત થશે, જે કરારને ગેરકાયદેસર બનાવે છે, તેથી તે ભારતની જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ છે. આવું કારણ કાયદાની કલમ ૪૮ (૨)(બી) હેઠળ શ્રી હેમાણીને ઉપલબ્ધ હોવાથી, તેની સુસંગતતા તપાસવી પડશે.

૧૮.૧ કલમ ૪૮ (૨)(બી) માટે, એ નોંધવું જોઈશે કે તેના સ્પષ્ટીકરણ ૨ માં નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યું છે કે “શંકા નિવારણ અર્થે, ભારતીય કાયદાની મૂળભૂત

નીતિનું ઉદ્ધંધન છે કે કેમ તે અંગેની કસોટીમાં વિવાદના ગુણદોષ પર પુનરાવલોકનનો સમાવેશ થશે નહીં.” કાયદાની આ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, શ્રી હેમાણી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ પર વિચાર કરવો પડશે.

૧૮.૨ શ્રી હેમાણીની દલીલ એ છે કે ભારત બહાર મધ્યસ્થતાનું સ્થળ નિયુક્ત કરીને, વિસ્થાનિક અદાલતમાં આવુ ક્ષેત્રાધિકાર નિહિત કરતી વખતે કાનૂની ઉપાયો મેળવવા માટે ભારતીય અદાલતોના ક્ષેત્રાધિકારને સંપૂર્ણપણે બાકાત રાખવાને કારણે કલમ ૨૮(એ) હેઠળ આપવામાં આવેલી અસમર્થતા ઉદ્ભવશે. તે હદ સુધી, શ્રી હેમાણી રજૂઆત કરશે કે કરાર/સંમતિપત્રનો અવેજ કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હશે અને તેથી ભારતીય કરાર અધિનિયમની કલમ ૨૩ ની અમલવારીનું કારણ બનશે જે આર્બિટ્રેશન કરારને રદબાતલ ગણાશે અને તે ઉપરાંત ભારતની જાહેર નીતિની વિરુદ્ધ ગણાશે. શ્રી હેમાણીની ઉક્ત દલીલની સરાહના કરવાના હેતુથી, ભારતીય કરાર અધિનિયમની કલમ ૨૮ અને ૨૩ તે ક્રમમાં નીચે મુજબ પુનઃ રજૂ કરવામાં આવી છે

“કલમ ૨૮.

દરેક કરાર,—

(એ) જેના દ્વારા તેનો કોઈ પણ પક્ષકાર સામાન્ય ટ્રિબ્યુનલોમાં સામાન્ય કાનૂની કાર્યવાહી દ્વારા, કોઈપણ કરાર હેઠળ અથવા તેના સંદર્ભમાં પોતાના અધિકારોનો અમલ કરવાથી સંપૂર્ણપણે મર્યાદિત

થાય છે, અથવા તે સમય મર્યાદિત કરે છે જેની અંદર તે આ રીતે તેના અધિકારોનો અમલ કરી શકે છે; અથવા

(બી) જે તેના કોઈપણ પક્ષકારના અધિકારોને સમાપ્ત કરે છે, અથવા ચોક્કસ મુદત પૂરી થતાં કોઈપણ કરાર હેઠળ અથવા તેના સંદર્ભમાં કોઈપણ પક્ષકારને કોઈપણ જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરે છે, જેથી કોઈપણ પક્ષકારને પોતાના અધિકારોનો અમલ કરવાથી મના દિત કરી શકાય, તે તે હદ સુધી રદબાતલ છે.

અપવાદ ૧.—ઉદ્ભવી શકે તેવા આર્બિટ્રેશન વિવાદનો સંદર્ભ આપવા માટેના કરારનો બચાવ.—આ કલમ એવા કરારને ગેરકાયદેસર બનાવશે નહીં, જેના દ્વારા બે કે તેથી વધુ વ્યક્તિઓ સંમત થાય છે કે કોઈપણ વિષય અથવા વિષયોના વર્ગના સંબંધમાં તેમની વચ્ચે ઉદ્ભવી શકે તેવો કોઈપણ વિવાદ આર્બિટ્રેશનને સોંપવામાં આવશે, અને તેવા સોંપાયેલા વિવાદના સંદર્ભમાં માત્ર તેવા આર્બિટ્રેશનમાં આપવામાં આવેલી રકમ જ વસૂલ કરી શકાશે.”

“કલમ ૨૩

કયા અવેજ અને હેતુઓ કાયદેસર છે, અને કયા નહીં.

કરારનો અવેજ અથવા હેતુ કાયદેસર છે, સિવાય કે— તે કાયદા દ્વારા પ્રતિબંધિત હોય; અથવા તે એવી પ્રકૃતિનો હોય કે, જો મંજૂરી આપવામાં આવે, તો તે કોઈપણ કાયદાની જોગવાઈઓને નિષ્ફળ બનાવશે; અથવા કપટપૂર્ણ હોય; અથવા બીજાના શરીર કે મિલકતને નુકસાન પહોંચાડતું હોય કે તેમાં સમાવિષ્ટ હોય; અથવા કોઈ તેને અનૈતિક અથવા જાહેર નીતિથી વિપરીત ગણતી હોય.

આમાંના દરેક કિસ્સામાં, કરારનો અવેજ અથવા હેતુ ગેરકાયદેસર કહેવાય છે. જે દરેક કરારનો હેતુ અથવા અવેજ ગેરકાયદેસર હોય તે રદબાતલ છે.”

૧૮.૩ તેમની ઉપરોક્ત રજૂઆતને બળ આપવા માટે, શ્રી હેમાણી વર્તમાન કેસના સંદર્ભમાં આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૨૮ ની અમલવારી લાગુ કરવા માટે ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (સુપ્રા) પર આધાર રાખશે. શ્રી હેમાણીની ઉપરોક્ત દલીલોની પૃષ્ઠભૂમિમાં, જાહેર નીતિના બચાવ અંગે દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા ગ્લેનકોર (સુપ્રા) માં અનુસરવામાં આવ્યા મુજબ રેણુસાગર (સુપ્રા) માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્દેશોનો સંદર્ભ લેવો ફળદાયી રહેશે. ઉક્ત નિર્ણયોમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જાહેર નીતિના બચાવનું સંકુચિત અર્થઘટન થવું જોઈએ. ઉપરાંત, વધુમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જાહેર નીતિના બચાવનું સંકુચિત અર્થઘટન કરવામાં આવવું જોઈએ અને 'જાહેર નીતિ'

શબ્દાવલી એવા ક્ષેત્રને આવરી લે છે જે ઉક્ત શબ્દાવલી પછી આવતા 'અને ભારતનો કાયદો' શબ્દો દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો નથી. આમ, માત્ર કાયદાનું ઉદ્ધંધન જાહેર નીતિના અવરોધને આકર્ષિત કરશે નહીં અને કાયદાના ઉદ્ધંધન કરતાં કંઈક વધુ જરૂરી છે. એવું પણ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે "'ભારતની જાહેર નીતિ' શબ્દાવલીની મર્યાદા અને વ્યાપ્તિનું અનિવાર્યપણે ભારતની મૂળભૂત નીતિનો અર્થ થાય તે રીતે સંકુચિત અર્થઘટન કરવું જોઈએ, અને, કલમ ૪૮ (૨) ના સ્પષ્ટીકરણ દ્વારા સ્પષ્ટ કર્યા મુજબ, જાહેર નીતિ સાથેના સંઘર્ષમાં કપટ અથવા ભ્રષ્ટાચારના તત્વનો સમાવેશ થવો જોઈએ". શ્રી હેમાણીનો બચાવ દિલ્લી હાઈકોર્ટ દ્વારા ગ્લેનકોર (સુપ્રા) માં અનુસરવામાં આવેલ રેણુસાગર (સુપ્રા) માં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલા ઉપરોક્ત ધોરણમાં સ્પષ્ટપણે નિષ્ફળ જાય છે.

૧૮.૪ તદુપરાંત, શ્રી હેમાણી દ્વારા ઉપસ્થિત કરાયેલા જાહેર નીતિના બચાવ પર ગુણદોષ પર વિચાર કરતી વખતે પણ, આ કોર્ટ અપ્રભાવિત રહે છે કારણ કે આવો બચાવ ઉપસ્થિત કરતી વખતે શ્રી હેમાણીના ધ્યાન બહાર જે રહી જાય છે અને જે કલમ ૨૮ હેઠળ અસમર્થતા નક્કી કરવા માટે નિર્ણાયક છે તે તેનું સ્પષ્ટીકરણ ૧ છે જે સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરે છે કે કલમ ૨૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ અસમર્થતા તેના ક્ષેત્રમાંથી આનિર્દેશનના સંદર્ભને બાકાત રાખશે.

૧૮.૫ તદુપરાંત, એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કરાર દ્વારા પક્ષકારો કોઈ અદાલતને ક્ષેત્રાધિકાર પ્રદાન કરી શકતા નથી જ્યાં સીપીસી લાગુ પડતી અદાલતમાં એવું કોઈ ક્ષેત્રાધિકાર અસ્તિત્વમાં ન હોય, પરંતુ જ્યારે પક્ષકારો વિસ્થાનિક અદાલતના વિશિષ્ટ ક્ષેત્રાધિકારને સબમિટ કરવા માટે સંમત થાય ત્યારે આ સિદ્ધાંત લાગુ પડતો નથી. આમ, એ સ્પષ્ટ છે કે કરારના પક્ષકારો 'તટસ્થ અદાલત' અથવા 'પસંદગીની અદાલત' તરીકે ઓળખાતી વિસ્થાનિક અદાલત દ્વારા તેમના વિવાદોનો નિકાલ લાવવા માટે સંમત થઈ શકે છે જે તેમાં વિશિષ્ટ અથવા બિન-વિશિષ્ટ ક્ષેત્રાધિકાર ઊભું કરે છે. કાયદાની ઉપરોક્ત સ્થિતિની સાથે, અને કલમ ૨૮ માં આવેલું સ્પષ્ટીકરણ કલમ ૨૮(એ) ની મર્યાદામાંથી આર્બિટ્રેશનના સંદર્ભને બાકાત રાખે છે, તે પણ જણાઈ આવે છે કે ૧૯૯૬ નો એક્ટ, બે ભારતીય પક્ષકારોને વિસ્થાનિક અદાલત નિયુક્ત કરવાથી અને તેની આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીની દેખરેખ માટે તેમાં વિશિષ્ટ ક્ષેત્રાધિકાર નિહિત કરવાથી સ્વયં પ્રતિબંધિત કરતો નથી અને તેથી પક્ષકારો ઝ્યુરિય ખાતે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ નિયુક્ત કરે તો પણ કોઈપણ ભારતીય કાયદાનું ઉલ્લંઘન થતું નથી, કોઈપણ ભારતીય કાયદા દ્વારા તે પ્રતિબંધિત હોવું તો દૂરની વાત છે. આમ, શ્રી હેમાણીનો જાહેર નીતિનો બચાવ માત્ર રેણુસાગર (સુપ્રા) અને ગ્લેનકોર (સુપ્રા) માં નક્કી કરાયેલા ધોરણોમાં નિષ્ફળ જાય છે એટલું જ નહીં પરંતુ ભારતીય કરાર અધિનિયમ અથવા આર્બિટ્રેશન એક્ટ દ્વારા પ્રતિબંધિત

હોવાના કે તેનું ઉદ્ધંધન કરવાના ધોરણ પર પણ ટકી શકતો નથી, તેને અમાન્ય રાખવા યોગ્ય છે.

૧૮.૬ ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (સુપ્રા) પરનો આધાર પણ શ્રી હેમાણીના બચાવને આગળ વધારવા માટે કોઈ મદદ કરી શકશે નહીં. જ્યારે આ કોર્ટ ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (સુપ્રા) પરના આધાર અંગે શ્રી ઠાકોરના પ્રત્યુત્તર સાથે સંમત થાય છે કે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં તે લાગુ પડતું નથી, ત્યારે આ કોર્ટનું ધ્યાન ખેંચે છે તે ૧૯૯૬ ના એક્ટની કલમ ૨૮ ના સંદર્ભમાં બાલકો (સુપ્રા) નો અંશ છે જે ટીડીએમ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (સુપ્રા) માં ચર્ચાના કેન્દ્રમાં હતો. બાલકો (સુપ્રા) માંથી ઉક્ત અંશ નીચે પુનઃ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે:

“૧૨૩. અપીલકર્તાઓના વિ. વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૨૮ એ સંસદના ઇરાદાનો બીજો સંકેત છે કે આબિટ્રિશન એક્ટ, ૧૯૯૬ નો ભાગ ૧ ભારતમાં થતી મધ્યસ્થતા પૂરતો મર્યાદિત ન હતો. અમે પક્ષકારોના વિ. વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ. જેમ કે કલમ ૨૮ નું શીર્ષક દર્શાવે છે, તેનો એકમાત્ર હેતુ “વિવાદના સાર” ને લાગુ પડતા નિયમોની ઓળખ કરવાનો છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો,

તે લાગુ પડતા કાયદાના સંઘર્ષના નિયમો સાથે કામ કરે છે. આ કલમ ભારતમાં સ્થળ ધરાવતા સંપૂર્ણ સ્થાનિક મધ્યસ્થતા અને આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા વચ્ચે તફાવત કરે છે. કલમ ૨૮(૧)(એ) સ્પષ્ટ કરે છે કે ભાગ ૧ હેઠળના આર્બિટ્રેશનમાં જેમાં કલમ ૨(૧)(એફ) લાગુ પડતી નથી, ટ્રિબ્યુનલ પાસે ભારતીય “કરારને લાગુ પડતો સારભૂત કાયદો” લાગુ કરીને “વિવાદ” નો નિર્ણય કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી. આ સ્પષ્ટપણે એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે છે કે બે અથવા વધુ ભારતીય પક્ષકારો આર્બિટ્રેશનનો સહારો લઈને સારભૂત ભારતીય કાયદામાંથી છટકબારી ન શોધે. આ જોગવાઈ તેવા કરારમાં કોઈપણ વિપરીત જોગવાઈ પર ઉપરી અસર ધરાવશે. બીજી બાજુ, જ્યાં ભાગ ૧ હેઠળનું આર્બિટ્રેશન કલમ ૨(૧)(એફ) ની મર્યાદામાં આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા છે, પક્ષકારો અન્ય કોઈપણ “સારભૂત કાયદા” માટે સંમત થવા માટે મુક્ત રહેશે અને જો તેમ સંમત ન થાય તો, લાગુ પડતો “સારભૂત કાયદો” ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબનો રહેશે. કલમ માત્ર એ દર્શાવે છે કે ધારાસભાએ સ્થાનિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય મધ્યસ્થતાને અલગ પાડી છે. તેથી, ભારતને અનુકૂળ આવે તે માટે, જ્યાં આર્બિટ્રેશન ભારતમાં હોય ત્યાં કાયદાના સંઘર્ષના નિયમોમાં યોગ્ય ફેરફાર કરવામાં આવ્યા

છે. જ્યાં સ્થળ ભારત બહાર હોય ત્યાં આ લાગુ પડશે નહીં. તે કિસ્સામાં, જે દેશમાં આબિટ્રેશન થાય છે તે દેશના કાયદાના સંઘર્ષના નિયમો લાગુ કરવા પડશે. તેથી, અમારા મતે, અપીલકર્તાઓના વિ. પરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા “જ્યાં આબિટ્રેશનનું સ્થળ ભારતમાં આવેલું છે” તે શબ્દાવલી પર મૂકવામાં આવેલો ભાર એ વાતનો સૂચક નથી કે સંસદનો ઇરાદો આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ના ભાગ ૧ ને પ્રદેશાતીત અમલ આપવાનો હતો.”

૧૮.૭ કરાર અધિનિયમની કલમ ૨૮ અને ૨૩ ના સંદર્ભમાં જાહેર નીતિના બચાવના ગુણદોષ હોય કે ટીડીએમ ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર (પી) લિમિટેડ (સુપ્રા) ની અમલવારી હોય, કોઈપણ પાસાથી જોતાં આ કોર્ટ એક્ટની કલમ ૪૮(૨)(બી) ની ગણતરી પર પ્રશ્નરૂપ વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણના વિરોધને સમર્થન આપી શકતી નથી. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ કોર્ટ ઠરાવે છે કે પ્રશ્નરૂપ વિસ્થાનિક એવોર્ડ ભારતની નીતિની વિરુદ્ધ નથી, તેથી, ભારતમાં અમલ કરવા યોગ્ય છે અને તદનુસાર પ્રશ્ન ૨ (બી) નો જવાબ હકારાત્મક આપવામાં આવે છે.

૧૯. ઉપરોક્ત નિષ્કર્ષ પર આવ્યા પછી, આ કોર્ટ છેલ્લા પ્રશ્ન પર આગળ વધશે એટલે કે પ્રશ્નરૂપ કરારના સંદર્ભમાં કલમ ૯ હેઠળની અરજી આ કોર્ટ સમક્ષ ચલાવવા પાત્ર છે કે કેમ?

૧૯.૧ વિસ્થાનિક એવોર્ડ સુરક્ષિત કરવા માટે અને અમલીકરણ પર તે કાગળ પરની ડિકી તરીકે ન રહી જાય તે માટે સામાવાળાની મિલકતોના નિકાલ પર સ્ટે મેળવવાના હેતુથી અત્રેના અરજદારે આ કોર્ટ સમક્ષ નં. આઈએએપી નં. ૧૩૪/૨૦૧૯ (“કલમ ૯ ની અરજી”) ધરાવતી એક્ટની કલમ ૯ હેઠળની અરજી સાથે અમલીકરણ અરજી સબમિટ કરી હતી. શ્રી ઠાકોર દ્વારા રજૂ કરાયા મુજબ અરજદારનો કેસ એ છે કે, એક્ટની કલમ ૨(૨) ના પ્રોવિઝોમાં “આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા” શબ્દાવલીનો ઉપયોગ ખોટો શબ્દપ્રયોગ જણાય છે. આ એટલા માટે પણ છે કારણ કે કલમ ૨ (૧) (એફ) હેઠળ “આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા” ની વ્યાખ્યા માત્ર ભારતમાં સ્થિત મધ્યસ્થતાઓને જ લાગુ પડે છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કલમ ૨(૨) માં “આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા” શબ્દોનો ઉપયોગ ભારત બહાર સ્થિત તમામ મધ્યસ્થતાઓને દર્શાવવા માટે વ્યાપકપણે કરવામાં આવ્યો છે. તેથી શબ્દાવલીમાં “સંપૂર્ણ અસંગતતા” છે અને વાણિજ્યિક અદાલતો અધિનિયમની કલમ ૧૦ ના કિસ્સામાં પણ આમ જ છે. આવું વિચારવામાં અરજદાર એકલા નથી. કલમ ૨ ની વ્યવહારિક અસમર્થતા ટ્રામો ડીએમસીસી વિ. નાગાર્જુન ફર્ટિલાઇઝર્સ એન્ડ કેમિકલ્સ લિમિટેડ ૨૦૧૭ એસસીસી ઓનલાઈન બોમ્બ ૮૬૭૬ (ટ્રામો) ના કેસમાં પણ સ્વીકારવામાં આવી હતી. કોર્ટ એક્ટની કલમ ૨(૧)(ઈ)(૨) નું અર્થઘટન કરી રહી હતી, જે આંતરરાષ્ટ્રીય

વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા શબ્દોનો પણ ઉપયોગ કરે છે અને આ “સંપૂર્ણ અસંગતતા” ને માન્યતા આપી હતી. કોર્ટે ઠરાવ્યું:

“૨૨... ધારાસભા એવી પરિસ્થિતિની કલ્પના કરશે નહીં કે કોઈ પક્ષકાર એક્ટની કલમ ૪૭ અને ૪૮ હેઠળ નાણાકીય એવોર્ડનો અમલ કરવા માટે કોર્ટના ક્ષેત્રાધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે, પરંતુ, કલમ ૮ ની પ્રકૃતિની કોઈપણ રાહત માટે તે જ કોર્ટનું ક્ષેત્રાધિકાર ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં. આ વર્તમાન કેસ જેવી પરિસ્થિતિમાં કલમ ૮ ની જોગવાઈઓને અમલમાં મૂકવામાં સંપૂર્ણ અસંગતતા ઊભી કરશે અને ધારાસભીય ઈરાદાને નિષ્ફળ બનાવશે.”

“૨૪. બીજું મહત્વનું પાસું જે નકારી શકાય નહીં તે એ છે કે કલમ ૨(૧)(ઈ)(૨) એક્ટના ભાગ ૨ માં આવતા વિસ્થાનિક એવોર્ડને લાગુ પડતી નથી. આથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યારે પ્રશ્નરૂપ આનિટ્રેશન કે એવોર્ડ એક્ટની કલમ ૨(૧)(ઈ)(૨) હેઠળ આવશે નહીં ત્યારે ઉક્ત જોગવાઈની કોઈ અમલવારી થઈ શકે નહીં. આથી અનિવાર્યપણે એક્ટના ભાગ ૨ માં આવતી કલમ ૪૭ ના “સ્પષ્ટીકરણ” માં સમાવિષ્ટ “કોર્ટ” ની વ્યાખ્યાનો આશ્રય લેવો જરૂરી બનશે, જેથી એવું ઠરાવી શકાય કે આ તે જોગવાઈ છે જે

પ્રશ્નરૂપ વિસ્થાનિક એવોર્ડની અમલવારી પડતર હોય ત્યાં સુધી, કલમ ૯ ની અરજી ચલાવવા માટે આ કોર્ટને ક્ષેત્રાધિકાર આપવા માટે સુસંગત બને છે. કલમ ૪૭ ના સ્પષ્ટીકરણ હેઠળ “કોર્ટ” ની વ્યાખ્યા અંગે એક્ટના ભાગ ૨ ની અમલવારીની આવી કાનૂની કલ્પના એ ૨૦૧૫ ના સુધારા અધિનિયમ પરિણામ છે. મારા મતે, ૨૦૧૫ ના સુધારા અધિનિયમ દ્વારા લાવવામાં આવેલી ધારાસભીય યોજનાને ધ્યાનમાં લેતાં, પરિસ્થિતિઓમાં, અન્ય કોઈપણ અર્થઘટનનો આશ્રય લેવો શક્ય નથી. વિસ્થાનિક એવોર્ડનો અમલ કરવામાં અને એક્ટની કલમ ૯ નો આશ્રય લેવામાં એક પક્ષકારને, વર્તમાન કેસની હકીકતો સમાન પરિસ્થિતિમાં, અસરકારક ઉપાય વિના છોડી શકાય નહીં. મારા મતે આ અર્થઘટન વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણમાં કલમ ૯ ને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં ધારાસભીય ઇરાદાને પૂર્ણ કરે છે અને સંતોષે છે.”

૧૯.૨ શ્રી ઠાકોરે રજૂઆત કરી હતી કે બોમ્બે હાઈકોર્ટે ટ્રામો (સુપ્રા) માં નોંધ્યું હતું કે વિસ્થાનિક એવોર્ડનો અમલ કરાવતા અને એક્ટની કલમ ૯ નો આશ્રય લેતા પક્ષકારને અસરકારક ઉપાય વિના છોડી શકાય નહીં અને તેથી, કલમ ૨ (૨) હેઠળના પ્રોવિઝોને વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારકોનું રક્ષણ કરવાના ધારાસભાના ઇરાદા સાથે સુસંગત બનાવવો જોઈએ. આમ, ટ્રામો (સુપ્રા) ના

નિર્ણયમાં ઠરાવ્યા મુજબ, વિસ્થાનિક એવોર્ડની સહાયતા માટે દાખલ કરાયેલી કલમ ૯ ની અરજીમાં ક્ષેત્રાધિકાર લાગુ કરવા માટેની સાચી જોગવાઈ કલમ ૪૭ નું સ્પષ્ટીકરણ છે અને કલમ ૨ સહિત ભાગ ૧ માંની કોઈ વ્યાખ્યાઓ નથી.

૧૯.૩ શ્રી ઠાકોરે ધારાસભીય ઇરાદા તરફ લક્ષ દોર્યું હતું જે તેઓ સમજી રહ્યા હતા કે વિસ્થાનિક સ્થિત આબિટ્રેશનની સહાયતામાં (પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતાને ધ્યાનમાં લીધા વિના) કલમ ૯ ની અરજીઓની મંજૂરી આપવાનો હતો, જેના પરિણામે એક્ટમાં ૨૦૧૫ ના સુધારા આવ્યા જેણે ભાગ ૨ ના વિસ્થાનિક એવોર્ડમાં કોઈપણ ભાગ ૧ ની કાર્યવાહી પર બાલકોના પ્રતિબંધને દૂર કરવા માટે ૨(૨) માં પ્રોવિઝો દાખલ કર્યો. ભાગ ૧ માં કલમ ૯ હોવા છતાં કલમ ૯ ની કાર્યવાહી દ્વારા ભારતમાં હોઈ શકે તેવી તેમની મિલકતોનું રક્ષણ કરવામાં વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારકોને સહાય કરવા માટે આ કરવામાં આવ્યું હતું. ૨૪૬મો લો કમિશન રિપોર્ટ આને માન્યતા આપે છે અને તદનુસાર ભલામણ કરી હતી કે કલમ ૯ ભારત બહાર સ્થિત આબિટ્રેશનને પણ લાગુ પડવી જોઈએ. લો કમિશન રિપોર્ટમાં નીચે મુજબ ખાસ નોંધ કરવામાં આવી છે:

“[નોંધ: આ પ્રોવિઝો એ સુનિશ્ચિત કરે છે કે ભારતીય કોર્ટ આ જોગવાઈઓના સંબંધમાં ક્ષેત્રાધિકારનો ઉપયોગ કરી શકે છે, ભલે આબિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોય.]”

૧૯.૪ ત્યારબાદ શ્રી ઠાકોર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે લો કમિશન દ્વારા ઓળખાયેલ વિસ્થાનિક એવોર્ડ માટે કલમ ૯ ની અમલવારી માટેનું એકમાત્ર ધોરણ એ છે કે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોવું જોઈએ અને પક્ષકારોની રાષ્ટ્રીયતાની તેમાં કોઈ ભૂમિકા નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ધારાસભાનો ઇરાદો વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારણ કરનાર કોઈપણ પક્ષકારને એક્ટની કલમ ૯ હેઠળ રાહત આપવાનો હતો. શ્રી ઠાકોર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે લો કમિશને રજકમા લો કમિશન રિપોર્ટના પેરા ૪૧ માં નોંધ્યું છે કે વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણ દરમિયાન વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારણ કરનાર પક્ષકારનું રક્ષણ થવું જોઈએ. લો કમિશને નીચે મુજબ નોંધ્યું છે:

“૪૧. જ્યારે બાલકો નો નિર્ણય એ યોગ્ય દિશામાં એક પગલું છે અને વિસ્થાનિક આર્બિટ્રેશનમાં ન્યાયિક હસ્તક્ષેપને નોંધપાત્ર રીતે ઘટાડશે, કમિશનને લાગે છે કે હજુ પણ કેટલાક એવા ક્ષેત્રો છે જે સમસ્યાજનક બનવાની શક્યતા છે.

જ્યાં પક્ષકારની મિલકતો ભારતમાં આવેલી હોય, અને નજીકના ભવિષ્યમાં તે પક્ષકાર તેની મિલકતોનો નિકાલ કરે તેવી શક્યતા હોય, તો જો આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ વિદેશમાં હોય તો અન્ય પક્ષકાર પાસે અસરકારક ઉપાયનો અભાવ રહેશે. પાછળના પક્ષકાર પાસે

ને શક્ય ઉપાયો હશે, પરંતુ બંનેમાંથી કોઈ અસરકારક રહેશે નહીં. પ્રથમ, પાછળનો પક્ષકાર વિસ્થાનિક કોર્ટ અથવા આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસેથી જ વચગાળાનો હુકમ મેળવી શકે છે અને વચગાળાના હુકમ દ્વારા સર્જાયેલા અધિકારનો અમલ કરવા માટે સિવિલ સૂટ દાખલ કરી શકે છે. વચગાળાનો હુકમ એક્ઝિક્યુશન પીટિશન દાખલ કરીને સીધો અમલ કરી શકાય તેવો રહેશે નહીં કારણ કે તે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૩ અને જજએ ના હેતુઓ માટે “ચુકાદો” અથવા “ડિક્રી” તરીકે લાયક ઠરશે નહીં (જે વિસ્થાનિક ચુકાદાઓનો અમલ કરવા માટે પદ્ધતિ પૂરી પાડે છે). બીજું, પ્રથમ પક્ષકાર વિસ્થાનિક હુકમની શરતોનું પાલન ન કરે તેવા કિસ્સામાં, પાછળનો પક્ષકાર વિસ્થાનિક કોર્ટમાં કોર્ટના અનાદર માટે કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે અને સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૧૩ અને જજએ હેઠળ વિસ્થાનિક કોર્ટના ચુકાદાનો અમલ કરી શકે છે. આમાંથી કોઈ પણ ઉપાય મેળવેલી વચગાળાની રાહતનો અમલ કરાવવા માંગતા પક્ષકારને વ્યવહારુ ઉપાય પૂરો પાડે તેવી શક્યતા નથી. ...

જરૂર. ઉપરોક્ત મુદ્દાઓને કલમ ૨(૨), ૨(૨એ), ૨૦, ૨૮ અને ૩૧ માં પ્રસ્તાવિત સુધારાઓ દ્વારા સંબોધવામાં આવ્યા છે.”

૧૯.૫ શ્રી ઠાકોરે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે ભારતમાં અદાલતોએ ૨૦૧૫ થી, એક્ટના ભાગ ૨ હેઠળ વિસ્થાનિક એવોર્ડનું અમલીકરણ પડતર હોય ત્યાં સુધી વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારકનું રક્ષણ કરવા માટે એક્ટની કલમ ૯ હેઠળ હુકમો પસાર કર્યા છે. ૧૯ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૦ ના રોજ આવેલ એવિટેલ પોસ્ટ સ્ટુડિયોઝ લિમિટેડ વિ. એચએસબીસી પીઆઈ હોલિંગ્સ (મોરિશિયસ) લિમિટેડ સિવિલ અપીલ નં. ૫૧૪૫ અને ૫૧૫૮/૨૦૧૬ (એવિટેલ પોસ્ટ) માં સુપ્રીમ કોર્ટના તાજેતરના ચુકાદામાં, કોર્ટે વિસ્થાનિક એવોર્ડ ધારકનું રક્ષણ કરતી બોમ્બે હાઈકોર્ટ દ્વારા મંજૂર કરાયેલા કલમ ૯ ના હુકમ વિરુદ્ધની એસએલપી ફગાવી દીધી હતી. કોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે વિસ્થાનિક એવોર્ડનું અમલીકરણ પડતર હોય ત્યાં સુધી કલમ ૯ ની અરજીને અનુસરીને કોર્ટમાં ૬૦ મિલિયન યુએસડી ની રકમ જમા કરવામાં આવે.

૧૯.૬ તેનાથી વિપરીત, શ્રી હેમાણીએ રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૯ ની અરજી દાખલ કરીને, અરજદારે એક્ટના ભાગ-૧ ની અમલવારી સ્વીકારી છે, જે વર્તમાન વિસ્થાનિક એવોર્ડને સ્થાનિક એવોર્ડ બનાવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે એક્ટની કલમ ૨(૨) નો પ્રોવિઝો એવા આર્બિટ્રેશનને પણ એક્ટની કલમ ૯ હેઠળની રાહતને માન્યતા આપે છે જે ભારતમાં સ્થિત નથી અને

જે ભાગ ૨ દ્વારા શાસિત થાય છે. એક્ટનો પ્રોવિઝો ૨(૨) નીચે મુજબ વંચાય છે:

“તે શરતે કે વિપરીત કરારને આધીન રહીને, કલમ ૯, ૨૭ અને કલમ ૩૭ ની ઉપ-કલમ (૧) ના કલમ (એ) અને ઉપ-કલમ (૩) ની જોગવાઈઓ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને પણ લાગુ પડશે, ભલે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોય, અને તેવા સ્થળે કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આ એક્ટના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલ કરવા યોગ્ય અને માન્ય હોય.”.

૧૯.૭ શ્રી હેમાણી દ્વારા રજૂઆત કરાયેલા સામાવાળાએ એવી દલીલ કરી હતી કે કલમ ૨(૨) નો પ્રોવિઝો માત્ર ભારત બહારની આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાઓને જ લાગુ પડે છે જે કલમ ૨(૧)(એફ) માં આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાની વ્યાખ્યા મુજબ ઓછામાં ઓછા એક વિસ્થાનિક પક્ષકારની જરૂરિયાત ધરાવે છે જે વર્તમાન કેસમાં અસ્તિત્વમાં ન હતો. સામાવાળાએ દલીલ કરી હતી કે અરજદારે કલમ ૯ ની અરજી દાખલ કરી છે તે ઉપરાંત તમામ આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી મુંબઈ ખાતે ચલાવવામાં આવી હતી તે

હકીકત સાથે મળીને, વિસ્થાનિક એવોર્ડના સ્વરૂપને સ્થાનિક એવોર્ડમાં બદલી નાખ્યું છે.

૧૯.૮ બંને પક્ષોની રજૂઆતો ધ્યાને લેતાં, આ કોર્ટ નીચે મુજબ ઠરાવે છે:

(એ) કલમ ૨ (૨) ના પ્રોવિઝોની સાદી ભાષા એવો અર્થ સૂચવે છે કે કલમ ૯, ૨૭ અને કલમ ૩૭ ની ઉપ-કલમ (૧) ના કલમ (એ) અને ઉપ-કલમ (૩) ની જોગવાઈઓ આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને પણ લાગુ પડશે, ભલે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોય, અને તેવા સ્થળે કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આ એક્ટના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલ કરવા યોગ્ય અને માન્ય હોય. ઉપરોક્ત જોગવાઈનું સરખા ગુણધર્મવાળા (ઈજસ્ટેમ જેનરીસ) અર્થઘટન કરતાં એ બાબત સામે આવશે કે કલમ ૯ અન્ય બાબતોની સાથે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને લાગુ પડશે, ભલે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોય, અને તેવા સ્થળે કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આ એક્ટના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલ કરવા યોગ્ય અને માન્ય હોય. "...ભલે આર્બિટ્રેશનનું સ્થળ ભારત બહાર હોય, અને તેવા સ્થળે

કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ આ એક્ટના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલ કરવા યોગ્ય અને માન્ય હોય" તેવા શબ્દો આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને લાયક ઠેરવે છે અને ખાસ કરીને જ્યારે આવી આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા તેવા સ્થળે કરવામાં આવેલ અથવા કરવામાં આવનાર આર્બિટ્રલ એવોર્ડ ધરાવે છે જે આ એક્ટના ભાગ ૨ ની જોગવાઈઓ હેઠળ અમલ કરવા યોગ્ય અને માન્ય હોય. આમ અર્થઘટન કરતી વખતે આ કોર્ટ શ્રી હેમાણીની રજૂઆત સાથે સંમત થાય છે અને તેને સ્વીકારવા તરફ ઢળે છે જેમણે રજૂઆત કરી છે કે કલમ ૨(૨) નો પ્રોવિઝો માત્ર આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાને જ લાગુ પડે છે. શ્રી ઠાકોરની એવી રજૂઆત કે 'આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા' શબ્દાવલી ખોટો શબ્દપ્રયોગ જણાય છે અને ધારાસભાના ઈરાદાને ધ્યાનમાં રાખીને તેને વ્યાપક અર્થ સાથે વાંચવી જોઈએ તે કોર્ટને અપ્રભાવિત રાખે છે કારણ કે તે વૈધાનિક અર્થઘટનના સિદ્ધાંતો સાથે અસંગત હશે.

(બી) તદુપરાંત, કાયદાનો એ સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે કોર્ટ કોઈ વૈધાનિક જોગવાઈમાં એવું કંઈ વાંચી શકતી નથી જે સાદી અને અસ્પષ્ટ વિનાની હોય. કાયદો એ ધારાસભાનો હુકમ છે. કાયદામાં

વપરાયેલી ભાષા એ ધારાસભીય ઇરાદાનું નિર્ણાયક પરિબળ છે. અર્થઘટનનો પ્રથમ અને પ્રાથમિક નિયમ એ છે કે કાયદાનો ઇરાદો ધારાસભા પોતે વાપરેલા શબ્દોમાં જ મળવો જોઈએ. પ્રશ્ન એ નથી કે શું ધારી શકાય અને તેનો શું ઇરાદો હોઈ શકે પરંતુ શું કહેવામાં આવ્યું છે. કાયદાઓનું અર્થઘટન ચુકિલડના પ્રમેયો તરીકે ન કરવું જોઈએ. કલમ ૨(૨) ના પ્રોવિઝોની ભાષા જે અર્થ સૂચવે છે તેના કરતાં વધુ વાંચવાનો ઇરાદો ધરાવે છે તે હદ સુધી ટ્રામો (સુપ્રા) અને એવિટેલ પોસ્ટ (સુપ્રા) પરનો આધાર તે જ કારણસર મહત્વહીન છે.

(સી) ઉપરોક્ત હકીકત ઉપરાંત, શ્રી ઠાકોર વર્તમાન કેસ સાથે ટ્રામો ની હકીકતોનું સામ્ય સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ખાસ કરીને કારણ કે ટ્રામો માં આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતાના સંદર્ભમાં નિર્ણય લેવાનો સમાવેશ થતો હતો જ્યારે આ કેસની વિશિષ્ટતા એવા ભારતીય પક્ષકારોનો સમાવેશ છે જેમણે વિસ્થાનિક સ્થિત આર્બિટ્રેશન નિયુક્ત કર્યું છે જે આર્બિટ્રેશન જોકે આંતરરાષ્ટ્રીય વાણિજ્યિક મધ્યસ્થતા નથી. ઉપરોક્ત તફાવત મહત્વપૂર્ણ બને છે કારણ કે ટ્રામો અને ખાસ કરીને તેમાં નિર્ધારિત કરાયેલ રેશિયો જેના પર શ્રી ઠાકોરે આધાર રાખ્યો હતો તે ટ્રામો માં

વિચારણા હેઠળની હકીકતો માટે વિશિષ્ટ હતો. ટ્રામો માંથી નીચેનો અંશ સુસંગત રહેશે:

“૨૪. બીજું મહત્વનું પાસું જે નકારી શકાય નહીં તે એ છે કે કલમ ૨(૧)(ઈ)(૨) એક્ટના ભાગ ૨ માં આવતા વિસ્થાનિક એવોર્ડને લાગુ પડતી નથી. આથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યારે પ્રશ્નરૂપ આનિટ્રેશન કે એવોર્ડ એક્ટની કલમ ૨(૧)(ઈ)(૨) હેઠળ આવશે નહીં ત્યારે ઉક્ત જોગવાઈની કોઈ અમલવારી થઈ શકે નહીં. આથી અનિવાર્યપણે એક્ટના ભાગ ૨ માં આવતી કલમ ૪૭ ના “સ્પષ્ટીકરણ” માં સમાવિષ્ટ “કોર્ટ” ની વ્યાખ્યાનો આશ્રય લેવો જરૂરી બનશે, જેથી એવું ઠરાવી શકાય કે આ તે જોગવાઈ છે જે પ્રશ્નરૂપ વિસ્થાનિક એવોર્ડની અમલવારી પડતર હોય ત્યાં સુધી, કલમ ૯ ની અરજી ચલાવવા માટે આ કોર્ટને ક્ષેત્રાધિકાર આપવા માટે સુસંગત બને છે. કલમ ૪૭ ના સ્પષ્ટીકરણ હેઠળ “કોર્ટ” ની વ્યાખ્યા અંગે એક્ટના ભાગ ૨ ની અમલવારીની આવી કાનૂની કલ્પના એ ૨૦૧૫ ના સુધારા અધિનિયમ પરિણામ છે. મારા મતે, ૨૦૧૫ ના સુધારા અધિનિયમ દ્વારા લાવવામાં આવેલી ધારાસભીય યોજનાને ધ્યાનમાં લેતાં, પરિસ્થિતિઓમાં, અન્ય કોઈપણ અર્થઘટનનો આશ્રય લેવો શક્ય નથી. વિસ્થાનિક

એવોર્ડનો અમલ કરવામાં અને એક્ટની કલમ ૯ નો આશ્રય લેવામાં એક પક્ષકારને, વર્તમાન કેસની હકીકતો સમાન પરિસ્થિતિમાં, અસરકારક ઉપાય વિના છોડી શકાય નહીં. મારા મતે આ અર્થઘટન વિસ્થાનિક એવોર્ડના અમલીકરણમાં કલમ ૯ ને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં ધારાસભીય ઇરાદાને પૂર્ણ કરે છે અને સંતોષે છે.”

(ડી) ઉપરોક્ત બાબતો હોવા છતાં અને ટ્રામો (સુપ્રા) ના કેસમાં આપેલો નિર્ણય આ કોર્ટ પર બંધનકર્તા બની શકે નહીં તે હકીકત છતાં, કાયદાની સુસ્થાપિત સ્થિતિ યાદ અપાવવાની જરૂર રહેશે નહીં જે નિર્દેશિત કરે છે કે ચુકાદાઓના રેશિયો દરેક કેસની હકીકતોના સંદર્ભમાં જોવાના હોય છે અને આવી સ્થિતિ આ કોર્ટને સાવધ કરશે અને ટ્રામો (સુપ્રા) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયથી પ્રભાવિત થવાથી સાવચેત રાખશે.

૧૯.૯ ઉપરોક્ત ચર્ચાના પરિણામે, એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે કલમ ૯ હેઠળની અરજી આ કોર્ટ સમક્ષ ચલાવવા પાત્ર નથી અને તદનુસાર ઉક્ત પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક આપવામાં આવે છે.

૨૦. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતાં તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત રેશિયો તથા અન્ય હાઈકોર્ટોના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, આબિટ્રેશન પીટિશન નં. ૧૩૧/૨૦૧૯ માં સામાવાળા દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલી તમામ દલીલોને ફગાવી દેવા યોગ્ય છે. તેથી ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોમાં, આ કોર્ટને જણાય છે કે પ્રશ્નરૂપ એવોર્ડ ક્યુરિયલ કાયદા મુજબ આખરી બન્યો છે અને આ કોર્ટને સંતોષ છે કે પ્રશ્નરૂપ એવોર્ડ અમલ કરવા યોગ્ય છે અને આથી એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે એવોર્ડ આ કોર્ટની ડિક્રી ગણાશે.

૨૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, આબિટ્રેશન પીટિશન નં. ૧૩૧/૨૦૧૯ ને ઉપરોક્ત હદ સુધી મંજૂર કરવામાં આવે છે અને આબિટ્રેશન પીટિશન નં. ૧૩૪/૨૦૧૯ ને ફગાવી દેવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(બિરેન વૈષ્ણવ, જે)

અંકિત શાહ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.